

DÁNIEL ANNA

TALÁLKOZÁSOK NAPJA

ELSŐ FEJEZET

Puki izgalmasan korán ébredt; a többiek még alszanak. Kibújik az ágyból, és pizsamában, mezítláb leoson a lépcsőn, hogy megnézze a képet. Hálórúhában nem szabad elmászkálni, de ez a nap nem olyan, mint a többi. Ez a Találkozások Napja, Puki úgy érzi, hogy igazítania kell a képen. Amikor befejezte a festést, tetszett neki, később újra megnézte, és már nem tetszett olyan nagyon. Csak nyitva legyen a tanulószoba!

Nyitva van. A szürkésen derengő ég mintha benyomult volna a terembe; Puki az üres asztalok és székek közt a helyére surran, ráhunyorít a mackójára, megdörzsöli a kezét, ahogy Pista bácsi szokta, és fiókjából kihúzza a rajzlapot, amelyre keménypapírból keretet is ragasztott. Szólhatott volna a hajdani kispapájának vagy bármelyik nagyfiúnak az asztalosműhelyből, hogy léckeretbe foglalja, de azt akarja, hogy a kép teljesen az ő keze munkája legyen.

A festményt a mackó lába elé teszi, figyelmesen mustrálja, s összeharapott szájjal beszívja a levegőt. A rajzlap közepén gép repül, egy lány ül benne, s a gép körül kék és narancsszínű madarak lebegnek kitárt szárnyal. A rajzlap felső szélén süt a nap. Házak is vannak a képen, egy különös formájú, sötét, magas ház, valóságos felhőkarcoló, és több parányi, színes, s a rajzlap bal sarkában csónakban egy kisfiú. Puki arra gondol, hogy a lány hajába virág kéne, vagy a kezében tarthatna virágot, s a lap alján az *Ágnesnek* szó túl közel van a kerethez, a g betű alsó szárát nem látni, de ezen már nem segíthet. Kicsit habozik, majd előveszi a festékesdobozát, élénkpirosat kever ki, és a lány hajába fest egy virágot. Megvárja, amíg megszárad, a képet visszacsúsztatja a fiókjába, és vágat fel mosakodni, ünneplőbe öltözködni.

A hálók megbolydultak. A mosdókban csorog a víz, gyerekek paskolgatják magukat a tus alatt.

Az ovisokat már ébresztik. A nyolcadikosok ott vannak az elsősök közt, mustrálják a fiókáikat. - Ne ráncigáld a fejed, ha fésüllek! Nyújtsd ki a lábad, hogy rendesen megkössöm a cipőmadzagodat. Csokorra kötjük, nem bogra... Hányszor mondtam, hogy fogmosásnál előre-hajolunk!...

A nagyok közül sokan kimentek hajnalban a gazdaságba. Szőlőt szednek, füles kosarakban cipelik a konyhára, a szilvával megrakott kordét a Lepke húzza.

Találkozások Napja... Puki harmadikos, jól ismeri az esztendőnként megismétlődő napot. Már hatodszor éli át.

A *régiek* visszajönnek. Mindenki siet a reggelivel, még a pizsmogós Pongrácz is, s alighogy leszedték az asztalt a hetesek, máris terítenek a nagylányok, ünnepélyesen, virágokkal. Legdíszesebb a hosszú asztal a nagyteremben, ahol az esküvőket meg a névadókat tartják.

Jönnek a *régiek*. Sokan a korai busszal érkeznek, és késő délutánig maradnak. Vannak, akik csak rövid időt töltenek itt, mert távolról jöttek, messze laknak innen. Egyik-másik ír annak a gyerekeknek, akinek a Gyermekvárosban a kismamája vagy kispapája volt, s az várja a kertkapunál. Az ovisok is izgatottak, pedig ők még nem értik igazán.

Találkozások Napja. A *régiek* előzőnlik a parkot, a kis házakat, ahol felnőttek, csapatokba verődnek, kettesével-hármasával sétálgatnak, aki családos, elhozza a családját is. Felnéznek egy ablakra, és azt mondják: - Ott volt az ágyam, pontosan ezt a bokrot láttam... Emlékszel, amikor a kosárlabdacsapatunk...? Azon a nyáron készült el az uszodánk... Hát volt vele meló... Á, nem ahhoz a sráchoz mentem férjhez, aki biciklizni tanított. Dehogy... Az csak biciklizni tanított... Én Lacihoz mentem, Nyerges Lacihoz, kiküldték az NDK-ba, ezért nincs itt... Meg-

nézem a kézimunka-kiállítást... Mit szólsz az új bútorhoz a nagylányok nappalijában? Klassz. Az asztalosrészleg nagyon felfejlődött... Voltál már Kató néninél a konyhában?... Várjatok, megyek én is...

Az osztályok, a társalgók, a hálók, a két étterem, az óvodák, a felnőttek lakása megtelik a hangjukkal. Az énekkar, a népi táncosok és a bábosok műsort készítettek.

Trappolnak a lábak végig a folyosókon, trappolnak lefelé a lépcsőkön. Izgatott gyerekek nyüzsögnek. Nemsokára megjönnek a *régi*ek. Október első vasárnapja, Találkozások Napja. A történet ezen a napon ér véget.

Két éve kezdődött.

MÁSODIK FEJEZET

A támlának dönti a fejét, szeme lehunyva, hadd higgye Csücsöri, hogy ő bedobta a szundit. Csücsöri néninek nevezte el magában a kísérőt, mert beszéd közben kigömbölyíti az ajkait, s olyasformán tolja előre, mint a tátogó hal. Attól fogva, hogy reggel becsöngetett, egy pillanatra se tágít.

„A folyosón is utánam nyomult, mintha dedós lennék - gondolja Ágnes. - Fél, hogy elkallódom, tizennégy éves koromban, vagy inkább attól tart, hogy dobbantok, s ő nem tud elszámolni velem.”

Nemsokára megérkeznek. Először a városba, onnan tovább busszal. „A kerítés rácsánál ott állnak majd a gyerekek, a kerítésre csimpaszkodó gyerekek az állami gondozottak egyenruhájában - ismételteti magában. - Mindegyiknek van neve, csak anyja, apja nincs, így írta a riporter. Gyerekek, akiket a szüleik eldobtak.”

Ujjait belevájja a tenyerébe.

„Nem fogok sírni, ha meglátom őket, mert engem nem dobtak el a szüleim: anya meghalt, apa pénzt küld értem külföldről, és ez óriási különbség. Én nagyinál éltem anya halála után. Én nem néznék esdekelve az arra vetődő járókelőkre. Soha senkire nem fogok esdekelve nézni.”

A szemhéja résén át látja, hogy Csücsöri almát vesz elő, zsebkést kattint fel. Észrevehette, hogy ő nem alszik, mert feléje hajol.

- Kicsi szívem, kérsz almát?

- Nem kérek.

„Kicsi szívem. Kész röhej. Magasabb vagyok nála, jó, ha a szemöldökömig ér. Nagyi is alacsonyabb volt, mint én, a konyhában ágaskodva se bírt felnyúlni a legfelső polcra, de a koporsóban mintha megnőtt volna. Anyát nem láttam holtan. Azt mondták, nem élt, amikor elvitték a mentők. Anyát elhamvasztották.”

- A katona fiam - kezd bele Csücsöri egy újabb történetbe; a mellette ülő bácsihoz beszél. Ágnes csukott szemmel is látja a tátogó száját, kicsit előrecsúsztatja a lábát, mozgatja a lábujjait.

Fura: ha rosszkedvű, vagy erősen gondolkodik, behúzza-kinyújtja a lábujjait. Ütemesen. A szív működik ilyenformán. A szív. Nem is tud róla, hogy csinálja, egyszerre csak észreveszi, hogy kaparja a cipője talpát. Doliírás közben, nagyi temetésén. Ott álltak a gyerekek szemközt, de ő csak elmosódott arcokat látott és egy-kettő, egy-kettő, mozogtak a lábujjai.

...A kerítésre könyörgő szemű gyerekek csimpaszkodnak. Lesnek kifelé...

Csomagolás. Hagyaték. A kényesebb holmi a konyhaládába került lelakatozva. A könyvek Hajdú nénihez. Néhányat kiválogatott, azokat csomagban küldik el. Megígérték. Hirtelen elfogta a nyugtalanság. Vajon berakta-e *Tamás úrfit* meg a *Képes Történelmet*, amit a gyerekektől kapott?

- Készülődj, csillagom!

„Na, most meg a csillaga vagyok! Egyik-másik felnőtt azt képzei, hogy a fiatalokkal gügyögő hangot kell megütni, az öngyöm-böngyömtől lesz baráti a kapcsolat.”

Összeharapja a száját. Mintha elébe tolták volna azt a vacak süteményt, émelyítő volt, akár a Csücsöri becézései. Hatodik után nyáron vette az első keresetéből; a kakaóval elkevert tojás-hab megtévesztésig hasonlított a csokikrémmre, de a blikkfangos hab száraz, tapadós ragacs volt, meg se bírta enni, több mint a fele ott marad a tányéron.

- Nézz jól körül, nehogy elhagyjál valamit. A vonat nem hozza utánad.

„Micsoda humor! Persze hogy azt hittem: a vonat utánam hozza. Mért ne hozná. Berobog abba a gyermekvárosba. - Máskor gondosabb légy, Ágnes. Sziasztok! - És robog tovább.”

Leemeli a nagy táskát a hálóból, és a villámzáras szatyra mellé csapja.

- A leszállással igyekeznünk kell, hogy elérjük a tizennégyes buszt, mert aztán várhatunk - mondja Csücsöri.

„Felőlem! Tökmindegy, hogy mikor érkezünk oda. Nekem aztán tökmindegy.”

Kibámul az ablakon.

- A nagy táskádat ketten visszük. - Csücsöri sóhajt nyom el.

A fojtott sóhajtól Ágnes begurul.

- Tessék csak hagyni, egyedül könnyebb.

- Már hogy lenne könnyebb?

- Úgy, hogy Teri néni aprókat lép, én nagyokat, a vonathoz menet is egyre a lábszáramhoz csapódott a táska.

- A te lábszáradhoz? - Sértődött, méltatlankodó hang. Kis szünet. - Az enyémhez is, ha nem tudnád.

- Na, tetszik látni, éppen ezért...

Csücsöri rosszalló pillantást vet rá, azt a bizonyos „ezek a mai fiatalok” - tekintetet, de a poggyászt átengedi.

A busz a bejáratnál szemben állt meg. A fehér zománcablakról Ágnes jól leolvashatta: *Gyermekváros*. Csücsöri arra a néhány lépésre mégiscsak megragadta a táska egyik fogantyúját. A kerítésnél nem ácsorognak könyörgő szemű kisgyerekek, a széles kapu nyitva. A kapun túl apró kockaház mentén a padon sötétkék köpenyes nő ül a bágyadt napsütésben. Felugrik a padról, feléjük tart.

A táska a földre zökken, Ágnes ott áll mellette. Nyugodt akar lenni, teljesen nyugodt. Azok ketten üdvözlik egymást. Ő a fasort nézi, a salakkal behintett utat, a kockaház széles tolóablakát.

- Örülünk, hogy megjöttél, Ági.

- Miért örülnének? Nem ismernek, csak annyit tudnak: jön valaki. Egy fővel többen lesznek. Elő van írva nekik, hogy az új gyereket így üdvözöljék?

- Ágnesnek szoktak hívni, nem Áginak.

Csücsöri kinyitotta az előretolt ajkait, de a feddő szó beledugult.

- Ágnes, örülünk, hogy megjöttél. Szabó Irén vagyok, Irén néninek szólítanak. Az én csoportomba kerülsz.

És átfogja a vállát.

A kéz a válláról az arcára siklik, két tenyér fogja az arcát átlósan, álltól a fülig, az idegen tenyér feszesen simul a bőréhez.

Mintha az igazi Ágnes felszívódott volna. Ott maradt az üres lakásban, amit kiadnak az árva nagykorúságáig, így mondta az ürge a tanácstól: az árva nagykorúságáig. Az igazi Ágnes ott van a lakásban, az oroszot tanulja, moziba megy, feltesz egy lemezt, hason fekve olvas a heverőn, az igazi Ágnesnek most tálalja ki nagyit a kaját, az igazi Ágnes vágat a háztartási boltba patronát cserélni, és nagyit utánakiabál: „Egy üveg olajat is hozz!” Itt egy lány áll, akit Ágnesnek szólítanak, aki itt *most, ezeknek* Ágnes.

Nem akarom, hogy megcsókoljon! - mondja magában szilajon. Az igazi Ágnes elrántja a fejét, de ez a másik meg se moccan, amikor az idegen száj a homlokához ér. Szédülten áll az a másik a földre szögezi tekintetét, és amikor fölneéz, az idegen arc kissé már eltávolodott tőle.

„Nocsak, Irén néni bandzsít egy kicsit!”

Szinte felvidult a megállapítástól.

- A nagy poggyászatot itt hagyjuk a pad mellett. Valamelyik fiú majd fölviszi a hálóterembe.

- Itt hagyjuk?

- Szem előtt van. A portás bácsi egyenest rálát.

Ágnes szótlánul lerakja a táskát; a tolóablak mögött a portás félrecsuklott fejjel telefonál.

A villámzáras szatyra a vállán lóg, ránt egyet a vállán, és karjával erősen magához szorítja a szatyrot. Belékapaszkodik.

Szavak csapódnak Ágnes füléhez, lehullnak mellette, amíg a széles kerti úton az épületek felé mennek. Irén néni beszél: hogy sokféle az időtöltés, szakkörök, sport, műhelyek, kedvére választhat mindenki, hogy mit akar csinálni szabad idejében, a könyvtárból hétfőn, szerdán és pénteken lehet kölcsönözni, de olvasásra mindennap nyitva áll.

- Tó is van. - Ez Csücsöri. - Gyönyörű tó. Nézd csak, amott...

A tó felsejlik a fák mögött.

- Látom.

Csücsöri úgy mutatja azt a tavat, mintha a természet egyenest az ő kérésére vájta volna ki az állami gondozottaknak. Ágnes tekintete összeszűkül.

- A gyerekek itt nem szokták a kerítésre csimpaszkodva lesni az arra menőket? - kérdezi.

Hörpölő hang. Csücsöri hüledezik.

- Nem szokták... - Irén néni arca meglepetten; mintha a kerítésre csimpaszkodó gyerekeket keresné. - Én legalábbis még sose láttam ilyesmit.

- Tilos?

- Nem tilos. De miért csimpaszkodnának a kerítésre? - Tűnődve ingatja a fejét.

- A kicsik - mondja Ágnes. - Az újságban olvastam. A riporter azt írta, hogy óvodások lesnek kifelé a gyereketthon kerítésén, mintha várnák, hogy ismerjék fel, szabadítsák ki őket.

- Kislányom - kezdi Csücsöri, azon az ál-csokikrémes hangon, de az arca mást mond. Remeg az orra, ahogy beszívja a levegőt. Ágnes olvas az arcából. „Pimasz vagy, de nem én fogok bajlódni veled!” Ezt visítja az arca.

Ágnes elvigyorodik.

- Itt is vannak óvodások, ugye?

- Vannak.

- Nem írt igazat az a riporter? Hazudott? - nyomja meg a szót.

- Hát... gondolom, nem. - Irén néni a mutatóujját lassan végighúzza a homlokán, mintha ki akarna tapogatni ott belül egy szálát: a kibontakozó gondolatot. - Valószínű, hogy az a riporter átmeneti otthonokban látott kerítésre kapaszkodó gyerekeket. Ott nehéz. Nálunk sokat foglalkoznak a kicsikkel. Amikor nem alszanak, jóformán mindig csinálnak valamit. Magad is tapasztalni fogod. Gyakran leszel az óvodások között.

Meg akarja kérdezni: miért? De mást kérdez, fontosabbat. Élesen, támadóan mondja:

- És a nagyok? A nagyobbak?

- A nagyobbak már pontosan ismerik a valóságot. Nem reménykednek semmiféle csodában. Előre néznek, nem hátra. Arra törekszünk, hogy mindenki előre nézzen.

Ágnes hallgat.

Az út kanyarodik egyet. Sportpálya fehérlik, tornadressesz lányok szaladgálnak, kétszintes házak bukkannak elő elszórtan, sárga, borsózöld, homokszínű épületek.

- Ezek a lakóházak, Ágnes. Az iskola arrább van, az étkezőtökből egyenesen odalátsz. Az a sárga csücsök a hajdani kastély, ott a könyvtár, a zeneterem, a mozi, a szakkörök. A tanműhelyek mindenfelé.

Az úton egy lány közeledik futva.

- Orsi! Nem kéne neked most a tanulószobában...?

A lány lecövekel. Pufók, szeplős arc, hirtelenszőke haj.

- Odaát voltam... - Tétova mozdulat. - A kicsiknél.

- Megjött az új társnőtök. Kísérd fel a hálóba, mutass meg neki mindent. Legkésőbb félóra múlva visszajövök érted, Ágnes, együtt megyünk az igazgató bácsihoz.

Csücsöri az órájára néz. - Szeretnék minél előbb beérni a városba. Nálunk nincs választék cipőkben. Itt biztosan...

- Beérsz. Ha sietünk, beérsz.

Piros székek, a támlájuk hátradől, hosszúkás asztalok, hímzett terítők.

- Ez a társalgónk - mondja Orsi.

- Üres. Senki sem társalog benne.

- Na igen. Ilyenkor a tanulószobában vannak vagy sportkörön vagy...

- Aha. És mikor van itt egyáltalán valaki?

- Hat órától fogva. Akkor már lehet. Meg egész vasárnap.

- Aha! - ismétli meg Ágnes ingerülten. - Különben nem rossz így az egész. Mármint a bútorok.

- A fiúk csinálták. Tőlünk subát kaptak cserébe, meg térítőket. Még nem komplett, padok is kerülnek bele, két ládapad, az még nincs ledolgozva. Meg egy térelválasztót szeretnénk, az még megbeszélés tárgya.

Megbeszélés tárgya! Ágnes ránéz, aztán elkapja a tekintetét. Hát ez meg hogy beszél! Meglóbálja a szatyrát.

- Na, gyerünk az emeletre, megmutatom a hálót meg a satöbbiket.

Ágnes tekintete körbejár a hálóban: heverők, az ablakokon szádafüggöny, mindegyik fekhely fölött polc; könyveket lát, hajcsavarókat egy hálóban, piros kordbársony elefántot, táskarádiót, egy nagy hasú béka fölfelé tátja perselyszáját. Egész jól fest ez a háló, de ő tudja, hogy itt soha senki nem lehet magában. Itt tizenegy lány kel és fekszik - az ablak menti sorban hat ágy van, azt a hatodikat neki szorították be - a heverők mellett nincsenek kislámpák, itt nem lehet ágyban olvasni. A két oldalfal véges-végig szekrény, keskeny ajtókkal.

- Kérsz amerikai mogyorót? - kérdezi Orsi.

A fejét rázza, hogy nem.

Orsi végiggereblyézi a haját.

- Nem szereted? - A polcáról élére állított kockás füzet mögül papírzacskót vesz elő. - Ha meggondolod magad... - Feltör egyet, a polcról dobozt emel le, felfordított fedelébe rakja a mogyoró héját. - Van bőven.

- Itt kapjátok?

- Á, dehogy. Vettem. A keresetemből. Akik szünidőben dolgoznak, megtarthatják a keresetük egy részét.

- Mennyit?

- A felét.

- Csak a felét?

- A többit beteszik az OTP-be. Amikor kikerülünk, megkapjuk. Tavaly egy brigád irtó sokat összemelőzött. Elutaztak belőle Lengyelországba, a tengerhez meg Varsóba. De nagyon hajtottak a melóval. - Ropogtatja a mogyorót. - Az ott az ágyad. Ágynemű a tartóban. Én ezt-azt szoktam venni a pénzből, ha bemegyünk a városba. Úszni járunk be, színházban is voltunk már.

Ha bemegyünk... Egyedül nem lehet. Felszállni a buszra, bemenni a városba egyedül nem lehet, mindig csoportosan. Ha megengedik. Amikor be van ütemezve.

- Az üres polc az enyém?

- A tiéd. Tegnap hozták meg a srácok. Az asztalosrészleg. A mosdók meg a tusolók mellettünk vannak. A W. C.-ék a túloldalon. - Megint bedob egy héjat a doboz fedelébe, és belenyúl a zacskóba. - Az öcskösöknek is - mondja.

- Az öcskösöknek? - ismétli értetlenül Ágnes.

- Ühüm. Az öcskösöknek is veszek ezt-azt. Egyik a piciknél van, a másik a kicsiknél. Az ovisok a picik, a hattól tíz évesek a kicsik.

Egyik a piciknél, másik a kicsiknél, a harmadik itt! Ágnes nyel egyet. Az elefántot nézi, a függönyt, a heverőket. Az egyiken hosszú, széles csikban kifakult a huzat.

- Melyik az én szekrényem?

- Ott, az ajtótól a második, amelyiken még nincs név, és rajta a kulcs.

- Azon sincs név, ami mellette van, abban is benne a kulcs.

- Az a mindenes szekrény. A másik oldalon is van egy.

- Hozhatnák már a nagy táskámat...

Ránt egyet a szatyor villámzárán. A szatyor szétnyílik, s ahogy beletúr, a tréningruha meg az összegöngyölt, kapucnis esőkabát közt előbukkan a sakktábla kockás csíkja és a tasak a fésűvel meg a kefével; az igazi Ágnes rakta be a holmit, előzetesen listát készített, hosszasan válogatott a holmik közt, és Hajdú néni feleslegesen ott téblábolt körülötte.

Orsi most leül, mutatóujját az orrára rakja, és nyomja fölfelé, mintha attól tartana, hogy leszakad a frunyák, s a mutatóujjával kell feldúcolni.

- Van még több testvérem is, de azok csak féltestvérek, az élettársaktól. - A lábát lógázza. - Tegnap tudtam meg, hogy hányan vagyunk. - Elengedi az orrát, beletúr a hajába. - A mamát ugyanis bemutatták a *Kék fényben*.

Hirtelen szétesik az arca.

- Tévedés kizárva: bementék a nevét.

- Hát... - Ágnes csak ennyit bír kinyögni. Megfogja a szatyrát, elengedi, és mozgatja a lábujjait.

- A legkisebb tesóm négyhónapos - közli Orsi.

- Igen... - A lábujjak vadul dolgoznak. - Akkor még egész pici.

- Egész pici. - Orsi szája megrándul. - Szóval bementék a mama nevét: Czöndör Lászlóné. Te nem nézted a *Kék fényt*?

- Nem - vágja rá gyorsan. - Nem értem rá. Csomagoltam.

- Csomagoltál...

- És búcsúzni is kellett.

Letagadni, hogy látta a *Kék fényt*! Rémes volt. Először az élettársat mutatták, egy majomképű szörmókot, aki azt hajtogatta, hogy ő csak egy kicsit megfogta a néni nyakát. „Ahá - mondta a *Kék fény*-es -, maga egy kicsit megfogta a néni nyakát, és ő meghalt.” És aztán megkérdezte: „Na, és a rúgások?” „A barátom rúgott bele a nénibe, én csak a nyakát fogtam meg egy kicsit, de akkor még élt.” Utána Orsi anyját mutatták. „Hány gyereke van magának, Czöndörné?” „Hét, ugye... Mind a hét állami gondozásban.” Orsi anyja szapora, leckefelmondó hangon felelt, s időnként rántott egyet a fején, mintha egy láthatatlan kéz állon vágta volna „Hát a pénz, amit az élettársa elhozott onnan? Mennyi volt?” Czöndörné a két fölemelt ujjá közével mutatta, mekkora volt a köteg, és leckefelmondó hangon darálta, hogy százasok voltak benne meg ötszázasok, de voltak ott húszasok is, és Hajdú néni, aki a nagy halála után Ágneszt átköltöztette magukhoz, kitört: „Hogy mért nem kötik fel az ilyeneket!”

Elfordul, hogy Orsi ne lássa az arcát, a szekrényhez megy, amelyiken rajta van a kulcs, és az ő szekrénye lesz, a polcokat meg az akasztós részt mustrálja.

- Szóval te nem láttad a *Kék fényt* - mondja Orsi.

- Hányszor mondjam, hogy nem! - csattan fel. - A füleden ülsz?! Csomagolnom kellett meg búcsúzkodni. Hozhatnák már a cuccomat.

- Nyugi. Mindjárt vége lesz a fiúk műhelygyakorlatának, és valamelyik feltrógerolja.

- Magam is elbírtam volna.

- Nyugi, ez a srácok dolga, hogy megszokják az udvariasságot.

Ropogatja az amerikai mogyorót.

„Hát ide kerültem...” Ágnes kivette a kapucnis esőkabátot, de nem akasztotta be, lassan lóbálta a kezében. „Itt minden megtörténhet.” Nem lepődött volna meg, ha kivágódik a szekrényajtó, és kitódul rajta az összes Czöndör gyerek, a csecsemő is, markában szorongatva a tejjegyeket, amelyeket Czöndörné eladott, s az árából pálinkát vett.

„Én nem táltam volna ki a szégyenemet az első érkezőnek - mondja magában. - Én hallgatnék róla, és ha valaki szóba merné hozni, annak nekimennék, de úgy, hogy még nagyszülő korában is megemlegetné.”

Orsi egyre ropogatja az amerikai mogyorót. Ágnes nézi, és hirtelen elfogja a düh. Az anyját a *Kék fényben* mutatják, ez meg ott ül a heverőn, lógazza a lábát, és örül az állkapcsa.

Az esőkabátot bevágja a szekrénybe, a szatyorból szappant meg törülközőt halász elő, átmegy a mosdóba, fellebbenti a tusoló műanyag függönyét, bekukucskál, kezét mos, vizet locsol az arcába. Aztán vissza a hálóba. Orsi még mindig eszik, és a falat bámulja. Úgy bámulja a falat, mintha a képernyőt nézné.

Ágnes a hálóban kering. A szekrényajtókra ragasztott neveket olvassa. Csomós Szilvia, Tacsinai Anna, Nagy Eszter, Kolompár Juliska, Kalász Andrea - olvassa sorban a neveket.

„Cigány - állapítja meg Kolompárról. - Holtbiztos, hogy cigány.”

A szatyrárt berakja a szekrénybe, az ajtóra ráfordítja a kulcsot, és becsúsztatja a farmerja zsebébe. Átkerül a másik oldalra: Czöndörrel kezdődik, Bencsik az utolsó. Kering, és mondogatja magában a neveket. Felötlik benne, amit nagy mesélt. „Anyád egyetlenegy nap alatt megtanulta valamennyi beosztottja nevét. A vegyészét, a laboránsokét, a takarító asszonyokét. Megérkezett, bemutatkozott, és másnap már nevén szólított mindenkit, még a két munkást is, aki az anyagot hozta. Mihelyt megérkezett, elkérte a névsort, otthon maga elé tette. Másnap az ismerős nevekhez csak az arcokat kellett rögzíteni.”

„Csomós Szilvia, Tacsinai Anna, Nagy Eszter, Kolompár Juliska” - ismétleti magában.

- Tacsinai - mondja hangosan. - Fura név.

- Nem is olyan fura... A fiúk között van egy Nagy Ivó. A szülők rém rondák tudnak lenni. - Orsi a fejét ingatja. - Röhögjön mindenki, ha a szegény srác bemutatkozik: Nagy Ivó vagyok.

Kívülről rávernek az ajtóra, egy fiú kiabál be:

- Itt a cuccod!

- Miért szónokolsz a folyosóról? - szól ki Ágnes.

- Srácoknak nem szabad bemenni a lányok hálójába és viszont - mondja Orsi. - Szabály.

- Vigyáznak az erkölcsre?

Orsi vállat von. - Csak akkor lehetnek itt, ha szerelnek. Hivatalosan.

Mire Ágnes kinyitja az ajtót, a fiú már a lépcső felé baktat: tréningruhás srác, slattyogva jár. Utánakiabál:

- Kösz, hogy felhoztad!

- Nem szakadtam bele.

- Veszem észre.

- Egész sok cuccod van. - Orsi egy lapos pillantást vet a táskára. - A szekrény előtt útban van, tedd inkább az ágyad mellé. Most úgysem érsz rá kicsomagolni. Mindjárt megy Erős Ágosthoz.

- Kihez megyek én?

- Az igazgató bácsihoz. Magunk közt mi Erős Ágostnak nevezzük. - A zacskóra csap. - Vége, kiürült. - Szóval négy tesóm van még az öcskösökön kívül.

Irén néni nyit be.

- Itt vagytok? Már kerestelek titeket a társalgóban meg a tanulószobában.

HARMADIK FEJEZET

Amikor Ágnes azt mondta: „Csókolom, Hajdú néni, köszönök mindent”, mintha gombóc akadt volna meg a torkán, alig bírta kinyögni, és Csücsöri nyomában kilépett a folyosóra, és szemközt a lakás ajtaja a folyosó végén, ahol nagyival élt, feléje nyomult, s olyan erővel, olyan élesen vágódott a szemébe, hogy a szeme könnybe borult, és hiába küszködött azzal a megakadt gombóccal, nem bírta legyűzni; amikor megindult Csücsörivel a lépcsőn lefelé, Irén néni szobájában, a Gyermekvárosban ekkor szólalt meg a házteléfono.

- Jó reggelt, Irén, itt Ágoston. Meg kell beszélünk egyet s mást. Reggeli után jöjjen az irodába. Végre megérkeztek az új gyerekünk iratai.

- Mondhatom, jókor. A gyerek ma jön.

Letette a kagylót, ásított. Arra gondolt, hogy az éjjel nem sokat aludt. Ügyeletes volt, és Tucsek Jutka a hatodikosok hálójában rosszul lett, kilelte a hideg, és hányt. Arra gondolt, hogy kicsit megrémült, amikor megnézte a hőmérőt: 39,2-re szaladt fel a higany; felcsengette a dokit, és ketten támogatták át a gyereket az egészségházba. Szinte biztosra vette, hogy Tucsek teletömte magát mosatlan, permetezett gyümölcscsel, mert bámulatos ügyességgel szívódik fel a tanulószobából, és szivárog át a gyümölcsösbe, kivált ha Linda felügyel, akit a gyerekek Zsiráfkanak hívnak maguk között. Arra gondolt, hogy a gyerekeknek okvetlenül meg kell mondani: Tucseknál kis híja, hogy gyomormosásra nem került sor. Zsiráfkanak is szólni kéne, hogy tartsa nyitva a szemét. Persze Zsiráfka még zöldfülű. Amikor ő idekerült, nem vette észre, hogy Kolompár az egész földrajzórát a szekrényben töltötte. Idővel körül sem kell nézni, szinte a bőrével megérzi az ember, ha hiányzik egy gyerek. És arra is gondolt, hogy amikor újra lefeküdt, sokáig ébren volt, pedig aki nevelőotthonban él, annak meg kéne szoknia, hogy rögvest elaludjon, mihelyt ismét végignyúlhat az ágyon. Az előző estére is gondolt, Czöndörnére a képernyőn; ugyanaz a széles ábrázat és krumpliorr, mint Orsié - ugyanaz, és mégis egészen más.

Átsietett az étkezőbe. A széles úton a kocogók akkor ügettek visszafelé. Az étteremben a hetesek végeztek a vaj szétosztásával, a tejeskávét töltötték az alsósok csészéibe. Mire a gyerekek betódultak már kiitta a teáját, az utolsó falat vajjas kenyeret menet közben nyelte le.

Kopogás nélkül nyitott be az irodába. Ezt nehezen szokta meg, sokáig vissza kellett rántania a kezét, vagy azon vette magát észre, hogy kápirgál egyet az ajtófélfán. Ágoston nem szereti, ha kopogtatnak. - Mire való? Senkinek nem mondom, hogy kint tágasabb. Ha dolgom van, vár egy kicsit.

Az igazgató az íróasztalnál ült; a kartotékok, füzetek, nyomtatványok, levelek halmai közt tenyérsyi zöld foltokban bukkant elő a műanyaggal bevont asztallap. Ez az íróasztal egy szeszélyes rajzú vidékre emlékeztette Irén nénit, ahol a halmok és buckák közt kis mezők zöldellnek, s a vörösesbarna mappa szántásra váró agyagos lapály. Egy táj látképe a magasból, ez ötlött az eszébe, amikor először lépett be ide, és azóta is számtalanszor.

- Azonnal, Irén - mondta az igazgató; fel se emelte a fejét, gépelt papírlap volt előtte, s aláhúzott egy-egy részt. - Azonnal - ismételte, s az egyik kartotékból vaskos borítékot vett ki és átnyújtotta.

- Itt vannak az iratai. - És lerakta a tollat.

- Veszélyeztetett?

- Árva, vagyis félárva, az apa külföldön. Az egyéni lapja szerint értelmes gyerek. Az értesítője szinte végig jeles.

- Azért nem lesz könnyű eset.

- A könnyű eseteket nem nekünk osztják.

Irén néni gépies mozdulattal simított végig a szoknyáján.

...Hát ez igaz. Itt nőtt fel a fiú, akinek az anyját az apa feldarabolta, itt a kislány, akit rendszeresen úgy büntettek, hogy csupa elsózott ételt kapott, de inni semmit, itt élnek a félholtra vert, éheztetett gyerekek, s a legnagyobb számmal azok, akikről mindenki szabadulni akart. Gyerekek, akik állami gondozásba kerültek, mert a szülők elváltak, mert össze se voltak házasodva, mert börtönben ülnek, mert nem akarnak dolgozni, mert részegesek, mert csak szórakozni akarnak...

- A csoportomban valamennyi kiskora óta él itt. Egyik-másik óvodásként került ide, és most közéjük cseppen...

Hiszen ezt Ágoston is jól tudja; Irén néni félbehagyta a mondatot. A hosszú borítékban ujjai az iskolai értesítő kemény fedelét tapintgatták. Iskolai értesítő, születési bizonyítvány, orvosi igazolványok, egyéni lap, jellemzés - sorra számba vette valamennyit. A jellemzést átfutotta.

Szili Ágnes értelmes, kötelességtudó növendék. Iskolai munkájában példamutató, nála gyöngébb társainak készségesen segít. Szorgalmas és becsvágyó tanuló. Az úttörő-mozgalomban örsvezetőként vett részt.

A jellemzések! Nem sokat tart róluk, a sajátjait is beleértve; a gyerekeket néhány szóba kell belegyömöszölni. Ma leír az ember valamit, holnapra idejét múlta. Akár a kutya, amelyik a saját farkát kergeti. De végül is mit lehet tenni? Nem készülhet tanulmány minden egyes gyerekről.

- Van egy elvált apa valahol külföldön - magyarázta az igazgató. - A gyerek az anyja halála óta a nagymamájánál él; Sziliné vegyész volt, két évvel ezelőtt halálos baleset érte kísérletezés közben.

Márta, az irodás nyitott be, a legépelt kimutatást hozta.

- Sziliné! Hát az szörnyű eset volt! Az unokanővérem ott dolgozott az üzemben, a könyvelésen, a férje pedig...

Márta történetei elágazások szünni nem akaró útvesztőin át kanyarognak. A Gyermekvárosban menekülnek a történetei elől: Szaladok órára kell mennem... Várnak a gyerekeim... Kezdődik a vetítés...

- Márta, ezeket a válaszokat kéne most lekopogni - szakította félbe az igazgató.

Márta átvette a paksamétát.

- Az unokanővérem jelenleg Kecskeméten lakik, tavaly helyezték át a férjét, ott nagyobb a fizetés, de az előző munkahelyén...

A telefon segítségükre sietett. Az igazgató felvette a kagylót.

- Itt Varjas... Igen, az igazgató személyesen. Egy pillanat türelmet... - A paksamétára mutatott. - Sürgős, Márta, nagyon sürgős. - Széles kezével búcsúzóit integetett neki. Aztán a telefonba: - Hogyhogy? Csak egy színben tudják? Szó se lehet róla! - csattant fel. - Nem így állapodtunk meg... A gyerekeink a küldött szövegminták szerint választottak kabátot. Hogy képzelik?!... Nem fogadhatjuk el, hogy most csupa szürkét szállítsanak nekik. Mi eljuttattuk a rendelést, a

különféle szövet- meg szabásmintát feltüntetve... Felerészben szürke, felerészben sötétkék se kell. A gyerekeimnek az kell, amit kiválasztottak. - A hangjában egy tigris bujkált. - Nem mindegy! A gyerekeimnek éppoly kevésbé mindegy, hogy milyen színű kabátot hordanak, mint például maguknak a prémium!

A tigris előugrott. Piros lett a feje. Nem képletesen, hanem valóban. A homlokán mintha piros tinta ömlött volna szét, a bőre alatt vörös folt terjedt.

- Jó - mondta aztán, és bólogatott. - Így már más. De igyekezzenek betartani a határidőt.

Irén néni most azt a piros foltot nézte meg a tájképet az igazgató háta mögött. Vízfestékekkel készült, a tavat ábrázolta, azt a részt a kis híddal, ahol a tó keskeny felső csücskébe beleömlik a patak. Egy végzős festette, tíz éve... A dátumot is ráírta. Akkor ő harmadik gimnazista volt.

Az igazgató letette a kagylót.

- A Czöndör gyerek hogyan viseli el a műsort? - kérdezte.

- Hát... Amikor a képernyőn megjelent az anyja, és elkezdődött a szöveg, Orsi előrehajolt, jobbra-balra forgatta a fejét. Tacsinai ült mellette, meg az osztályukból a Szabó fiú. Noszogatták, hogy menjen ki velük, de ő vállat vont. „Hagyjatok!” A többieknek is ezt mondta.

Orsi tekintete! A műsor után bement hozzájuk a hálóba. Nem volt feltűnő, máskor is benézett olykor. Merev, kihűlt volt a tekintete. Így nézhette a képernyőn az anyját.

- Ami erősen fáj az embernek, arról hallgat, vagy sokat beszél. Esetleg felváltva. Orsi egyelőre hallgat. Elmaradhatott volna ez a műsor... - Megcsóválta a fejét, mintha egy láthatatlan személlyel vitatkozna. - De hát nem tilthatjuk el őket a *Kék fénytől*.

- Persze hogy nem. Nézik ők is, mint a többiek. - Az igazgató néhány szót írt a blokkfüzetébe. - Mindenki nézi, néha még én is. - Félrerakta a blokkfüzetet. - Idővel névváltozást kérünk a Czöndöreinknek. Az emberek arra szoktak emlékezni, amire nem kellene. No persze, ezzel ráérünk. Most Orsi testvéreit kell idehozni.

- Rekordszámunk lesz a Czöndörökben. Ez ideig a hat Varga vezetett.

Szedelőzködött volna, amikor az igazgató azt mondta:

- Tacsinait jövő vasárnap kivinnék látogatóba.

Irén néni előtt felbukkant Tacsinai, vastag ablakú szemüvegével, merev kis mosolyával, Tacsi, aki falja a könyveket - hányszor el nem csípte, hogy oltás után zseblámpa fényénél olvas! Úgy áll meg, úgy lépked, olyan tétován, mintha eltévedt volna, s azon tűnődne, merre vegye az útját. Idáig nem akadt patronálója, pedig hároméves kora óta itt él. És az apró Tacsinait is látja a kantáros nadrágjában, a képe összeáll a feljegyzésekből, amit a gyerekekkel együtt az elődeitől kapott. A feljegyzésekből, amiket újra meg újra elolvasott, kiegészített. Tacsinainak vézna testéhez képest túl nagy volt a feje, ez az aránytalanság most se múlt el egészen. - Olyan ez a gyerek, mint egy kerti törpe - mondta róla a doki, és hozzátette: - Rossz az idegzete szegénykének. - Az óvoda Tacsi eleinte, ha a tányérja kiürült, zokogásban tört ki, és a kezét tördelte, az óvó néni úgy csillapította le, hogy míg Tacsi az első adagot ette, odatett elé még egy tányérral. Hetekbe telt, amíg Tacsinai megnyugodott: itt nem fog éhezni... Az egészségügyi lapját is látja, amivel ideérkezett: „Testi fejlődése a hiányos táplálkozás következtében elmaradott.” Mintha elébe tolnák, látja Tacsinait a tornaórákon; nem tud felmászni a kötélén, verítékcseppek gyöngyöznek a homlokán, a testnevelő tanár hiába magyarázza, hogy a köteleet csippentse a lába feje közé, és hiába mutatja be neki Hunyor Pötye. A sprint se megy Tacsinainak, már nem is erőltetik, de úszni elég jól tud, kirándulni igen szeret. És Tacsinai tekintetét is

látja az ötdioptriás szemüveg mögött, amikor a patronálók kiviszik a gyerekeiket. Van, akit rendszeresen kivisznek, minden hónapban, s a szünidőkben is, másokat csak hébe-hóba. Akad olyan is, aki nem akar kimenni, mint Szabó Pista, van, aki összeveszett a patronálóival, mint Csomós Szilvi. De Tacsinait még senki nem választotta patronálásra. Olykor a vastag üveg mögött fátyolos Tacs szeme, és mintha nagyon messziről nézne az emberre. Hát most végre...

- Lombosné? - kérdi Irén néni.

Most Lombosné bukkan fel előtte, a szeme nefelejcskék, az álla hegyes, szünet nélkül mosolygott a gyerekekre. Bencsiket szerette volna patronálni. Hunyort, Nagyot, a csinosabb lányokat, de azok mind kézben voltak.

- Igen, Lombosné - mondja az igazgató.

„Tulajdonképpen én tukmáltam rá - tűnődik Irén néni. - Azt akartam, hogy kivigyék Tacsit. Én hiába vinném ki, az nem az igazi. Kolompárnak is kéne szerezni valakit...”

- Rendben van? - kérdi az igazgató.

- Rendben. Igaz, jobban örültem volna, ha gyerekes család patronálja. De az ő esetében az a fontos, hogy egyáltalán kiviszik.

Kimenet belényilallott, hogy Nagy Eszternek holnapután születésnapja lesz. Ma délután nem jut be a városba, az új gyerek érkezik. Holnap délelőtt korábban végez az iskolában, a konyhást megkéri, tegye félre az ebédjét.

NEGYEDIK FEJEZET

- Városnézés - mondja Csomós Szilvi. - Gyermekváros-nézés.

Mennek egymás mellett a széles úton. Kalász Andi egy gyerekről beszél Ágnesnek: szeptemberben került iskolába, és ő a kismamája. Csimpinek becézi, keményen a szeme közé néz, s úgy kérdezi: - Mostál fogat? - s egészen közel hajol hozzá, hogy Csimpi érezze, nincsen kibúvó, az igazság kiderül. De azért ő is tett némi engedményt Csimpinek, beleegyezett, hogy naponta csak az egyik fülét mossa meg; Csimpi tartja számon, hogy melyiket, és azt mondja: - Ma a bal fül a soros. - Csónakázni is vitte már Csimpit.

- Én inkább nem beszélnék Csimpi csónakázásáról. - Bencsik Sári legyint. - Kész agybaj volt, ahogy visítózott.

- Mert te azt mondtad: Hu, jön a cápa!

- Hát tudod, egy elsős, aki elhiszi, hogy a tavunkban cápák tanyáznak... - Sári a homlokára ver. - Annál itt valami hézag van.

- Nem érted, hogy Csimpi pontosan tudja, hogy a tavunkban nincsen cápa, de te azt játszottad, hogy van cápa, tehát Csimpi azt játszotta, hogy megijedt a cápától, belement a játékba.

- Azt akarod bemagyarázni...? - Kalász hangja sértődött.

- A valóságot nem szükséges senkibe belemagyarázni. Komolyan visítózott - jelenti ki Tacsinai.

- Elfogult vagy Csimpivel. Ez tény - mondja Csomós. - Másnak is van fiókája, csak nem csap ekkora hűhót belőle.

- Még hogy én hűhót csapok belőle. Röhej!

- Csimpi így, Csimpi úgy, ezentúl jegyezni fogom, hányszor halljuk.

- Hát amennyit te törődsz a fiókáddal?

- Azt nem te állapítod meg - vágott vissza Tacsinai.

- Nem is én, hanem ő.

- Gyerekek, hanyagoljuk ezt a témát - indítványozta Kolompár.

- Helyes. A kétrészes ruhám szoknyáját ki akarom toldani felül egy pánttal - jelentette ki Csomós.

- Van anyagod belőle?

- Nincs, de nem fontos. A derékrész el fogja takarni. Ez az én saját külön bejáratú ötletem.

- Nem javítasz vele világcsúcsot. Gondolkozz csak. A derékrész rövid, tánc közben majd kivicsorog a toldás.

- Kivicsorog! Micsoda stílus.

- Kikandikál, így már tetszik? Kilátszik, hacsak nem lógatod állandóan a két karod, mint a szomorúfűz az ágait - mondja Kolompár. - Én a te helyedben egyberuhát csinálnék a kétrészesből, beállított derékrésszel, ami hosszít. Láttam egy olyat a divatlapban. Ha akarod, megcsinálom neked.

„Akár más gyerekek - gondolja Ágnes. - A fiókáikat leszámítva egészen olyanok, mint a többi.” Orsira néz: szótlanul baktat, de ő is olyannak látszik, mint más gyerek.

Csomós töprengő arccal hallgat, Tacsinai rákezd, hogy van egy antivilág, csak mi nem tudunk róla, és hogy ott minden fordított: az anyag, a tér, az idő.

- Mi az, hogy minden fordított? - kérdezi Nagy Eszter.

- Hát fordított, mint a kifordított kesztyű.

- Ettől nem lettünk okosabbak. És miért nem tudunk róla?

- Nincs róla információnk. Nem észlelhető.

- Hát ha én kifordítok egy kesztyűt, azt észlelem - jegyzi meg Orsi.

Ágnes figyel. Érdekli a vita. Ez a Tacsinai nem akármilyen, Orsi viszont hátul állt, amikor az észet osztogatták. Anya szokta mondogatni: Ez bizony elbáméskodott, amikor az észet osztogatták.

- Sci-fi - állapítja meg Csomós, és elhúzza a száját. - Onnan szedted, Tacs.

- Tévedés. Az Élet és Tudományban olvastam. Vagy a Szputnyikban. - Tacsinai tűnődve bámul maga elé. - Vagy mégis az Élet és Tudományban. Szóval egy komoly lapban. Na igen, a Szputnyikban volt. Számos tudós feltételezi, hogy van egy antivilág, ahol minden fordított.

- Mi az, hogy fordított? De ne gyere megint azzal a kifordított kesztyűvel! - Csomós kiabál.

- Vegyük az időt. - Tacsinai megáll, körülnéz, mintha keresne valamit. - Az idő...

- Mi van vele? Nyögd már ki!

- Hát az van vele, hogy az antivilágban minden visszafelé történik, például a tányér előbb összetörik, és utána lesz ép.

- Jó vicc! - Csomós vihog.

Két srác csapódik hozzájuk.

- Nini, az új lakónk! Osztálytársak vagyunk.

Hórihorgas fiú mondta, olyan hosszú, hogy alig lehet végignézni rajta. A társa is nyurga, de szinte eltörpül mellette; az állkapcsa kétoldalt kiáll, mintha örökösen megfeszítve rázna valamit.

- Mi az, ami előbb összetörik, és aztán ép lesz? - kérdezi a hórihorgas.

- Tacs szerint a tányér, az antivilágban.

- Ebben a világban nem ajánlom, hogy kipróbáld - veti oda a hórihorgas.

- Értsd már meg, Árpi, hogy az antiban visszafelé megy az idő. Az öregek egyre fiatalodnak, végül csecsemők lesznek, embriók.

- És te ezt az Élet és Tudományban olvastad?

Csomós vigyorog.

- Vagy a Szputnyikban.

- Ez a visszafelé mászó idő egy kicsit lila - jelenti ki a hosszú fiú.

- Nem lila! - csattan fel Tacsinai. - A világűrben például gyorsabban múlik az idő, mint a Földön.

- Lassabban múlik - vág közbe Ágnes. - A világűrben lassabban múlik.

- Gyorsabban - ismétli makacsul Tacsinai.

- Szó sincs róla. Ellenkezőleg. Ha hosszú, bolygóközi utazásról egy távoli naprendszerből visszatérne a húszéves ikertestvér, aki, mondjuk, két évig járta az űrt, azt tapasztalná, hogy a Földünkön maradt ikerpárja úgy megöregedett, hogy a saját nagypapája is lehetne.

- De nagyon tudod! - jegyzi meg Csomós.

- A mamámtól tudom. Ő mesélte el nekem ezt a sztorit az ikrekkel. A mamám kutató volt. Kutató vegyész.

A többiek hallgatnak. Tacsinai komor arccal rugdos egy göröngyöt.

- Hát hogy nem egyformán múlik az idő, én ezt mesében is olvastam - mondja Kolompár. - A legény visszatér a Halhatatlanság királynője birodalmából, és szülőföldjén a saját unokáit ősz öregemberként találja.

- Ha egyszer legény volt, hogy lehettek unokái? - kérdezi Orsi.

- Nem szó szerint kell érteni, hanem olyasformán, hogy az ősz öregek hallottak valamit harangozni arról, hogy a nagyszüleik idején eltűnt egy legény.

- No, így már más tésza.

- Ez itt a varroda. - Csomós keze úgy lendül, mintha bemutatná Ágnesnek a varrodát. - Megkérdelem Terus nénit, mit javasol a ruhámmal.

- Hát csak kérdezd. - Kolompár ránt egyet a vállán, de menet még hátrakiabál: - Szombat estére megcsináltatom neked, ha akarod, te majd eltisztázod!

- Ide süssetek - mondja Árpí társa. - Ti térelváltást szeretnétek a társalgótokba.

- Ti is társalogtok benne, Pista - szakítja félbe Kolompár.

- Ne nyargaljunk a szavakon. Ez őrsi munka, a feltételeket közös gyűlésen fogjuk megbeszélni. Hát csak ezt akartam közölni.

- Olyasvalamit akarunk, ami a nagylányoknál van, de azért egy kicsit mást - kezdi Kalász.

- Ezt klasszul megmagyaráztad - jegyzi meg Árpí.

- Még nem fejeztem be...

- Előbb meg kell beszélni a feltételeket - ismétli Pista.

Lassan beszél, mintha kidagadó állkapcsával minden szót külön ráгна meg.

- Akarod látni a kisnyulakat? - Kalász Andi belekarol Ágnesbe. - Aranyosak.

- Nem. - Komoran megrázza a fejét, s csak aztán jut eszébe, hogy még sose látott eleven kisnyulacskát. De mit is nézne rajtuk!

- Lemegyünk a tóhoz.

- A strandunkat se láttad még.

- Mit mutatsz ilyenkor rajta? A tóhoz menjünk!

- Előbb beszélünk az asztalosműhelybe a padok miatt.

Ágnes megáll a műhely ajtajában. Jobbra, a fal mentén sorakoznak a gyalupadok, barna köpenyes fiúk hajolnak fölējük. A fűrészsivító hangon dolgozik, az egyik gyalu panaszosan felnyög.

- Görcsbe akadt - jegyzi meg Árpi.

Kolompár a műhelyoktatóhoz szalad.

- Gábor bácsi, mikor kapjuk meg?

Ágnes a fával tusakodó fűrészt nézi, a fűrésszel dolgozó fiú hátát, karját.

- Ez klassz - mondja.

- Nézni - veti oda Árpi, és elhúzza a száját.

Mit érti ez?! Birkózni az anyaggal, test test ellen, és legyőzni. Ez küzdelem, nem mint a tűöltögetése. A lányok itt hetente egyszer összedugják a fejüket, és öltögetnek, és pedáloznak a varrógépen. Neki másra kell az ideje. Ha majd a saját ura lesz, és teljesen szabad, bemegy az üzletbe, és megvásárolja, ami éppen tetszik, mert megkeresi rá a pénzt. Neki arra kell az ideje, hogy kiváló ember legyen belőle. Tudós. Felfedező.

- Nézni... - ismétli meg a szót. - Én csinálnám.

És ha szaván fognák? Ha most azt mondják a srácok: Na tessék, kezdj neki. Még nem próbáltad? Megmutatjuk... Ha nem próbáltad, mért adod itt a Janit...

- Nem lányoknak való - mondja Pista mély, lassú hangján.

- Nocsak! Tudtommal egyenjogúsítva vagyunk!

- Ennek semmi köze az egyenlő jogokhoz. Na, gyérünk kifelé, itt útban vagyunk. Ez nehéz munka - magyarázza. - Nem is találász női asztalost. Az autószerelés is a srácoknak való.

- Mert itt csak a srácok tanulják.

- Képzeld csak el, férjhez mentél, állapotos vagy, és órák hosszat egy kocs alatt kell kuksolnod. Végül alá se férsz.

Kalász vihog, mintha csiklandoznák.

- Te úgy beszélsz, mint egy középkori hapsi, aki már a saját középkorában is ósdi alak volt.

Hát ez telibe talált. Ez megsemmisítő. Azt várja, hogy a fiú felfortyan, de az csak annyit mond:

- Nincs igazad. - És azt se vágja rá rögtön, mintha kis ideig töprengett volna a válaszon.

Ágnes hallgat. A kisnyulak. Talán azért nem akarta megnézni őket, mert Kalász nagyon kínálta. Otthon is akkor ellenkezett, ha nagyon erősködtek. Olyankor azt mondta magában: azért sem! Valami megfeszült benne, de a kisnyulakat talán mégis meg fogja nézni. Nem most. Ha egyszer nemet mondott, most nem állhat elő azzal, hogy látni akarja őket.

- Miért hívjátok Erős Ágostnak? - kérdezi hirtelen.

- Ágoston bácsi? Hát ráragadt, mert volt egy király - kezdi Árpi.

- Fejedelem - vág közbe Tacsinai. - Erős Ágost szász fejedelem, akinek irtó sok gyereke volt, vagy háromszáz.

- Na és akkor valaki azt mondta, de még előttünk, hogy az semmi, mert mi itt nyolcszázan vagyunk.

Kikanyarodtak a tóhoz. A víztükör lapjára sötét foltokat fest egy-egy felhő, árnyékágak fúródnak a vízbe. A stég mellett csónakok fekszenek a vízen, megnyúlt árnyékuk mellettük kushad.

Tacsinai megszólal, a hangja diadalmas:

- Jövő vasárnap kimegyek, Lombos néni kivisz.

- Na látod - mondja Bencsik.

Tacsinai nyel egyet, mozog az ádámcsutkája, az arca olyan, mintha ki lenne fulladva, s egy láthatatlan pontra mered. Kolompár lesüti a szemét, a száját rágja.

Éles fütty, egymás után kétszer. Árpi füttyentett.

Aztán Pista azt mondja:

- No, én indítok.

- Ideje rükvercbe kapcsolni - állapítja meg Bencsik. - Mindjárt kezdődik a tanszoba.

Ágnes felébredt. Arra ébredt, hogy a lába lelóg a fekhelyről. Följebb csúszik, feje rátalál a párnára, kinyújtja a kezét, ujjai a levegőt tapogatják, nem a falat súrolják, mint a szobájában; új, idegen szagok is figyelmeztetik az idegen helyre, s ekkor eszmél rá, hogy nincs otthon, és Hajdú néninél sincsen az ebédlődiványon. A szemét dörgöli, álmos és mégis éber. A paplana félig lecsúszott, lehajol érte, a helyére igazítja. A hűvös levegő friss, nyers illatot hoz kintről, szomszédságában a halk szuszogás langyos áramlatként vegyül bele. Most már világosan tudja, hol van: a hálótérben. Kalász és Tacsinai között. Kalász este sokáig fecsegett, megint rákezdte a fiókáját, és fényképet is mutogatott: egy kövér nő volt rajta a férjével, aki valamilyen vízilóra emlékeztetett, és köztük egy szintén vízilóképű gyerek állt - Kalász úgy emlegette őket: az anyukám meg az apukám, a testvérem, de hamarosan kiderült, hogy ez csak egy család, amelyik minden hónapban egyszer kiviszi. Kalász fecsegés közben rá-rákacsintott, mintha remekül értenék egymást, pedig észrevehette volna, hogy ő alig figyel oda; még oltás után is folytatta, amíg rá nem szóltak. Tacsinai vattát gyömöszölt a fülébe, zseblámpa fényénél olvasott. Elalvás előtt egy ideig hallotta a halk neszt, amikor Tacsinai lapozott egyet.

Ágnes felül az ágyban. Alusznak. A többiek alusznak. A nyitott ablakon beárad a csillagfényes éjszaka, és hallatszik, ahogy a könnyű szélben susterog a lomb. A sötétség mintha egész közel hozta volna a fákat, úgy érzi, ha előrehajolna, megérinthetné a leveleket.

Körhinta forog körülötte, arcok, alakok bukkannak fel, ránéznek, feléje nyomulnak, szétfoszlanak, tovatűnnek, újabb alakok suhannak rájuk, de egyik-másik ott marad elmosódva, áttűnve. És ő maga is ott forog a körhintán.

A fejét ingatja, mint aki kirázná magából a szédülést, és belebámul a sötétbe.

- Farmerben menni születésnapra! - Nagy összekeveredik a hasán a kezét, és bánatosan néz rá a szemüvege mögül. - Ki hallott olyat, hogy születésnapra farmerben? - Hajdú néni sóhajt, magához öleli, nagy virágos ruha volt Hajdú nénin, a karja kellemetlenül puha, biztos soha nem sportolt, vastag karján májfoltok. - Gyere, kislányom... Addig magunknál tartjuk Ágneszt - mondja Hajdú néni. És Csücsöri: - Az apát értesítette a gyámhivatal. - Az apa! - Hajdú néni gúnyos, keserű hangja.

- Néha megereszt egy lapot... Akkor se látta a gyereket, amikor itt járt Magyarországon. A megboldogulttól hallottam. Egyszer bízták rá, akkor is elvesztette. - Ezek a disszidensek - mondja Csücsöri megvetően.

A fürdőszobából hallgatta őket, azok ketten nem sejtették, hogy ő ott ül a fürdőszobában, ultraszeptiles port hintett a sebre a térdén, mert elnyalt a sportpályán. Lecsapta a ragtapaszt, bevágatott hozzájuk, és kikérte magának: Apa nem disszidens, a szülei disszidáltak, és magukkal vitték gyermekkorában, s az se igaz, hogy sose látogatja a gyereket, mert igenis többször meglátogatta, amikor itt járt Magyarországon.

Hát ez a *többször* összevissza két alkalom volt, s akkor is Pestre kellett utazni hozzá, egyszer anyával, másodszor nagyival, mert nagy nem akarta, hogy anya a szabadságából egy napot elherdáljon. Nagyival együtt mentek a szállóba, apa a szobájában a sakktábla előtt ült egy hapsival, ő volt a tanácsadó, világosan emlékszik rá, a horpadt orra miatt, szétnyomott, furcsa orr, mintha ökölvívóé lenne, és beverték volna. Apa azt mondta, menjünk uzsonnázni, és a tanácsadónak: egy óra múlva folytatjuk. Nagy kijelentette, köszöni, nem uzsonnázik, majd visszajön egy óra múlva, s ő megkérdezte apát, milyen tanácsokat ad neki az az ürge. Apa elmagyarázta, hogy minden sakkbajnok mellett, amikor versenyez, van tanácsadó, aki maga is sakkbajnok, és együtt megbeszélik a versenyző bajnok lépéseit.

A lift felszaladt velük öt emeletet, szemben széles ajtó, és már bent voltak a cukrászdában, apa parfait-t és tortát hozatott, furcsa kiejtéssel beszélt magyarul, megkérdezte: - És mivel telik az időd?, s amikor ő rábámult, hogy ilyen lehetetlen dolgot kérdez, megismételte: - Mivel telik az időd, úgy általában? - Búcsúzáskor egy tasakot nyomott Ágnes kezébe, kék mintás ruha volt benne, klassz ruha, sajnos keveset tudta hordani, mert már akkor is szűk volt egy kicsit vállban. Hazamenet nagy ismét előadta a történetet. - Kétesztendő múltál, apád levitt a játszótérre, és elvesztett. Rendőr hozott haza, te bőgtél, és azt hajtogattad: Szili Ági, Rózsa utca 22.

Anyá sohase beszélt apáról, azt is nagy mesélte el, hogy vonaton ismerkedtek meg. Közös fülkében utaztak Prágába, mondta nagy, és felsóhajtott. Egyáltalában anyá keveset beszélt.

Anyu, te ritkán beszélgettél velem! - mondja Ágnes hangtalanul, s anyá feléje jön a sötétben, fehér köpenyén két barnás vegyszerfolt; így jött felé a labor folyosóján, amikor bent járt nála. Aztán vásárolni indultak, szandált vettek.

Anyá arca. Feszült, mozdulatlan arc, sima, barna haja: akár a sisak.

- Aki valamire vinni akarja az életben... - mondja anyá, és lépked előre a vegyszerfoltos köpenyében. - Ezt vártam tőled - és kezébe veszi a színjeles bizonyítványt.

- Anyád hősi halott. A tudomány halottja - mondta nagy, és sírt. Akkor mondta, mikor elköltöztek. - De miért, miért kell elköltözni? - ezt kérdeztem. - Csak - válaszolt nagy komoran.

Kolompár horkol egy icipicit, cigány, de úgy beszél, úgy viselkedik, mint a többiek, csak az olajos bőre meg a szeme mutatja, hogy cigány. De azért vigyázni kell, zárva tartani a szekrényt. Ott a 320 forint, a nyári keresetből. Nem éppen Kolompár miatt kell vigyázni, bár cigány, de hát Czöndör is, illetve a mamája... Jobb félni mint megijedni - mondta nagy. Szegény nagy, nem volt valami okos, sokat veszekedtünk hülyeségek miatt. Hajtogatta a magáét a farmerről meg a *csókolomról*, hányszor el nem mondta: vigyázz magadra, a part mentén evezetek - és nem lehetett az agyáig tolni, hogy az árral szemben mindenki part mentén evez, a vízfolyás irányában középütt, de mégis iszonyú, hogy nincs többé, hogy járt-kelt, főzött, nézte a tévét, azt mondta: Ágnes, hozzá két kiló krumplit és tíz tojást, de tartót

vigyél; azt mondta: vidd el a ruhát a patyolatba; és palacsintát sütött, megkérdezte: lekvárost szeretnél vagy inkább túróst - s egyszerre nincs többé.

Leszáll az ágyról, lábujjhegyen az ablakhoz oson és kihajol. Az ostorlámpa fénye tócsákban vetődik a földre, a fák fölött csillagok világlanak, keskeny holdsarló akasz kodik az égre, foszladozó felhők siklanak rá, majd tovaúsznak.

Hát most itt vagyok, ezek között. Olyanok, mint a többi gyerek, és mégsem olyanok. Cigány is van köztük. Kiskoromban nagyit azt mondogatta: - El ne kószálj a folyosóról, mert elvisznek a cigányok... Igaz, nagyit maradt volt, anya rá is szólt: - Ugyan, anyuka, mért vinnék el Ágneszt? Van azoknak elég gyereke... - És egyszer azt mondta neki: - Ne tessék ilyeneket beszélni.

Furcsa, hogy mi mindenre nem emlékszik az ember. Hosszú ideig eszembe se jutott, és most egyszerre, itt...

Hát igen, itt vagyok. Reggel hatkor kell felkelni, azt mondták, az ébresztő olyan, mintha kakas kukorékolna. Otthon negyed nyolckor keltem, és nagyit elkészítette a reggelit meg a tízórait. Hajdú néniéknél olykor hajnalban felébredtem. Otthon mindig kifli volt reggelire, vajaz zsemle felvágottal vagy sajttal a tízórai. Nagyit kora reggel lement péksüteményért. Nálunk mindenki péksüteményt evett, anya is. Ő pirítva szerette. Hát itt hatkor kelnek, vasárnap hétkor. Ezt azért meg lehet szokni, bár hülyeség, hogy vasárnap is ilyen korán... De azt nem lehet megszokni, hogy... A Czöndör anyját a *Kék fény*ben, meg azt se, hogy amíg elmondta, Orsi zabálta az amerikai mogyorót, és azt se, hogy Tacsinai odáig volt meg vissza, hogy jövő vasárnap kiviszik, pedig Tacsinai sokat olvasott, a régi osztályomban is megállná a helyét, a legjobbak közt is...

Az emlékkönyvüket mutogatták nekem, szíveket rajzoltak bele, és a szívek közepébe nevek vannak. Egyik-másik ki is festette a szíveket. Az ilyesmi ovisoknak való, legfeljebb az alsó tagozatosoknak. A Gyermekvárosról meg úgy beszélnek... igen, úgy, mint Turcsányi bácsi a lányai kétszintes nyaralójáról a Dunakanyarban. A park meg a tó az rendben van, de a nyulak, a keltető, az üvegház, a postaszolgálat... Értem én, az emlékkönyvbe rajzolt szíveknek az az oka, hogy nincs családjuk. Nem is volt. Ezek itt nem rendes sorsú gyerekek. Itt vagyok köztük, de nem akarok közülük való lenni. Nem leszek közülük való! Mindig tudni fogom, hogy más vagyok mint ők.

Czöndör azt mondta: A mamámat bemutatta a *Kék fény*, tévedés kizárva! Tacsinai azt mondta: Az antivilág olyan, mint a kifordított kesztyű... Azt szeretnénk, hogy a gyerekek előre nézzenek, ne hátra, mondta Irén néni... Képzeld csak el, férjhez mentél, állapotos vagy, és órák hosszat kocsit alatt kell kuksolnod. - Pista lassan rága a szavakat.

Ágnes rákönyököl az ablakpárkányra, állát a tenyerébe támasztja. „Itt senki meg nem fogja kérdezni, lekváros palacsintát akarok vagy túróst. Persze, nem lehet másként. De éppen azért fáj, mert nem lehet másként, akár csak anya halála vagy agyié.”

A nagy és kis fájdalmak összefolynak, arcát a tenyerébe temeti, hogy meg ne hallják a sírását, s a könnyek lecsurognak az arcán.

ÖTÖDIK FEJEZET

- Czöndör kettő azt mondja, hogy neked van papád. A kisfiú szétvetett lábbal áll, mintha gyökeret eresztett volna a pad előtt.

- Czöndör kettő? - mondja elképedve Ágnes.

- Te Czöndör eggyel vagy együtt, Orsival.

- Igen. Na és? - Rábámul a gyerekre.

- Nekem is van papám - mondja a kisfiú. - Igazi. Meg szokott látogatni.

- Puki! - kiabál rá egy vékony hang a bokrok mögül. - Hol vagy?

- Itt.

- Gyere, iapiacsot játszunk.

- Most nem. Nem ér a nevem. - Belebámul Ágnes arcába. - Czöndör kettő mondta, hogy neked is van.

- Van. - Ágnes habozva kinyújtja a kezét, és megsimogatja a mókusszemű, apró gyerek tarkóját. - Nekem is van.

- Az enyém cirkuszos. Mindenfelé jár. Utazik a cirkusszal. A tiéd mit csinál?

- Ő is sokat utazik.

Zebra üget el Ágnes előtt. Pálma de Mallorca, színes napernyők a parton, a tenger kékje, végeleáthatatlan kékség, pálmák. Valahol a távolban felhőkarcolók. A Niagara zúg.

- Cirkuszos?

- Nem. - Ágnes hirtelen elfogta a közlés vágya. - Sakknagymester.

Hát ezt nem érti meg ez a tökmag. Honnan is tudná, mi fán terem egy sakknagymester?

- A sakk egy játék, de a felnőttek is...

- Tudom - vág közbe a gyerek. - Én is szoktam sakkozni a kispapámmal.

A lábát vakarja, most a térde felől bámul Ágnesre. Az arca ragyog.

Ágnes úgy érzi, belegabalyodott ebbe a magyarázatba.

- Na, szóval az apám nagyon jól sakkozik és versenyez. Ezért sakknagymester.

A gyerek bólogat, mint aki helyesli a sakkmérkőzéseket.

- Felülök melléd a padra.

- Segítsek?

- Nem kell. - Feltérdel a padra, megkapaszkodik, felhúzza magát.

- A papám levágja egy lány fejét, zutty, és feltámasztja - közli.

- Nahát... Irtó ügyes lehet.

- Meghiszem, hogy ügyes. Képzeld el, a lány bent fekszik egy üvegládjában, a papám fog egy fűrész, kettéfűrészeli a ládát, ahol a lány feje van, lehet látni a lefűrészelt fejet, aztán csinál valamit, és a lány előbújik, nincs semmi baja. Olyan, mint te vagy én. Van neki feje.

- Óriási - mondja Ágnes.

- Ezt csinálja valaki utána! - Puki szeme csillog, kalimpál a lábával. - Senki nem csinálja utána. - Ágnes felé bök. - És ha a papám itt lett volna, amikor a Pajtást elgázolta az a rohadt kocsi, ő megcsinálta volna, hogy éljen. A papám.

- Hazudsz! - visít egy kislány. A bokrok közül csörtet elő két kisfiúval.

- Nem hazudok. Lefűrészeli és visszaragasztja.

- Hazudós! Egy, kettő, három. Egyszerre! - A kislány felcsapja a két karját, mintha énekkart vezényelne. - Ha-zu-dós!

- Visszaragasztja. Igenis! - visít Puki. - Mindennap visszaragasztja.

- Egy nyavalyát ragasztja! - A kislány számárfület mutat. Hegyes kis álla előrelendül.

- Egy nyavalyát ragasztja! - harsogja a kórus.

Puki nekik akar rontani, Ágnes utánakap, visszarántja.

- Elég volt! Hagyjátok abba!

A kislány hátrál egy-két lépést. Keskeny, zöld szeme szikrázik.

- Hazudsz! A papád azt se tudja megcsinálni, hogy megint éljen a Pajtás.

- Igenis megcsinálja! - Puki elfulladva kiabál, és rángatja magát, hogy kiszabaduljon Ágnes fogásából.

- Nem csinálja meg!

Ezt hárman harsogják, aztán a kislány diadalmasan:

- Semmit se tud a te papád!

- Csönd legyen! - Ágnes kieresztette a hangját. Feláll, még egyre markolja a kapálózó Pukit. - Szégyelljétek magatokat, ti hárman!

Nem szégyellik magukat. Egy pillanatig ijedt csönd, aztán az egyik kis srác kiölti a nyelvét.

- Semmit se tud a Puki papája!

- Ha egy fülest akartok, megkapjátok! - Ágnes meglengeti a tenyerét.

Az úton alacsony taliga gurul zörögve, gyerekek húzzák, gyerekek ülnek rajta. A kislány megint hátrál egy lépést, a másik kettő is utána.

- Nincs is papád! - visítja.

- Van!

- Nincs! Csak úgy mondd!

- Nem igaz. Lufit is hozott és...

Elcsuklik a hangja.

A taliga nyomán fehér köpenyes nagylány bukkant elő. Ágnes hallja az éles üveghangot:

- Puki azzal henceg, hogy a papája mindenkinek visszaragasztja a fejét, hogy a Pajtásét is visszaragasztja.

- Ejnye, Puki, ejnye...

A fehér köpenyes a pad felé tart.

Ágnes lehajolt a gyerekekhez.

- Hozok majd neked csokit.

A fehér köpenyes Ágnesre néz, rosszállóan csóválja fejét.

- Gyere, Puki, a pajtásaidhoz, „Hátulsó pár előre fuss!”-t játszunk. No, gyere szépen.

- Beszélni akarok veled - mondja a fiú.

- Semmi akadály.

Ágnes fölkapja a fejét, aztán folytatja az öltögetést. Utálja a kézimunkát, de azért csinálja. Senki ne mondhasa róla, hogy kihúzza magát a közös feladatból. Hát öltöget ő is, mint a többiek, a lepra fiókos padokért, amelyekről annyi szó esik. És aztán jön a térelválasztó. Újabb minták a Fürge Ujjakból. Fürge Ujjak, belerúgni a Fürge Ujjakba!

- Négy szemközt.

- Nocsak, Pista, négy szemközt? - Csomós felvihog. - Nem is tudtam...

- Most se tudod. - Pista lassan, nyugodtan beszél, mint aki megállapít valamit.

- Kimenjünk? - Csomós hangja csípős.

- Nem szükséges. Mi megyünk ki.

- Ha nekem úgy tetszik. - Ágnes gyanakodva méri végig.

- Ide hallgass! Nem jókedvemből akarok veled beszélni, hanem a fiókám miatt, és azért négy szemközt, mert kettőnkre tartozik. Világos?

- Világos. De hadd közöljem, hogy fura modorod van.

A fiú nem felel. Csak akkor szólal meg, amikor már kint vannak a szabadban.

- Pukinak én vagyok a kispapája.

- Ezt akarod közölni?

- Nem ezt akarom közölni. - Lassan lépked a bokrok mentén. - Az a gyerek összevissza hantázik mindent az apjáról, a többi gyerek dühös rá, te meg csokoládét ígérsz neki.

Nem csokit mond, hanem a hivatalosan hangzó csokoládét. Mintha vádiratot olvasna. Szili Ágnes csokoládét adott egy Puki nevű kisfiúnak, aki összevissza hantázik.

Ágnes arca megrándul.

- Először is annak adok csokit, akinek akarok.

- Tévedés - mondja a fiú. - Másodszor...

- Másodszor: de jó kémszolgálat van itt, hogy már eljutott a füledhez!

- Ez nem kémszolgálat. Böbe azért nem szólt akkor neked, mert alig bírt a gyerekekkel.

- Az a Böbe, aki velük volt?

- Böbe nagylány, már érettségizett, és itt maradt állásban.

- Tiszteltetem.

- Ide hallgass...

- Te hallgass ide. Újra elmondom: annak adok csokit, akinek akarok.

- Ne kiabálj! Attól nem lesz igazad, hogy kiabálsz. Pukival sok baj van. Hazudozik az apjáról. A visszaragasztott fej meg satöbbi. Cirkuszi trükkök, amiket a fater lead neki, ha meglátogatja. Elsős gyerekek már nem kéne bevenni ilyesmit. Elsősnek már tudnia kéne, hogy a levágott fejet nem lehet visszaragasztani, mármint az élőlényét, főként az emberét.

Elhallgat, az ujjait ropogtatja.

- Magyarázd meg neki. Te vagy a kispapája.

- Erről van szó. Hiába magyarázom, ha más az ellenkezőjét mondja.

- Az a más én vagyok. Köszönöm.

A fiú mintha nem is hallaná!

- A többi gyerek dühös rá. Érted?

- Nem. Én csak azt értem, hogy egy kis srác belerúgott, és hárman estek neki.

- Az ő hibájából.

Nagyon merev, keserű az arca, a homlokát előreszegzi konok, öklelő mozdulattal.

- Nem tehet róla, hogy *van* apja, és a többinek nincs - vágja oda Ágnes.

- Helyesbíts. Mindenkinek van apja, mert mindenkit megcsinált valaki.

- Hogy beszélsz! Durva vagy.

Pista nem jött ki a sodrából.

- Szóval mindenkinek van, legfeljebb nem ismeri. Mármint az apját. Ilyen finoman mondom, hogy meg ne sértsem azt az érzékeny füledet.

Talán ha nem beszél olyan őrijítő nyugodtan, ha nem olyan széles az állkapcsa, ha nem dugja zsebre a kezét a két könyökét kifeszítve, akkor Ágnes nem robban ki.

- Az én fülem nem érzékeny, vedd tudomásul! - Ágnes hangja kibicsaklott. - Én se most léptem le a falvédőről, én is tudom, hogy nem a gólya hozza a gyerekeket, de az mégis egészen más, ha valakinek igazi apja van.

- Embere válogatja. Nekem egy igazi nagyapa is éppen elég volt. Még sok is! - Fölnevet. - Nekem annyira nem kéne, hogy egy mukkot nem szólnék hozzá, nem én, ha össze lennék zárva vele az életem végéig, akkor sem.

Ágnes rábámul.

- Ütött?

- Á, dehogy. Mit képzelsz? Egy igazi nagyapa!

- Hát akkor?...

Pista megáll, az arca bezárul, mint az ökölbe szorított kéz.

- Csak nem beszélt hozzám. Képzeld el, az igazi nagyapa soha egyetlen szót nem szólt hozzám.

„...Fagyoskék szeme van - mondja magában Pista, nagy ritkán emelte rám, s olyankor mindig utasítást adott ki, rólam beszélt, de nem hozzám. - Figyelmeztessétek, hogy ne szürcsöljön, mint a malac. ...Szanaszét hagyta az építőköveit... A csibész barátai az én házamba nem jöhetnek! - Nem is csibészek az én barátaim! - Takarodj! - Nagyapa csak ennyit mondott, de

talán nem is szó volt az, hanem a torok mélyéről feltörő mordulás. Iszkoltam kifelé, a hangja utolért, megütött: - Már felesel is. Mondjátok meg neki, többé eszébe ne jusson feleselni.”

- Nem szólt hozzád? - Ágnes még mindig azt a zárt arcot bámulja. - De hát miért, mit csináltál?

Pista kihúzza a zsebébe süllyesztett jobbját, tenyerében kis labda, feldobja, elkapja.

- Hogy mit?... Betörtem.

Újra feldobja, elkapja a labdát.

- Vagy gyilkoltam. Többrendbeli betörés és gyilkosság.

Ágnes hátrál egy lépést.

Lehetséges?... Itt minden lehetséges.

Pista leszegi a fejét. A labdát nézi: amikor visszahull a tenyerébe, szétfeszíti az ujjait...

Margit néninek kellett szólítani. Anyát Margit néninek kellett szólítani, nagypapa így akarta.

- Zsarnok! - kiabált Etus néni. Talpig feketében ült a konyhaszéken. - Elpusztít mindenkit, aki körülötte él!

- Hallgass már - mondta ijedten nagypapa. - A nővéred kiterítve fekszik.

- Addig kímélték volna, amíg élt! Más családban is fogott már be lány gyereket. Ki hallott olyat a mai világban, hogy egy gyerek néni a saját anyját?! Ilyet csak apa tud kitalálni!

- A gyerek! - Nagypapa a szája elé emelte a kezét. Az ujját keresztbe rakta a száján. Etus néni ügyet se vetett rá.

- Előbb-utóbb úgyis megtudja Pista.

Etus néni akkor mindent kitálalt. Nagypapa áthelyeztette magát, mihelyt kiderült, hogy a lánya állapotos; távoli vidékre költöztek, és anyának esküvel kellett megfogadnia, nem árulja el, hogy Pista a fia.

- Ilyet tenni egy gyerekkel! - kiabált Etus néni, és nagypapa azt mondta:

- Mi neveltük fel, és apád Pistára is testál. A balatoni telek...

- A fene essen a balatoni telekbe! - ordított Etus néni, és azt is mondta, hogy Margit meg volt félemlítve, hogy nagypapa mindig mindenkit megfélemlített.

Nagypapa sírt, hogy ilyen cudar hozzá a kisebbik lánya, amikor szegény Margit a koporsóban, és Etus néni azt mondta: az életükben kell az embereket szánni, nem amikor holtak.

Pista szorongatja markában a kis labdát, a keze lendül egyet, mintha el akarná hessenteni a konyhát, de a konyha ott maradt Etus nénivel, a nagymamával és a kis sráccal, aki diót belezett a szenesláda tetején, de a veszekedés közben abbahagyta, és egy hang egyre azt ismételte: „Margit néni az anyám volt.”

- Ha olyan nagyon fáj a gyerekért a szíved, miért nem te vetted magadhoz? - kérdezte nagypapa.

- Hogy miért? És ezt anyuka kérdi? Mert úgy szöktem meg innen egy szál ruhában, munkásszálláson laktam, Imre is, én is munkásszálláson. És miért laktunk munkásszálláson? Mert apa ki nem adta volna a részemet abból az átkozott telekből.

- Vigyázz a nyelvedre! - intette nagypapa. - Apád minden percben megjöhet, és ha meghallja...

- Akkor mi lesz? - kérdezte Etus néni, és a retiküljét lóbálta.

- Kitelik tőle, hogy neked megy.

- Nem ajánlom - mondta Etus néni. - Igazán nem ajánlom.

Etus néni mogyorós csokoládét hozott neki, de ő nem bírta megenni. Egy hang töltötte be a mellkasát, a gyomrát, s azt ismételte: - Margit néni az anyám volt - és később még azt is mondta: - Rám ne testáljon! - És még sokáig beszélt az a hang, a tanácsban is, a Gyermekügyi Osztályon. De akkor már együtt mondták hangosan, ő meg az a hang belül: - Rám ne testáljon... Margit néninek kellett szólítani az anyámat.

A konyha szétfoslott Etus nénivel és a nagymamával, nagyapa hidegkék szeme mered rá, rávág a tekintete, aztán Pista visszacsúszott az időben, az aszfaltos főúton áll, a csaj itt vele szemben hátralép, nyilván megijedt.

- Nem! - Ágnes megrázza a fejét.

- Miért mondod, hogy nem?

- Nem hiszem el. Nem hiszem el rólad, hogy betörtél meg satöbbi.

- Csak van valami komoly oka, ha egy gyerekhez a saját *igazi* nagyapja, akivel egy fedél alatt lakik, soha egyetlen szót sem szól.

- Hát... talán igen. De én azt nem hiszem el rólad.

Rollerek csattognak. Kosárlabdázók vonulnak a pálya felé. A fejük fölött a nyitott ablakon zene tekeredik ki.

- Egyébként bizonyítható is - mondja Ágnes.

- Nocsak!

- Mióta vagy itt? De az igazat mondd!

- Négy esztendeje.

- Na látod. Tízéves korában senki nem gyilkos, és nem tör be. És ha megtetted volna, akkor nem itt lennél, hanem nevelőotthonban. Csak egy kis logika kellett hozzá. - Diadalmasan elmosolyodott. - Látod. És az előbb te nem mondtál igazat.

- Hülyéskedtem. - Pista megint feldobja a labdát. - Szoktam néha.

- Várj csak. Azt is csak úgy hülyéskedésből mondtad, hogy a nagyapád soha nem szólt hozzád?

- Nem mindegy?

- Nem mindegy.

- Hát akkor dönts el magadban. - A labda a földre pottyan, Pista lehajol érte. Megbánta, hogy elmondta. Mi a csodának kellett kitergetni?... - Térjünk vissza Pukira. Egy kis srác miatt nem keveredhet meg egy csomó gyerek. Lásd be, hogy ez az igazság. No, én ezt akartam neked megmondani négy szemközt. Hát én figyelmeztettelek.

És elvágat.

HATODIK FEJEZET

Tacsinait mintha a huzat vágta volna be, olyan zilált.

- Nocsak, te már megjöttél - álmélkodik Czöndör.

- Észrevetted? Hát ez óriási! - A kardigánját egy székre dobja.

Más begurulna ilyen választól, Czöndör Orsi vigyorog, kicsit zavartan, mintha valóban dicsérnék, mintha Tacsinai csakugyan azt gondolná: nem akárki ez az Orsi; észreveszi, hogy megjöttem.

- Azért mondtam, mert későbbre vártunk, az esti busszal.

Tacsinai nem felel, csak ránt egyet a vállán, a kardigánját felveszi a székről, összehajtogatja, gondosan eligazítva az ujjakat meg a gallérját, s aztán hirtelen összemarkolja. A szája széle remeg.

Valami történt Tacsinaival, ezt mindenki érzi. Lombos néni kivitte, ő hamarabb jött meg, majd két órával hamarabb, itt áll a társalgóban a marékra fogott kardigánjával, és minden elcsúszott rajta: a szoknyája zsebe a hasára került, a pulcsija alja jobboldalt a derekára, a haja, amelyet Kalász segítségével kobakjára dúcolt, hogy csak a vége csüngjön a nyakába, a kis konty ziláltan fityeg, Kolompár csattja kimered belőle.

Így ért véget Tacsinai első kimenője. Arcok fordulnak Tacsinai felé és sok minden ül ki az arcokra: kíváncsiság, gúny, sajnálkozás, megdöbbenés.

Amikor Lombos néni megjelent köztük, és egy nagy zacskóból sorra kínálta a nyolcadik osztály gyerekeit a citromos ízű cukorkákkal, sejtette mindenki, hogy miről van szó, és mikor ismét megjelent, már holtbiztosra vették: Lombos néni pártfogolni akar valakit, időnként meghívja magához a városba, moziba viszi, cukrászdába, talán még az operába is, s ami a legfontosabb: a választott egy igazi városi lakásban fog időzni. Igen, talán ez a legizgalmasabb. Nagy Eszter az első kimenője után hosszasan beszélt a liftről, amely fölvitte az ötödikre, s a felvonó leírása csaknem akkora érdeklődést keltett, mint a megakadása a közelmúltban, amikor Eszter sokáig rostokolt benne két emelet közt, amíg végül lekurblyították. Igen, tulajdonképpen az igazi városi lakás a legfontosabb az egészben.

Hogy miért éppen Tacsinai kell Lombos néninek? Talán mert nemigen akad más. Csomóssal már két patronálónál is zűr volt. No persze Kolompár... őt se viszik ki, pedig nagy melegben is hosszú ujjú ruhát vett fel, amikor Lombos néni megjelent, hogy ne lássák a karján a forradás csúnya hegét.

Bencsik délelőtt vigaszként azt magyarázta Kolompárnak: a választás azért esett Tacsinaira, mert a krumpliorra hasonlít Lombos néniére, szakasztott ugyanaz a frunyak, csak Lombos néni időnként ránt egyet rajta, mintha egy láthatatlan kéz megcsavarná, s olyankor szipákol - be is mutatta és vihogott, hogy Julit felderítse.

És most itt áll Tacsinai, és ha nem remegne a szája széle, nem lenne minden félrecsúszva rajta, és nem himbálná a kardigánját, amit az előbb ledobott, aztán gondosan összehajtogatott, akkor is sejtенék, hogy valami hézag volt a kimenőn, hogy ilyen korán megjött.

- Mi a csoda! - motyogja Kalász Andi. - És aztán zavart élenkséggel: - Elvitt valahová?

Egymás szavába vágna, hogy szóra bírják Tacsit.

- Milyen a ház? Fügőfolyosós? Hát a lakás?... És a kaja?... Mit csináltak?

- Meséld el a lakást! - biztatja Kolompár.

- Oké volt minden? - érdeklődik Csomós, pedig holtbiztos benne, hogy Tacsinainak ez a vasárnap nem volt oké.

Tacsina mintha nem is hallaná őket, az arca töprengő, a szemöldöke ráncban fut össze, csak áll a marokra fogott kardigánnal, és himbálja, és talán azt se hallja, hogy figyelmeztetik: a lelógó ujja a padlót söpri.

Hirtelen elcsöndesednek.

- Na és a kaja? - töri meg a hallgatást Nagy Ivó.

- A kaja jó volt. - Tacsina arca komor.

- Mit kaptál? - Czöndör szája szögletében vigyorféle indul meg, de abbamarad.

Tacsina csak lóbálja a kardigánt, és most már nyilvánvaló, hogy nem bánja, ha a kimenős holmija a padlóra csüng.

- Szóval oké volt minden? - ismétli meg a kérdését Csomós Szilvi.

Tacsina egyre hallgat, maga elé mered.

- Voltatok moziban? - érdeklődik Kalász Andi, hogy szóra bírja.

- Mi volt a program, hogy ilyen korán megjöttél? - kérdi édeskés hangon Csomós, de a szűkszavú, csöndes Nagy Eszter hirtelen ráfordul:

- Hagyd már abba! Jó?!

Csomós felfortyant, de rákiáltottak, és beledugult a szó. Tacsina megindul a hálókba vivő lépcső felé, aztán megtorpan és hátrafordul.

- Folyton a férjeiről dumált! - veti oda éles hangon.

- Lombos néni? - kérdi Czöndör.

- Hát ki más?! - inti le Nagy Eszter.

Tacsina kitör:

- Három férje volt neki, egy Anti bácsi, egy Sanyi bácsi meg egy Levente, illetve Levente volt a második, az disszidált, az első meghalt, a harmadik elvált tőle egy csaj miatt. Ettük a levest, a rántott húst, és ő folyton a férjeiről beszélt, meg arról, hogy milyen magányos, és én gyógyszer vagyok a lelkének. Azt mondta, néha összecseréli a férjeket, azt hiszi, Anti bácsival járt Zágrábban, aztán hirtelen eszébe jut, hogy Levente volt, és éjszaka felébredt, és nem tudta volna megmondani, kitől kapta karácsonyra a herendi vázát, ami ott áll a kredenc lapján, Sanyi vagy Levente bácsitól.

- Ez cikis - mondja Kolompár. - Nem tudja!

- Föl kéne neki jegyezni. Egy füzetbe. Egy vastag füzetbe. - Ez Nagy Ivó.

- És aztán? - kérdi Kalász Andi.

- Akkor kezdődött - Tacsina a fejét ingatja. - Beszélt, csak beszélt, és hogy ne kelljen figyelni, rímeket mondtam magamban, a férjek nevére rímeket faragtam, hogy „Antal, sült hal”, „Sanyi na mi?” „Levente, elhagyott a szerencse”, és amikor a herendi vázát mutatta, az a rím jött: „belebújt a kredencbe”.

Tacsinai szeme előtt most ott a lakás a faragott, sötét bútorokkal. A zöld selyemhuzatú székre alig mert ráülni, a herendi váza mellett a régi óra tetején bronzfiúcska almát nyújtott egy bronz kislánynak.

- Muszáj volt mondani a rímeket. - Vadul meglóbálja a kardigánt. - Próbáltam másra gondolni, de muszáj volt.

- Van az úgy - jegyzi meg Kolompár.

- Irtó sok mütyürke van a lakásában, és a kredenc ajtaját kulcsra zárta, amíg én terítettem, és ő kiment a konyhába; azt mondta, olyan csöpp a konyha, hogy ott két személy egymásba botlik, mert a lakás leválasztott. Az orrom előtt zárta be kulcsra a kredencet, talán azért kellett folyton mondani magamban, csak úgy bugyborékkolt fel belőlem: „Levente, belebújt a kredencbe”, és elképzeltem Levente bácsit, ahogy belebújik, és ő rázárja a kulcsot, hogy ne tudjon disszidálni. Akármiről beszélt, én egyre Leventét láttam, ahogy ott kuksol a tányérok közt összekucorodva vagy összetekeredve, mint egy kígyóember, és kisiklik a kredencből, és megint benne van. - Tacsinai belesuhint a levegőbe. - Nem tehetek róla, egyszer csak muszáj volt röhögni.

- Néha rájön az emberre - állapítja meg Nagy Eszter.

- Rosszkor jött rám, pont amikor újra rákezdte, hogy én leszek a lelke gyógyszere.

- Hát nem leszel!

- Nem vagy te gyógyszertár!

- Menjen a körzetishez gyógyszerért!

- Képzeltetitek, hogy nagyon begurult! - Tacsinai sóhajt.

- Az ő dolga.

- Na és, ha begurult!

- A moziban már nem is szóltunk egymáshoz, a kora délutánira mentünk, mert el akart vinni egy ismerős családhoz, de én előadás után azt mondtam, hogy haza akarok menni, és ő azt mondta, majd megírja rólam a véleményét.

- Gyakorolja a levélírást...

- Árulkodik, fuj!

- Piha! Így magyaros. Emlékeztek?

- Táborozáskor...

- Ivó, te beléptél...

- Azt mondtam: Fúj, mire Gyuszi bácsi: „Fiacskám, mondd azt, hogy piha. Így magyaros. Arany János is ezt a szót használta.”

Tacsinai szája megrándul, mintha sírás és nevetés közt tétovázna.

- Ajánlom, hogy játsszunk leventést! - Akire rámutatok, rímet mond a nevére. - Nagy Ivó körbeforog. - Figyelem! Kezdődik a Levente-játék. Aki nem tud rímet, zálogot ad.

- Tacsi szedi be a zálogot.

- Figyelem, csapó indít! Levente!

- Medence.

- Szerencse.
- Nem jó.
- Miért nem jó?
- Ez a Tacsí ríme volt. Zálogot. Folytatjuk.
- Kemence.
- Szekerce.
- Az mi?
- Ósmagyar fegyver.
- Tovább! - vezényel Ivó.
- Rekettye.

Ezen elvitáztak egy darabig, mert Ivó nem akarta elfogadni. Kolompár dallamot szerzett a „Levente, belebújt a kredencbe” szövegére, és egymás kezét fogva, körtáncban énekelték.

Kész hülyék! Mintha ovisok lennének. Ágnes egy sarokból nézi őket. Még jó, hogy nem állt be mindenki közéjük. Csomós se, Bencsik se, ő a hosszú Árpival pusmog.

Ezek óvodát játszanak, dinnyék - ugyanakkor azt mondja gondolatban: „Lánc... egymást fogó kezek lánc... Fal... körben forgó arcok fala... Kész hülye vagyok már én is. A fal nem forog körbe. Dinnyék ezek!”

- Fel vagy dobva egy kicsit? - érdeklődik később Orsi.

Tacsinai bólint.

- Vacsora után bemegyek Irén nénihez, és elmondom neki. - Kicsit sóhajt. - Az egészet.

Nagy Eszter átkorcsolyázik a termen, megáll az üres tanári asztal előtt, utána Szabó Pista ballag ki egy székkal, úgy tartja maga előtt, mint régi rómaiak a pajzsot.

- Bele volt esve Szilvibe - suttogja Ágnes fülébe Orsi. - Tavalý. Még nyáron is.

- Csöndet kérek, pajtások. - Nagy Eszter kicsit előrelép. - A Szojuz és Gemini őrök közös gyűlését megnyitjuk. Ahogy tudjátok, a két őr együtt fogja megbeszélni a közös programot.

Bele volt esve Szilvibe. Az ő dolguk. Ágnes nézi Nagy Esztert. A szeme mélykék, a haja nagyon fekete, és le van nőve a homlokába. Egy amerikai filmszínésznőnek kipusztították a lenőtt haját, hogy magasabb legyen a homloka. Fájhatott neki, irtó fájhatott, szálanként égették ki árammal.

- A két őrsi napló vezetésére felkérjük Kalász és Pere pajtásokat.

Helyes lány ez az Eszter, és egész értelmes, de azért mégsem termelt vezetésre. Ágnes előredől, a tekintetével célba veszi, magába szívja.

Ő nem így elnökölné, tréningnadrágban és pulcsiban, bizony nem így. Frissen mosott, makulátlan vasalt kék köpenyben állt az őrse előtt, nagyinak nem is kellett szólni, csütörtök reggel vállfára akasztva várta a kivasalt köpeny, egyetlen ránc sem volt rajta, s ő ott állt egyenesen, végignézett a gyerekeken, és nem ilyen kásásan beszélt, csengett a hangja.

- Arról van szó, pajtások, hogy térelválasztót szeretnénk a társalgóba, és a srácok... A Szojuz űrs elvállalja, hogy elkészíti. Először elmondjuk, hogy mit szeretnénk.

Kolompár szóra jelentkezik.

- Elkészítettem a rajzát. Két méter hús legyen a hossza, másfél méter a magasság. Sárga és búzakék figurák, a keret pont olyan színű, mint a bútorok.

Ágnes érzi, hogy a lábujjai mozognak, kaparják a cipője talpát.

„...Bodnarik egyszer a szemembe vigyorgott, amikor végighordoztam a tekintetemet. Gyűlés után odamentem hozzá. - Ide hallgass! Megtehetném, hogy soha többet nem segítek neked, és hagylak elvérezni a doliírásokon. Nem teszem, de figyelmeztetek, hogy nekem ne vigyorgj még egyszer a szemembe. Nem ajánlom.”

Szabó Pista áll fel.

- A Szojuz űrs elvben elvállalja.

- Mi az, hogy elvben?! - kiált közbe Tacsinai. - Vállaljátok vagy sem?

- Munkaigényes feladat. Sok időnkbe telik, amíg megcsináljuk. A figurákat esztergályozni, festeni kell.

- Ezzel szemben a Gemini vállal egy fali subát meg egy buzsáki terítőt - jelenti ki Eszter.

- Terítőszükségletünk kielégítve.

Ez a mély hang Nagy Ivóé. Tompa, mély hang, mintha egy üregből szólna, pedig ott ül a második sorban.

- Nem köntörfalazunk. Nekünk ablakmosásra van szükségünk a hálókban meg a fiókáknál. - Pere Árpi felnyurgul elképesztő hosszúságában. - A térelválasztóval sok a babra munka, elveszi az időnket.

Ablakmosás!... Ágnes komoran bámul maga elé. Az ő űrsében Egyiptomról számolt be az egyik srác, mert két évig volt Egyiptomban a szüleivel; *A piramisok földjén*, ez volt az előadás címe és klassz diákat is hozott. Megszólaltattak egy festőművészt is, igaz, hogy befürödtek vele, úgy motyogott, hogy alig értették a szavát. Ablakmosás! És senki nem tiltakozik, nem kiált fel: Mit képzelték! - Összedugják a fejüket, mint a birkák. Jó, hogy nem bégetnek.

Felpattan.

- Én nem helyeslem, hogy az egyik űrs a másik ablakait mossa. Szerintem ez megalázó, véleményem szerint ez olyan, mintha takarító asszonyok lennénk, és arról már nem is beszélek, hogy lányok mossák a srácok ablakait.

- Na és?

- Miért megalázó az ablakmosás?!

- Nincs megalázó munka!

Arcok fordulnak felé. Tátozó szájak. Kiabálnak. A lányok is. Ő is kiabál:

- Az rendben van, ha minden háló a saját ablakait...

- Te állapítod meg, hogy mi van rendben?

- Aki ilyen előkelő...

Nagy Eszter felemeli a kezét, mintha láthatatlan csengőt rázna.

- Akinek mondanivalója van, szót kér - mordul fel Szabó Pista.

- Egyelőre én folytatom. - Ágnes mélyet lélegzik, mint úszáskor, ha a feje felbukott a vízből. - Ismétlem, megalázáónak tartom, hogy mások ablakát mossam, kivéve, ha az illető magatehetetlen, amit a fiúkról itt igazán nem lehet elmondani, és én nem előkelősködöm, az őrsöm, amelyiket vezettem, egy magányos, öreg nénit istápol, bevásároltunk neki, elintéztük a patyolatot, és hetente egyszer kitakarítottunk nála.

- Na és? Nem rokkantatok bele! - A hang úgy süvít, mintha meghajítanák. Belevág a hátába.

- Itt hol veszel magányos, öreg nénit? - kérdi Árpi. - Buszozzunk be érte a városba? Hetven perc oda, hetven vissza.

- Itt egymásnak kell segíteni. Valamit valamiért - mondja Kolompár.

- Aki nem érti meg...

Hátrakapja a fejét - jó volna tudni, ki mondta.

- Mit nem értek én meg?

- Ezt - mondja Tacsina. - Ezt az egészet itt.

Ágnes összeharapja a száját. Leül. Nagy Eszter hangja valahonnan messziről jön.

- Pajtások, kézfelemeléssel szavazzunk, hogy vállaljuk-e az ablakmosást.

- Meddig? - kérdi Orsi.

- Világos, hogy amíg a térelvlasztó elkészül.

A többiekkel együtt ő is feltartja a kezét, de mintha üvegfal mögül figyelne a levegőbe meredő ujjait, egy Szili Ágnes nevű lány ujjait, akinek itt kell élnie, és most együtt béget a többiekkel. Az igazi Ágnes az őrselőtt áll makulátlan sötétkék köpenyében, fagyit nyalogat, viszi haza a színjeles értesítőjét (sajnos tavalyelőtt Skála Cili bevágta a jót énekből). Az igazi Ágnesnek azt mondta anya: „Ezt vártam tőled, kislányom. Megkapod a magnót.” Az igazi Ágnesnek valaha azt mondta nagy: „Te szavalsz a legszebben az egész óvodában”, és a folyosón azt magyarázta Csekő néninek, hogy az unokája nagyszerűen beszél angolul. Szinte perfekt angol - így mondta.

„Hát ez egy kis túlzás volt. Nagy: hencegett.

Tacsina azt vágta a szemembe, hogy nem értem meg ezt az egészet itt. Felháborító! Kinek a matekpéldái járnak kézről kézre? És az orosz meg a fizika? Ki magyarázza el a lépéseket? Időnként még azt is megkérdem: Világos? - Bandi bácsi, aki a csikos trikójában meg körszakállával olyan, mint egy tengerész, mint egy vérbeli tengeri medve, Bandi bácsi kijelentette, hogy a harmatgyöngye Kalásznál javulást észlel. - Némi haladást észlelek nálad - így mondta. És Tacsina azt meri mondani, hogy nem értem az egészet itt... És senki sem tiltakozott, senki...”

Ágnes az asztal lapját nézi.

„Nem akarom látni őket. A füzetemet megkaphatják, de semmi közöm hozzájuk.

...Nagy: a folyosón áll, vaskos lába befászlizva. Csekő néninek mondja: Az unokám szinte perfekt angol. A lányom a laboratórium vezetője.

Any: halála után elköltöztünk...

A temetés után nemsokára elköltöztünk, pedig én nem akartam, de nagyfi azt mondta: nem maradok ebben a városban. És azt is mondta: Gonoszak az emberek. És valaki azt mondta: Ő maga rohant a vesztébe.

Ki rohant a vesztébe?...

Palma de Mallorca...”

Ágnes az asztalra könyököl.

„Ki rohant a vesztébe?... Palma de Mallorca... A rádió mondta be. Sakkverseny Palma de Mallorcában. Apa is ott van. Biztos, hogy ott van.

Palma de Mallorca felbukkan az asztal lakkozott tetején. Kék tenger, fehér épületek... Spanyolországhoz tartozik vagy Görögországhoz? Apa ott ül egy hotelszobában a tanácsadóval. Készül a versenyre. Néha küld egy képeslapot, Moszkvából is küldött meg New Yorkból is. Az egyik lapon egy zebra volt, az nagyon régen érkezett.

A hangok hirtelen utolérik.

- Tehát mi megkérdeztük Gábor bácsit, hogy kábé mennyi ideig tart, amíg a térelválasztó elkészül - mondja Pista.

„...Ha beszél, még jobban kidagad az állkapcsa. A nagyapja soha nem szólt hozzá. Hát van itt néhány furcsa eset. Talán idekerült az a csecsemő is, akit a tévé mutatott, akit a vonaton hagytak.”

- És most áttérünk a versenyekre. A raj földrajzi versenyt indít: részekre szabdalt térképet kell összerakni. Mindegyik órs a tanult anyagból indul.

Ágnes hunyorít egyet, szemhéja parancsára Palma de Mallorca a hullámszó kék tengerrel, a hófehér házakkal és a pálmákkal eltűnik.

„Nem rossz. Izgi lesz ez a verseny. Meg kell nyerni!”

Elmosolyodik.

HETEDIK FEJEZET

Forognak, hullámszánk az arcok, az ugráló vállak, az üstökök, a ruhák színfoltjai, a fiúk fehér ingei, csupasz karok, fehér inges karok, hullámszánk, forog minden, mint a körhinta.

Nagy Ivó a gitáros, a többi srác a zenekarban a nagyok közül került ki, ifjak, ahogy itt hivatalosan mondják. A nyolc általános után a lányok is, a fiúk is hivatalosan ifjak. Ivónak mókás tokfeje van, hosszú kobakja a hegedű tokjára emlékeztet.

Ágnes a ruháját igazítaná, hurkát vet a térde fölé, de fele úton megáll a keze. Nehogy azt higgyék, hogy sokat törődik a külsejével, hogy ez a táncest fontos neki, és kelletti magát, hogy táncolni vigyék. Összefonja a karját, s azt akarja, hogy nyájas legyen az arca. Nem vigyori, nem is mosolygó, éppen csak nyájas.

Kalász Andit kérték fel elsőnek, Csomóst most dobja be a párja figurába, azt mondják, igen-csak fűzi a fiúkat, hát fűzze őket, már aki hagyja magát; Czöndör is táncol, Kolompár is és Nagy Eszter... ő azzal a pisze szakmunkástanulóval, amint csak teheti, sülve-főve együtt van vele, pedig Eszter elég jól tanul, be fog jutni a szakközépbe, a srác állattenyésztő lesz. Ha esetleg idővel hozzámenne Eszter, majd azt írhatja be a férje foglalkozási rovatába: „állattenyésztő”. Ciki. Enyhén szólva ciki.

Elég vacakul rendezték ezt a szombat estét, a nyolcadikos srácok egy része később jön; valamit bütykölnek a faluban.

Talán jobb lett volna, ha én is később jövök, de nem, hátha azt dörgölték volna az orrom alá: félek, hogy nem lesz táncosom. Kitelek egyesektől, mert még ők vannak megsértődve az ablakmosásügy miatt. Pedig én dörgölhetnék az orruk alá egyet s mást, kivált *ma* éjjel óta.

És ha senki sem kér fel, akkor is nyájas képpel fogom nézni a táncolókat és Irén nénit, akinek már megint pötyög a harisnyája, érthetetlen, hogy miért nem képes feszesre húzni, Bandi bácsit meg a feleségét, akinek igazán klassz az alakja. Enyhe mosoly, és nem foglalkozni azzal, hogy felkérnek vagy sem. Egyáltalán nem foglalkozom ezzel a kérdéssel, anya beszélte el, hogy egy híres tudósnek nagy bánata volt, de dolgozni akart, és munkaasztalára kitett maga elé egy cetlit, amire nagy betűkkel rá volt írva: *Nem fogok gondolni a bánatomra*.

- Szabad?...

Egy nagyfiú áll meg előtte, vagyis egy ifjú.

- Szabad - mondja Ágnes. És már táncolnak is.

Beszélgetni kéne, de miről? Persze ha tudná, hogy gimibe jár vagy szakmunkás lesz-e? De azt mégsem lehet megkérdezni.

- Szeretek táncolni. Hát te?

- Nem különösen.

- A dobos a zenekarban...

- Mi van vele?

- Aznavourra hasonlít.

A fiú nem szól rá semmit. Ágnes elrestelli magát. Az a srác nem is hasonlít Aznavourra, azt ő csak kitalálta, hogy mondjon valamit. És mégis folytatja:

- Alacsony, nagy a feje, és a szeme meg az orra is hasonlít rá.

A srác rá se hederít.

- Aznavour az énekes, aki filmekben is játszik - magyarázza.

- Tudom, hogy ki Aznavour - mondja a fiú. - Szerintem egyáltalán nem hasonlít rá.

Aztán elhallgatott a zene, a fiú továbbállt. Csomós Szilvi ellépkedett a spenótzöld ruhájában, ami divatos lett, mert Kolompár ügyesen betoldotta a hosszító derékrészt, s Ágnes szíve szerint otthagya volna ezt az egész cirkuszt, de maradt, ne képzelje róla senki, hogy eszi a méreg, amiért nem táncol.

- Szia! Érdekes, hogy pont beléd botlom.

- Botlasz? Nem vettem észre.

- Hát ez csak olyan képletes kifejezés.

Nem a kifakult farmerjét viseli Pista, sötétkék kordnadrág van rajta, egész jó az alakja, csak ne lógatná a karját.

- Már a suliban is meg akartam mondani neked, hogy bátor vagy.

- A denevérek miatt mondod?

- Igen - bólint rá, és meleg fény van a szemében, de Ágnes most mást lát...

A zenéből felrebbennek a denevérek, keringenek, mint éjjel a hálóban... Az éles visítás megcsapta a fülét, éjjel az ágyban, felriadt, de az álom még fogva tartotta, az óbégatás szakította ki belőle, a falhoz rohant, a keze hamar rátalált a kapcsolóra. Tacsinai óbégatott, denevér kapaszkodott a hajába, s a magasban denevérek kóvályogtak. Csomós bógve rohant ki a szobából, és utána még mások is, a háló nagyobbik része, mert amikor a söprűkkel kergették a denevéreket, kevesen maradtak, Csomós olyan hisztit dobott be, hogy átellenben a kicsik is felébredtek. Zsiráfka nem győzte csöndesíteni őket. Sokáig tartott, amíg kikergették a denevéreket, de előbb azt, amelyik belegabalyodott Tacsai hajába, ki kellett szabadítani. „Maradj veszteg! Megfogom!” - szólt rá Tacsinaira, de Tacsai nem maradt veszteg, valóságos vitustáncot járt, pedig ketten fogták le.

- A bátorság nagyon fontos tulajdonság - mondja a fiú.

- Azt tartod?

- Igen. És nem gyakori.

„...A denevérral én bántam el. Halálfeje van a denevérnek, vonaglott, amikor megfogtam, vadul csapkodott a szárnyával, dohos, émelyítő szag áradt belőle, utána még sokáig éreztem magamon, pedig körömkefével sikáltam a kezem. Kirángattam a denevért Tacsai hajából, két kezemben vittem az ablakhoz, alig bírtam fogva tartani. Kidobtam az ablakon, suhogva szállt el, és valaki azt mondta: - Nagy vagy, Ágnes.

De Tacsitól azt kellett volna kérdezni: Na, mi az, amit én nem értek? Mondd csak meg szépen.”

- Sokan azt hiszik, hogy bátorságra csak ritkán van szükség - folytatja Pista. - Forradalomban, partizánharcban, a pilótáknak az ürrepülésben, vagy például, ha kigyullad egy épület, szóval kivételes alkalmakkor. Hát nem. Nekem más a véleményem. Vitéztünk is erről rajgyűlésen.

- Szép, hogy nem mindig az ablakmosásról vitéztok.

- Hagyd már abba az ablakmosást. Te be voltál akkor gurulva.
- Csodálod, hogy piros lett a fejem, amikor azt vágják hozzám, hogy nem értek semmit?
- Nem azt mondták.
- Hát?
- Azt mondták: nem érted, ami itt van. Az egészet. És ez egy kicsit igaz.
- Mi az, hogy egy kicsit igaz? Vagy igaz valami, vagy nem.
- Ez nem olyan egyszerű...
- Igazán? Szépen megköszönném, ha elmagyaráznád.

Pista hallgat egy darabig, aztán lassan örölte a szavakat:

- Tudod, nekünk, akik itt élünk, össze kell tartani szorosan, mert másként nem megy. Persze megesik, hogy összebalhézunk, néha verekedés is van, tavaly az egyik srácnak betörték az orrát. Na, szóval nálunk is vannak zűrök, de mi azért mégis összetartunk, muszáj, mi úgy vagyunk, mint az ember kezén az öt ujj. És most képzeld el ezt a helyzetet. A lányok rágják a fülünket a térelválasztó miatt, mert igazában ők akarják. Megértem őket, hadd legyen klassz a társalgó... Odakint egy csomó gyereknek kocsit tolnak a feneke alá, úgy furikáznak az iskolába, külön kégli télre, külön nyárra, ezer forint zsebpénz a nyári táborban, a rádióban hallottuk. Hát szóval a térelválasztó. Az új bútorokon is sokat dolgoztak a nagyok, mi meg besegítettünk. A fiúk végzik a fogdmeg-munkát, a lányok azt, amihez inkább türelem kell. Ez világos. És nekünk nyolcadikban erősen rá kell kapcsolni, most dől el, ki tanul tovább szak-középben, ki megy szakmunkásnak, és aki szakközépbe kerül, és tovább akar jutni főiskolára, annak kiváltképp nagyon kell csipkedni magát.

Előttük Orsi ráz egy belapított orrú sráccal, a haját félrecsapja a bal füle mellé, a vastag tincs ugrál le s fel a bal vállán.

Ágnes a fiú hosszú karjait nézi, szinte a térdéig érnek. Még nőni fog, azért olyan hosszú a karja.

- És mit beszéltek a bátorságról?
- Hát... hosszú lenne elmondani. - Ásít egyet.
- Ha unatkozol, lépj le!
- Nem unatkozom. Az ember nemcsak unalmában ásít, hanem a fáradtság miatt is.
- Az agy vérellátása. Tudom. Mitől vagy fáradt?
- Ástunk a faluban.
- Ástatok?
- Ühüm. Árkot vízvezetéknek.
- Ez is olyan fogdmeg-munka.
- Az. És sürgős. Egész rendesen keresünk vele.
- Akkor jó - vágja rá.
- Persze hogy jó.

A zene elhallgatott.

- Kimehetnénk a teraszra - mondja Pista. - Aztán ha rákezdik, táncolhatunk, de előrebozsátom, nem táncolok valami remekül.

- Sebaj, én jól táncolok.

- Te mindent jól csinálsz, úgy látom.

Ágnes egy pillanatig büszke volt, roppant büszke, aztán hirtelen gyanakvás fogta el. Talán gúnyolódik Pista? Lehetséges, hogy gúnyolódik.

- Nem csinállok mindent jól, csak egyet-mást - mondja komoran.

- Kimehetnénk - ismétli meg Pista. - Kint a teraszon jobb beszélgetni.

Ágnes gyanakodva méregeti.

„Háttha azért hív ki?... De ha nem megyek, és Pistának esze ágában sincs olyasmi, és én azt képezem, hogy igenis van, és Pista rájön, hogy mit képezek... Kínos lenne, megalázó.”

Gondolatban elpirult.

„És egyáltalán: ki kéne puhatolni, hogy komolyan dicsérte-e az imént Pista a bátorságomat, és komolyan gondolta-e, amikor azt mondta: te mindent jól csinálsz - vagy sem ezt, sem azt nem gondolta komolyan, és ebben az esetben undok, cinikus alak... de nem, az lehetetlen... Amit a bátorságról mondott, az nagyon komolyan hangzott. Ki kell menni a teraszra, nincs más megoldás, szükség esetén lekeverek neki egyet, vagy belebokszolok, esetleg rászólok fölénysén: Kereskedj máshol, ne nálam!”

A fény kékesfehér tavat fest a teraszra, a fénytó partján összehajló párok.

- A smárolással itt nem törődnek - közli Pista.

Ágnes védőállásba helyezkedik.

- Kik?

- Hát Erős Ágost meg a többiek. Az a jelszó: de más ne történjen. Érted?

- Értem. - Eltűnődött. - És nem történik?

- Nem történik. Mindenki tudja, mért került ide. És akik megpróbálnák, azoknak velünk is meggyűlne a baja.

Ágnes ránéz, a fénytóban állnak, belebámul a fiú arcába, aztán elkapja a tekintetét.

- Na és mit beszéltetek a bátorságról akkor?

Pista kilép a fényből, hátát nekiveti a párkánynak.

- Sok mindent összehordtak a gyerekek. - Felrugaszkodik a párkányra, rátelepedik. - Nem ajánlom, hogy leülj, hideg.

- Nem amiatt, hanem a ruhám... - Ő is nekidől a párkánynak. - A lányok szerint innen, a padlásról szálltak be hozzánk a denevérek. Eltévedtek, vagy valami megzavarta őket. Kolompár azt mondta, amikor a könyvtárban volt, többször hallott surrogó motozást fentről... Hát ott tartunk, hogy sok mindent összehordtatok azon a rajgyűlésen.

- Igen. És végül oda lyukadtunk ki, legalábbis sok gyereknek az volt a véleménye, hogy bátorságra lépten-nyomon szükség van. Itt van például az én hajdani kispapám esete, ő most üzemen dolgozik, ott egy csomó srác rendszeresen eljár inni, ő nem megy velük, és piszkálják, hogy mért nem száll be, miért különködik. Szerintem ahhoz is bátorság kell, hogy az ember nemet mondjon bizonyos esetekben. És ami a legfontosabb... - Elhallgat.

Ágnes a kőpárkányt súrolja a tenyerével. A szemcsés kőben egy helyen kis rés, érzi a bőrén...

„Kár volt, hogy akkor meg nem kérdeztem Tacsit: Mit nem értek én? Vagy azt is odavághattam volna: Még jó, hogy a denevérekhez értek!”

A fiú a kert felé fordítja az arcát, belebámul a sötétbe, mintha onnan keresné elő a szavakat.

- ...A legfontosabb az, hogy aki bátor, nem hagyja megfélemlíteni magát sem sok embertől, sem egyetlenegtől.

„Azért a denevéreket is megemlíthette volna. Nyugodtan mondhatta volna így: Sem sok embertől, sem egyetlenegtől, sem a denevérektől. Vagy csak általánosságban célozva az éjszakai hőstetemre, mert az volt: sem váratlan eseményektől.”

Csönd van. A fiú az ujjait ropogtatja. Aztán Ágnes megszólal:

- Valaki azt mondta, hogy zsarnok nincs gyáva ember nélkül. Egy nagy ember jelentette ki... Most nem jut eszembe a neve... Bosszantó...

- Szerintem a bátorságot is gyakorolni kéne, mint teszem föl, a helyesírást vagy a magasugrást. Gyakorolni, hogy mindenki megszokja - mondja a fiú.

- Mit képzelsz? Vagy van bátorság, vagy nincs. Hogyan lehetne gyakorolni?

- Éppen azért, hogy legyen. Hogy mindenkiben legyen!

Szinte kiált, mint aki egy láthatatlan ellenségnek odavágja a maga igazát. - Aztán a szokott megfontolt, lassú hangján: - Mondok egy példát. Tavalgy Szilvia a számháborúban...

- Csomós Szilvi, akibe bele vagy esve.

- Nem vagyok.

- Hát voltál.

- Nem is voltam - dűnnyögi. - Pecáztunk együtt, és kész.

- Na jó, ez a ti dolgotok. Mi volt vele a számháborúban?

- Irtó begyulladt egy kígyótól, egy közönséges vízisiklótól, és elkezdett arénázni. Elszúrta az ügyünket, persze hogy vesztettünk.

„És ma éjjel is... Micsoda ingyencirkuszt rendezett!”

Ágnesnek már a nyelve hegyén van, de elébe tolult a kérdés:

- És ezen összepattantatok?

- Nem pattantunk össze. Csak... ő olyanokat beszélt, hogy egy nap száz arca is van.

- Na és? Legalább nem lehet ráunni.

- De ráismerni se lehet. - A hang szigorú.

„Ha most megkérdezném tőle: mért nem szólt soha hozzád a nagyapád? Egyáltalán: hogy volt ez? Megtiltotta? Eleinte beszéltél hozzá, és ő elzavart, vagy figyelmeztettek, hogy nagyapádhoz nem szabad szólani? És mi történt a szüleiddel?”

De megtanulta, hogy ezt itt senkitől sem lehet megkérdezni.

Megrázza a fejét, mintha pillét hessentene el.

- Nekem egyetlenegy arcom van, és azt akarom, hogy mindig ráismerjenek.

Odabent a zene rákezdte.

- Ezt mért mondod? - kérdi a fiú.

- Csak. Azért, hogy tudd, hogy milyen vagyok. És ide hallgass! Azt is megmondom, hogy Puki továbbra is mesél nekem az apjáról, de meghagytam neki, hogy többieknek ne meséljen.

Pista hallgat egy darabig.

- Hát... ha a többieket nem vadítja... De még gondolkozom rajta.

Megint ásít.

- Mért nem fekszel le, ha fáradt vagy?

- Már múlik. Gyerünk táncolni.

NYOLCADIK FEJEZET

Mivel kezdődött? Ágnes később sokat töprengett, hogy mivel is kezdődött el. Apa képeslapjával, Csomós fullánkos megjegyzéseivel vagy a füzettel, amit ő odahajított... Vagy még jóval előbb, amikor Tacsinai azt mondta: te nem érted ezt az egészet itt. Vagy amikor körbetáncoltak Kolompár dallamára, hogy feldobják Tacsit, s ő nem állt közéjük, nézte őket, s azt gondolta: dinnyék ezek, de ahogy egymásba kapaszkodtak, az olyan volt, mint egy fal. És ő kívül maradt rajta. Persze akkor még nem tudta világosan, hogy kívül maradt. Az emberek sok mindenre csak később jönnek rá, utólag, amikor újra meg újra végiggondolják mindazt, ami történt.

De talán mégis apával, apa képeslapjával kezdődött.

A postaszolgálatos gyerek naponta sorra járja a házakat. Néha heteken át semmit nem oszt ki egy-egy újságon kívül, de azon a napon vigyorogva ütött a válláról lógó táskájára.

- Mit hozott a postás, na, mit hozott?

Csönd támadt, a várakozás csöndje, az arcok feléje fordultak. A napos kézbesítő, egy sűrű szemöldökű, széles szájú hetedikes kinyitotta a postástáskát, előhúzott belőle egy levelet, és meglobogtatta.

- Bencsik!

Bencsik kiszaladt.

- Na végre! - Megtapogatta a borítékot. - Remélem, kitett magáért.

- Bencsik bélyeggyűjtő, kiterjedt levelezést folytat cserepartnerekkel.

- Szili! - Képeslapot emelt a magasba. - Ez aztán a micsodás!

Nagyon kék tenger volt azon a képeslapon, és fehér épület, az erkélyek hullámvonalban futnak végig rajta, az egyiket tintával vont kereszttel jelölték meg.

Hirtelen nyár lett Ágnes körül. Kint eső szitált, konok őszi eső, de bent zuhogott a napfény, hajó siklott a munkaasztalon. A nyár szagát is érezte, s egyszerre egész könnyű lett a teste.

Megfordította a lapot.

Apa írt.

- Nincs több? - kérdezte Csomós Szilvi. A nyelve hegyével megnyalta az ajka szélét, és rándult egyet a szája.

- Nincs. - A hetedikes megigazította a homlokába csúszott egyensapkát. - Ha lenne, kiosztanám - vetette oda kicsit sértődötten. - Indítok, ma sok a kézbesítés.

Ágnes a lapot olvasta.

Kedves Ágnesem,

remélem, jól érzed magad a sok új pajtás között. Légy továbbra is jó tanuló. Utasítottam a bankot, hogy minden hónapban kapj kézhez 10 dollárt (forintban!!). Novemberben Kanadában leszek. Írj a londoni címemre; 16 Flower Street, 20 094 089 London, ha valamire szükséged van:

szerető Apád.

Az utolsó sor és a *szerető Apád* közé még beszorította: *És hogy-mint vagy?*

Czöndör a nyakát nyújtotta, széles ábrázata a kék tenger meg a fehér szálló felé nyomult. Mindjárt betelepszik abba a szállóba, gondolta Ágnes.

- Ki írta? - érdeklődött Kalász Andi.

- Az apám. Sakkversenyen van. A rádió is bemondta, hogy Palma de Mallorcában tartják a nemzetközi sakkversenyt.

Bencsik felkapta a fejét, aztán visszasüllyedt a bélyegei közé.

- Jó neki. Sokat utazik. - Kolompár felsóhajtott. - És milyen klassz helyekre!

Tulajdonképpen meg akarta mondani, hogy apa nem lát sokat azokból a klassz helyekből, hiszen a fél napot átalussza, nagy emlegette, hogy emiatt is voltak zűrök, mert apa soha nem kelt fel két óra előtt, nem lehetett takarítani miatta.

Később azon is töprengett Ágnes, hogy az ember olykor mért mond egészen mást, mint amit mondani készül. Olyasforma ez, mintha valaki zongorázik, és véletlenségből rossz hangot üt meg. De nem, az csak egyetlen hang. Egy dallamtöredék bomlik meg. Inkább olyasmire hasonlít az a dolog, mintha hibás adatot táplálnánk a kompjuterba, és a számítógép aztán egészen meghökkentő információkat közöl.

- Ebben a szállóban lakik apa, és az a szobája, ahol a kereszt van. Innen Kanadába fog utazni - mondta.

- Elvihetne téged is - vetette oda Csomós. A szája ismét rándult egyet. - Igazán, mért nem viszel?

Ágnes rávágott a tekintetével.

- Törődj a magad dolgával!

A háta mögött Nagy Eszter élénken magyarázta Pistának:

- Ha elkészül a sertésfiadzó, akkor Gabsi...

Ágnes összeszorította a száját. Hát ez tűrhetetlen! Ablakmosás, sertésfiadzó és Csomós pimaszkodása. Hirtelen kitört:

- Azzal törődj, hogy téged ki visz ki innen!

Megdöbbszent. Szilvi sápadtan, gyűlölettel meredt rá, a szája kinyílt, de a hang a torkába szorult.

Aztán minden nagyon sebesen történt. Csomós Szilvi felugrott, rárohant volna, de Ágnes elkapta a karját, erősen hátracsavarta, a fiúk rángatták szét őket, és Nagy Eszter azt mondta: - Ne bomoljatok! -, de nem Csomósra kiáltott, hanem mind a kettőjükre. Ez felháborította Ágnest, hiszen Csomós akart nekirontani. Ő is kiabált:

- Aki gyáva, attól minden kitelik, az irigy és durva és alattomos is!

- Hagyd már abba! - szólt rá Pista.

És Kalász Andi: - Maradjon mindenki nyugton.

- Ki nem marad nyugton? - Ágnes a zokogó Csomósra mutatott.

Igen, Csomós nem maradt nyugton, akkora hisztit dobott be, hogy Kolompár, mint egészségügyi átszaladt az egészségházba csillapítót kérni. Aztán bejött Irén néni, azt mondta, és a hangja nem volt barátságos: - Menj fel a hálóba, Szilvi, pihenj le egy kicsit.

Kolompár mint egészségügyis vagy barátnő belekarolt, felkísérte.

Irén néni a vasárnapi kirándulásról beszélt, mintha mi sem történt volna, Ágnes becsúsztotta a lapot a fiókjába. A zuhogó napfény eltűnt. Szitált az eső. És újra elfogta az érzés, hogy ő nincs jelen valóságosan, csak egy alkalmi szerepet játszik itt, de hogy ki ő, azt a többiek fel se fogják. Senki se fogja fel. Irén néni megdicsérte a denevérek miatt, de utóvégre a vihogós Kalász Andi is kapott dicséretet, mert beállt gallyazni, és a kertész kiemelte e munkáját. A hősi tettet egy kalap alá veszik itt a gallyazással!

- Ideadod a bélyeget? - kérdezte Bencsik. - Úgy áztatom le, hogy meg se látszik.

- Megkaphatod. - És rántott egyet a vállán.

Legyen boldog vele. De nem sürgős, várjon a boldogságra. Komoran, sértődötten ült a helyén. Kitétte maga elé a történelemlönyvet. Később Nagy Eszter odament hozzá.

- Ne légy pipa Szilvire, ő most rossz formában van.

- Bánom is én, hogy milyen formában van.

- Megvan rá az oka. Majd elmondom - suttogta Eszter.

- Mondom, hogy nem érdekel.

Nagy Eszter egy pillanatig hallgatott. Aztán elvörösödött.

- Itt mindenkit érdekel, ami a másikkal történik - mondta. Csöndes hangjában megrovás volt.

Ágnes rámeredt.

- Na igen, tudod... - folytatta kicsit zavartan Eszter, mintha magyarázni akarna valamit, de Ágnes ráförmedt:

- Szállj le rólam!

Nem akar rájuk gondolni, az ablakmosásukra, a térelválasztójukra, a hülye Levente-táncukra, a kisnyulaikra, hiába akarják elhitetni vele, hogy ez fontos, ő fűtyül rá. Legfeljebb a térkép-versennyel törődik, amit igenis meg fog nyerni. De kiváltképpen Csomóst kell kiűznie a fejéből. A pimaszságát. „Elvihetne téged is. Igazán: mért nem visz el?”

„...És mi lenne, ha apa elvinne? Mért ne vihetne el innen? Már nem kell félni, hogy elveszít. Elmúltam kétesztendő.

Mi lenne, ha...”

Azelőtt, anya meg nagyfi életében alig gondolt apára, jóformán csak amikor egy-egy lap érkezett tőle, vagy anya felvette az összeget, amit apa negyedévenként küldött. Olyankor mindig kapott valami különleges holmit. Igaz, volt úgy, hogy kimaradt a küldemény, egyszer sokáig, anya attól tartott, valami baj érte apát, de aztán kiderült, hogy csak elfelejtette elküldeni, megírni a bankjának... Nagyfi dühös volt, azt mondta: Vörös kutya, vörös ló, vörös ember egy se jó...

Persze ez sem igaz. Először azért, mert apa haja nem vörös, hanem hirtelenszőke, másodsorban, mert ilyen formában nem szabad általánosítani. De szegény nagyinak voltak húzásai a cigányokkal is...

A Palma de Mallorca-i nemzetközi sakkverseny döntőjében a jugoszláv Ljubomir Ljubocsevics mérkőzik az angol színben induló Szilivel. Ljubocsevics kijelentette, hogy erősen összpontosít, mert Szili kitűnő ellenfél, és nagy csatára van kilátás.

Ágnes tekintete rátapadt az újsághírré.

Nagy csatára van kilátás...

Elképzelte ezt a Ljubomir Ljubocsevicsét. Fekete, sörtehajú férfi, szakállába őszes szálak vegyülnek, a szeme is szénfekete, és csak úgy villog, amikor erősen összpontosít, na igen, muszáj neki, mert apa kitűnő ellenfél. Apa a sakktábla előtt ül a tanácsadójával, mint akkor. Pesten, a szállóban. Csata előtt vannak. Ljubocsevics beletúr a hajába, ahogy Orsi szokott, s izgalmában káromkodik, de apa, a kitűnő ellenfél, palástolja az izgatottságát, hűvös és feszült, mint Napóleon az ütközetek előtt. Világos, hogy ő is összpontosít, de nem beszél róla. A hallgatás néha többet mond a szavaknál. Tulajdonképpen minden mérkőzés egy-egy ütközet, előtte talán gondolni se lehet semmi másra. Nem szabad rossz néven venni apától, hogy annak idején elvesztette őt, kivételes emberekre nem alkalmazható az átlagosak mércéje. Nagy ezt nem értette meg. Anyának is hányszor el nem mondta:

- Mindig csak a munkád! Társaságba kéne járni. Többet szórakozni.

- Aki vinni akarja valamire - felelte anya. - Ha jövőre legalább annyi lesz a prémium, mint az idén, megvesszük a kocsit...

Anya Wartburg de Luxe-öt akart venni.

Valami homályosan dereng benne. Valami...

Anya Wartburg de Luxe-öt akart venni. Az egész városban egyetlen Wartburg de Luxe futott. A legújabb típust akarta megvenni. Inkább várni egy kicsit a legközelebbi prémiumig, valamivel többet gürcölni.

Azt a prémiumot anya már nem kapta meg.

- Meddig kotlasz még azon az újságon? - kérdi Tacsinai.

- Az apámról is írnak benne!

Várja, hogy érdeklődjenek, faggassák. De senki sem érdeklődik.

- Azt írják, hogy nagy mérkőzése lesz egy jugó bajnokkal hat játszmában.

Megint vár egy kicsit, hogy legalább az egyikük megszólal: „Mutasd azt a hírt!... Olvasd fel... Ciki lehet egy ilyen mérkőzés.” Bezzeg amikor Kalász Andi a kövér anyukája meg a nővére fényképét mutogatta, akiket csak ő nevezett ki anyukának meg testvérekének, azon az alapon, hogy havonta egyszer kiviszik, köréje sereglett az egész háló. És mekkora hűhót csaptak Eszter könyvéből, amit a születésnapjára kapott a patronáló családtól. Kézről kézre járt, Bencsik harsogva olvasta fel az ajánlást: *Winetu Eszternek szeretettel: Súlyomszem Kata*, és Eszter külön elmagyarázta neki, hogy három éve, amikor Katáék először vitték ki, ő is meg Kata is falta az indián történeteket, persze azóta kinőttek belőle, de a neveket megtartották.

Hallgatnak. De ő nem hagyja abba. Azért sem!

- Az ellenfél úgy nyilatkozott, hogy erősen összpontosít, mert apa kiváló játékos.

- Én is szeretnék összpontosítani - jegyzi meg Bencsik.

- Megkapom végre azt az újságot? - kérdi Tacsinai. - Szükségem van rá, ha nem tévedek, én vagyok a faliújság-felelős.

Ez is fáj... Tacsinai hálátlansága. Ki szabadította meg a denevérektől? Visított, mintha nyúznák. És ha késő estig olvasnám az újságot, Tacsinainak akkor se lenne joga követelni.

- Nesze - és nyújtja felé az újságot, de Nagy Ivó elkapja a bal kezével. Ivó jobbjára fel van kötve, leesett a platánfáról, gipszben van a jobb karja, azért nem ment a többi sráccal sportkörre.

- Megnézem azt a hírt. Tacsi, tedd magad takaréokra egy percre.

- Egy perc, de nem több. Meg kell írnom a cikkemet.

Ivó ráhajol az újságra, lapoz.

- Az utolsó előtti oldal, középpüti - mondja Ágnes.

- Ljubomir Ljubocsevics! - Ivó röhög. - Ez aztán a név!

„Te csak ne ugrálj a neveddel, nagyívó!” Ágnes lenyelte a szúrós megjegyzést, de forr benne a keserűség, feszíti, a halántékán dobol belülről.

Ivó még mindig röhög. Valósággal nyerít.

- Abbahagyhatnád már - szól rá Eszter. - Nekem pótolnom kell.

„Senki meg nem kérdezi, hogy apa... Nem törődnek velem. Nekik az a szenzáció, hogy rövidesen két darab újabb Czöndör jelenik meg a látóhatáron, felkutatták őket, Orsi hosszasan magyarázta, hogy nem volt könnyű, mert az élettárs nevét viselik, de nem azért, aki egy kicsit megszorította az öreg néni nyakát, aminek következtében a néni megfulladt. Persze rendes dolog Erős Ágosttól, hogy így összetereleli a testvéreket, és az is érthető, hogy Orsi oda volt meg vissza örömeiben, amikor megmondták neki a hírt, és az is érthető, hogy a többiek is örülnek, hiszen én magam is mondtam: hát ez nagyon jó lesz neked, Orsi, és végighallgattam, hogy mivel várja őket, pedig *Az atommag regényét* olvastam, amire erősen oda kell figyelni, klassz és érdekes könyv, én mégis abbafelejttem, és meghallgattam Orsit, pedig még azt is rákezdte, hogy majd karácsonyra... Éppen ezért ő is kinyithatta volna most a száját, igen, elvártam volna tőle, hogy kérdezősködjön egy kicsit erről a mérkőzésről, akármilyen buta is. De elsősorban Tacsinainak kellett volna érdeklődni, neki, akit megmentettem a denevér karmai közül. Nagyi erre azt mondaná: Az alma nem esik messze a fájától. Persze nagyinak ebben nem volt igaza. Ebben sem... Mit tudom én, milyenek voltak Tacsi szülei. Ő se tudja. De az biztos, hogy hálátlan irántam, és a többiek is... Ferde szemmel néznek. Mintha... igen, mintha irigykednének rám. Irigykednek, mert okosabb vagyok náluk, mert nekem van rendes, igazi apám, és nem fogok különböző néniket anyukának kinevezni. Irigyek rám, mert más vagyok mint ők.

Mindenki más, mint a többi...

De én különb vagyok náluk!”

Kalász szavai felrezzentik.

- Jó volna, ha elmondanád a fizikapéldákat...

„Nocsak! Mostanáig meg se nyikkant Kalász. Persze, mit érdekli őt, hogy apa kiváló ellenfél, és nagy csatát fog vívni. De a példák miatt most hirtelen kinyitja azt az aranyos, pici száját Kalász Andika.”

- Itt a füzetem. - A keze fejével az asztal végére söpri a füzetét. - Elveheted.

- Ha csak úgy lemásolom, terebélyes fát kaphatok Bandi bácsitól.

„Hallgatni! Most én hallgatok. Rajtam a sor.”

- Tudod, hogy belekérdez - folytatja Kalász.

„No lám, egyszerre hogy megeredt a nyelve!”

- Amíg én elmagyarázom nektek, egy tucat példát is kidolgozok magamnak.

- Ezt mi a csodának mondod? - álmélkodik Kalász.

- Azért, mert nekem drága az időm. Másra kell.

- Mire kell neked olyan nagyon az idő? - kérdi Bencsik élesen, és Tacsinai is kiabál, Nagy Ivó is.

- Arra, hogy legyen belőlem valaki.

- Aha! Szóval most senki vagy - jegyzi meg Csomós.

- Hogy megörökítsem a nevem, ha tudni akarjátok!

- Jó vice! Nekünk mondod?! - Tacsinai felugrik. - A mi nevünk már réges-rég meg van örökítve. Igen, hiába bámulsz, még tavaly megörökítettük. Aki fát ültetett a gyümölcsösben, egy kis üveget tett a gyökérhez, és az üvegben papírlap van, amire ráírta a nevét.

- Ez telitalálat, Tacs! - kiabál Csomós.

- Nem tárgyalok veletek! - Ágnes érzi, hogy elvörösödik. És hirtelen belehasít, hogy Nagy Eszternek is szüksége van a magyarázatra. Neki aztán ugyancsak! Eszter ma postaszolgálatos volt, minden második kedden a Gyermekváros postáján dolgozik, Bencsikkel felváltva. Nem volt ott az órán.

- Hát... megcsinálom a levezetést a táblánál, és... - Belegabalyodik a mondatba, mintha elbotlott volna benne. A többiek közönyösen, mogorván nézik. Nyel egyet.

Eszter egy pillanatra ráemeli a tekintetét, aztán seprős pillái redőnyként leereszkednek.

- Ne fáraszd magad.

- Fáradozz a neved megörökítésén - veti oda Tacsinai.

- Megteszem a tanácsod nélkül is. - A füzetet odavágja az üres tanári asztalra. - Akinek kell, elviheti.

- Andi, eszedbe ne jusson!

Ez Bencsik hangja vagy talán Kolompáré. Rá se hederít. Fülére tapasztja a két tenyerét, a történelmet tanulja.

A füzet az asztalon, senki nem nyúl érte.

„...Ha elkészültem a holnapi feladatokkal, lerajzolom a Dunántúlt, ízekre tépem és összerakom. És sorra megcsinálom valamennyi tájegységgel. Meg kell nyerni azt a versenyt.”

A füzet ott az asztalon.

Aztán benyit Zsiráfka.

- Ágnes, mért rakod ki ide a füzetedet?

„Zsiráfka egy ötödikes példát se tudna megoldani. Irén néni se konyít sokat a matekhoz. Mindegy, nekem tökmindegy...”

Később megjöttek a sportkörösök, Zsiráfka átsétált a kicsikhez, Tacsinai és Szabó Pista egyesült erővel elmagyarázták a fizikapéldákat. Sokáig tartott.

A Reuter hírügynökség jelentése szerint a Palma de Mallorca-i sakkverseny döntőjében a huszonkét éves Ljubosevics tíz óra hosszat tartó mérkőzés után legyőzte Szilit. A játszmáért még különdíjjal is jutalmazták a győztest.

Ágnes az újságra mered. Apát legyőzték... Igaz, hogy tíz óra hosszat tartott a játszma, persze nem egyfolytában, kajálnak is közben, pihennek, alszanak, és másnap folytatják. Apa keményen küzdött, ez nem vitás, de az ellenfél, aki legyűrte, huszonkét éves, apához képest zöldfülű tacsó, fekete szakállába nem vegyülnek ősz szálak. Ljubosevics egy srác. Lehet, hogy valóban szénfekete a szeme, a szemöldöke is sűrű, a haja benőtt a homlokába, mint az Eszteré, míg apáé ritkul, sápadt folt van a homloka fölött. De nem is az a lényeg, hogy milyen a hajuk, hanem az, hogy apa elvesztette a játszmát. Ádáz küzdelem lehetett, ha ilyen sokáig tartott.

Végigfut a hír alatt a játszma elemzésén. Nem sokat ért belőle. Vastagon nyomtatott betűk és számok, s alattuk egy-egy magyarázat: *Sötét a bástyák cseréjére törekszik... Világos átcsoportosítja a huszárokat... Sötét sokat ígérő tervét nem hajtja végre kellő rugalmassággal... Világos terve több részből áll...* Mármint az a kérdés, melyik itt apa: a világos vagy a sötét? Igen, ezt kell megtudni... *A világos futó támogatásával a gyalogosok gyorsan áttörnek...* Alighanem apa a sötét. Igen, ő!

Ágnes átugrik néhány sort.

A sötét feladta a játszmát.

Kudarc. Pedig holtbiztos, hogy apa erősen készült a mérkőzésre, akárcsak én a földrajzi vetélkedőre. Összpontosítottunk mind a ketten, és viasszorultunk, én is apa is a második helyre.

A balsiker hirtelen egész közel hozta apát; elámul, hogy milyen hasonlóság van mostani helyzetükben.

Ágnes az orrát nyomogatja. Töpreng.

Kik győztek le bennünket?... Apát az a huszonkét éves pacák, engem meg az a tökmag srác a B osztályból, akit Dugónak szólítanak, részben azért, mert Dugovec a rendes neve, részben és főként a pöttömsége miatt; jó, ha a fülemig ér, a felső fülcimpáig. Ha el nem szúrom Pakssal, megnyerem a vetélkedőt, vagy legalábbis egyenlő pontszámmal végzek Dugóval. Sajnos, elszúrtam Pakssal...

- Ne dühöngj - mondta verseny után Pista.

- Nem dühöngök.

- Ha látnád magad, nem mondanád. Mit akarsz? Kis híján, egy híján te lettél az első.

Ezt a hülyeséget tréfának szánta.

- Engem nem fogsz felhúzni!

- Nem is akarlak - válaszolt Pista. Komoly volt.

- Tudod, mit jelentett ki Julius Caesar? - kérdeztem tőle. - „Inkább vagyok az első...”

(„Bosszantó, hogy nem jutott eszembe annak a lepra kis helynek a neve, ahol Caesar inkább akart első lenni, mint Rómában második. Érdekes, később az ágyban hirtelen felöltött bennem, mintha előugrott volna a sötétből, de most megint nem tudom... Így fejeztem be: - Inkább vagyok az első Kukutyinban, mint Rómában a második.”)

- Mért Kukutyinban? - kérdezte Orsi, mert odacövekelt.
- Nem jut eszembe annak a kis helységnek a neve, azért mondtam Kukutyint.
- Ezt jelentette ki Július Caesar? - Pista zsebre dugott kézzel állt, az ujjait ropogtatta. Szokása.
- Ezt.
- Hát nem volt igaza.

Akkor már többen köréjük sereglettek.

- Mért nem volt igaza?
- Azért, mert nem jó, és nem helyes, ha valaki ennyire rátart, ilyen erőszakos, és mindenáron az első akar lenni.
- Szépen megkérlek, ne piszkálj engem.
- Nem rólad beszélünk...
- De nekem is szólt. De hiába cikizel le engem, mindenki azért nevez be egy vetélkedőre, hogy első legyen. Ő vagy a csapata.

Pista akkor elhallgatott, mint akin kifogott az érvelés, de a vacsoránál, míg a káposztás tésztát ettük, visszatért rá.

Gondolkoztam azon, amit a vetélkedőről mondtál: hogy mindenki azért indul, mert első akar lenni. Hát ez nem így van. Sokan indulnak, nem lehet mindenki első, sőt utolsónak is lennie kell valakinek.

- Na és? Talán az utolsó helyért vetélkedjünk?

Pista rántott egyet a vállán, mintha lerázná magáról a gúnyt.

Azért kell vetélkedni, hogy mindenki a legjavát adja.

- Tehát neked tökmindegy, hogy nyersz vagy vesztes?
- Nem azt mondtam.

Csomós akkor közbevágott:

- Hiába téped a szádat, Pista. Amióta pingpongban sorra vertük, Ágnes nem játszik. Ő inkább Kukutyinban az első, de nem pingpongozik.

Csomós pimasz és ráadásul hazudott is. Nem vertek sorra. Nagy Eszter vert meg és Bencsik meg Czöndör, Hunyort és Kolompárt nem számítva, mert ők ketten vitán felül a legjobb játékosok, de Kalással kétszer is döntetlen volt az eredmény, és az sem igaz, hogy azért nem pingpongozom, mert megverték, van nálam gyöngébb játékos, nem is egy, azért nem mentem pingpongozni, mert a térképversenyre készültem. De nem vágtam vissza Csomósnak, csak végigmértem, kimondhatatlan megvetéssel, és elsiettem, mert már szólítottak a konyhába, Szkladányival együtt én voltam a soros.

A szombat esti táncra se mentem el, a vetélkedőre készültem, lerajzoltam az egész Mátra-vidéket, aztán dirib-darabra szabdaltam, jól összekevertem a papírdarabokat, és összeraktam őket. Addig csináltam, míg hibátlanul nem ment.

Ezt már apának mondja Ágnes, aki ott ül mellette, szemben velük lobog a kandalló tüze.

„Azelőtt nemigen gondoltam rád, és enyhén szólva te se törődtél velem sokat - mondja a kandalló előtt ülő apának -, de most hasonló sorsra jutottunk. Neked is biztosan nagyon fáj,

hogy lecsúsztal az első helyről. Ezek itt nem értik meg, hogy mennyire fáj. Nem értenek meg engem, mert más vagyok, mint ők. Idecsöppentem közéjük, de rám nem érvényes az ő mértékük.”

Apa eltűnik a kandalló tűzével.

Ágnes márványlépcsőkön halad fölfelé. Óriási terem, színültig teli. A szárnyas ajtó kitárul. Belép a terembe. Figyelő arcok, áhítatos csönd. Hol van? A Kremlben? A Fehér Házban? Stockholmban, a Nobel-díj kiosztásán? Először Stockholm, aztán ünneplés a Kremlben és a Fehér Házban. Az áhítatos csöndet dübörgő taps váltja fel. Szili Ágnes fejhajtással nyugtázza, olyan icipici meghajlással, ami a világhírű tudóshoz, a bolygóközi repülés legnagyobb kutatójához illik.

- Elkészült! A térelválasztónk elkészült! - Kolompár kitárt karokkal, lelkenedezve rohan be. Köréje sereglenek.

- Azt mondd, elkészült?

- Láttad? Jól sikerült?

- Mikor hozzák?

- Még száradnia kell - közli Kolompár. - Hozzányúlani egyelőre nem lehet, de csuda jól mutat.

Ágnes ölében az újsággal, állat a tenyerébe támasztva, kedvetlenül figyeli őket. Egymás szavába vág, izgatottan, mintha övék lenne az ötös találat, de még ötös találatból se kéne akkora hűhót csapni. Nagy Eszter felvágat a lépcsőn, hogy tudtára adja az örömhírt Bencsiknek és Czöndörnek, akik haját mosnak. Hunyor és Kalász azon vitázik, hogy milyen szögben álljon az a nyamvadt térelválasztó.

- És tudjátok... - Kolompár hangja elfullad - ...a figurák most, hogy elkészültek... olyanok, mint a galambok.

Ki a csoda látott kék meg narancsszínű galambokat? És ez az indiánüvöltés!

Nagy Eszter lekorcsolyázik a lépcsőkön, nyomában Bencsik, fején inognak a hajcsavarók.

- Orsi jön rögtön, most öblíti a haját.

- És Tacsina? Ő még nem tudja! Hol van Tacsina?

- Hol lehet? A könyvtárban.

- Szólni kell neki.

- Átszaladok érte - ajánlkozik Csomós.

Ágnes összerezzén: „A Levente-tánc. Mért jut az eszembe? Hiszen most nem egy kupacban vannak, nem forognak körbe. Nem fogják egymás kezét. Lánc... Én kívül vagyok rajta. Lánc... Egymás kezét fogó kezek lánc. Fal... Arcok, tekintetek fala... Kívül akarok maradni. Nem azért, mert azt várom, hogy maguk közé hívjanak, bár megtehették volna. Például megkérdezhették volna tőlem, mit gondolok, milyen szögbe állítsák azt a térelválasztót? De jobb is, hogy nem kérdezték meg a véleményemet, én nem vagyok hajlandó örömujjongásban kitörni egy kék-sárga íz miatt, és már csak az hiányzik, hogy Kolompár egy újabb indulót is komponáljon. Rám nem érvényes az ő mértékük, nem akarom, hogy érvényes legyen, mert itt minden olyan szűk és kicsinyes. Én úgy nézem ezt az egészet, mintha moziban ülnék. Semmi közöm hozzá!

A márványlépcsőt süppedő szőnyegek borítják. Fölszegett fejjel, nyugodtan haladok fölfelé. Nyugodt méltósággal. Az óriási terem színültig teli. A szárnyas ajtó kitárul. Belépek a terembe. Szili Ágnes, a világhírű atomfizikus... A világhírű űrhajós, aki felfedezte az Ugrást. Egyszerűen átugrik ezer vagy százezer fényévnyi távolságot... A világhírű... A szárnyas ajtó kitárult. Szili Ágnes belépett a terembe. Figyelő arcok, áhítatos csönd, a tekintetek rátapadnak. Nem áhítatos csönd! Dörgő tapsvihár. Mégis, inkább áhítatos csönd. Szili Ágnes fellép az emelvényre. Ott áll, a többiek felé magasodva.”

Czöndör lerobog a lépcsőn, a törülköző turbánként csavarodik a kobakjára.

„Na, most kezdődik előről a műsor. Örömnünnep a térelválasztó jegyében. Belibeg Csomós is, aki újabban takarékbba tette magát a hisztizéssel, nyomában üget Tacsinai, szedi kurta lábát. És Kolompár hányszor mondja el, hogy a festésnek még száradnia kell.”

- Indítás a műhelybe! - vezényel Csomós.

„Tódulnak kifelé. Csak menjenek.”

De Eszter visszafordul:

- Nem jössz, Ágnes?

„Ha legalább úgy mondta volna: »Gyere, Ágnes.« Persze akkor se mennék.”

- Nem érek rá. Levelet kell írnom apának.

Eszter felfújta az arcát. Hát fújja fel!

Ágnes csak akkor pillant utánuk, amikor már eltűntek.

Kiviharzottak.

„Legalább nyugtom van. És tulajdonképpen igazat mondtam nekik, csakugyan írni fogok apának. Levelet írok neki, mert nem lehet véletlen, hogy ilyen hasonlóan alakult a sorsunk a versenyben. Apa talán már Kanadában van; ő meg a többiek ott kint Nyugaton egyszerűen bemennek a légi irodába: - Egy repülőjegyet Montrealba. A Kanári-szigetekre... Honoluluba... Ahová éppen kedvük tartja.”

Hirtelen mintha megszorult volna körülötte a levegő, olyan szűknek, nyomottnak érez mindent.

„Be vagyok szorítva - ismételve magában. - Füttyölök az ötvennégy holdas parkra! A városra, ahova hetente kétszer uszodába terelnek. A színházra, amit nem magam választok ki. És egyáltalán... Még ha felnőtt leszek, akkor se szabhatom meg, hová megyek. Akkor se függ majd csakis tőlem. Például ha Nyugatra akarok utazni, csak háromévenként, meghívólevéllel minden két évben. Persze, ilyesmiről itt nem lehet beszélni. Nekik már az is nagy szó, hogy múlt nyáron a Bükkben voltak, és már most tárgyalják, hogy nyáron a Balaton mellé megy a két nyolcadik.

Írok apának... Még jó, hogy hoztam magammal levélpapírt. Igaz, a postán is kaphatnék borítékot; fakókék boríték, és vonalak vannak rányomtatva a címzett meg a feladó adatai számára. Vacak. Ilyen ócska borítékon nem lehet Angliába írni.”

A levélpapír ott a szekrényében, a fehérenemű alatt. Ágnes felszalad az üres hálóterembe, s aztán az üres tanszoba asztalánál nekikezd a levélnek.

Drága Apa!

Megkaptam a lapodat, és köszönöm a 10 dollár zsebpénzt, amit idáig még nem kaptam meg, de biztosan megjön.

Ez így nem lesz jó, hátha elolvassa valaki a levelet, és még azt képzelik, hogy apa dollárokat küld, pedig az tilos. Így hát ő is beleszúrta a 10 dollár fölé: *forintban*.

Apa, biztosan érdekel, hogy élek itt. Reggel hatkor kelünk, hétig megreggelizünk, mert utána jönnek a kicsik, és egyszerre nem férnénk be az ebédlőbe, olyan sok gyerek van itt. Hétkor átmegyünk a tanszobába, ott megcsináljuk a napi beosztást, egy gyerek minden reggel a hálót hozza rendbe, de az ágyazást mindenki maga csinálja, igaz, azzal nincs sok baj, az ágyneműt besuvasztjuk a tartóba, és kész. Két gyerek a tanszobában törli le a port, és öntözi meg a virágokat, másik kettő a társalgóban. A többiek a kicsiknél segídek, kivéve azt a kettőt, aki délután a konyhában besegít. Hát ez utóbbi nem valami kellemes, kivált a mosogatás ilyen nagy mennyiségben, mert irtó sokan vagyunk, ezt már említettem. De a legrosszabb az egészben...

Abbahagyta az írást, a golyóstollára meredt.

„Mi a legrosszabb az egészben? Indiántáncot járnak a lepra térelválasztó miatt, és ablakokat kell érte mosni cserében, az ember nem lehet egyedül, amikor egyedül szeretne lenni, négyig még csak hagyján, addig ki lehet menni a parkba, ha éppen nincsen itéletidő, de négy órától mindig köztük kell lenni. Köztük, és mégis egyedül, mert nem fogok viháncolni velük. Kész röhej az egész, meddig lesz övék a térelválasztó? Egyetlen év, jövőre átköltöznek az ifjakhoz. Átköltözünk, mert én is köztük leszek, hacsak...”

Utánabámult a gondolatnak.

„Mi a legrosszabb az egészben?... Annyi sok minden. Az, amit Tacsinai vágott a szemembe: Te nem érted ezt az egészet itt. - Pista is megismételte, igaz, kicsit enyhébben. És a többiek is úgy viselkednek, mintha csakugyan nem érteném, pedig én vagyok köztük a legjobb fej. És az is a legrosszabb, hogy amióta itt vagyok, egyszer se ettem se kiflit, se zsemlét, kivált a kifli hiányzik, a két végét mindig utoljára hagytam, sőt nagy is nekem adta az övét, mert a műfogsorával nehezen rágott, és az is a legrosszabb, hogy vasárnap se álhatok, ameddig jólesik, és amikor javában benne vagyok valamiben... Igen, ez nagyon rossz!”

...hogy amikor javában benne vagyok valamiben, például matekpéldákat fejtek meg, csak úgy magamnak, akkor abba kell hagyni, mert be vagyok osztva a konyhába, vagy meg kell mosni egy alsós haját. Én itt is nagyon jól tanulok, eddig mindenből ötösré állok.

Olvastam rólad az újságban, többször is. Képzeld, ugyanakkor indultam én is földrajzvetélkedőre, amikor te mérkőztél, irtó felkészültem rá, de sajnos, csak második lettem.

Akárcsak te Palma de Mallorcában - így akarta folytatni, de meggondolta magát. Kiviláglik így is, hogy hasonlóság van a sorsukban.

Itt minden gyerek havi 10 forint zsebpénzt kap, de a nagyobbak általában dolgoznak a nyári szünetben, én is dolgoztam otthon, még mindig van belőle, és remélem, hamarosan megkapom a 10 dollárt forintban.

Apa, azt írod, hogy reméled, jól érzem magam a sok új barát közt. Hát erről szó sincs.

Persze azt a falat nem lehet megírni. Akkor rá kéne térni a Levente-táncra meg a térelválasztóra és a nyulakra...

Hirtelen mintha elébe tolták volna azt a srácot, akit a tévében látott. A darab elég vacak, de a srác szerepe érdekes. Egy újítást dolgozott ki, de az üzemben nem ismerték el, és a fiú dühében összebalhézott mindenkivel, és időnként azt kiabálta: Meg akarom valósítani magam! Arénázott és titokban szenvedett, mert különb volt, mint a többi.

Egy darabig abbahagyta az írást, a lábujjait mozgatta, s erről megint eszébe jutott nagyfi temetése és anyáé, és hogy anya halála után hamarosan elköltöztek, de előbb nagyfi kiabált valamit a felelősségről. Látogató jött ki az üzemből, benyitott, nagyfi és a látogató ott ült az asztal mellett, és mind a ketten a felelősséget emlegették. Furcsa, pontosan emlékszik a virágmintás csészékre az asztalon, s arra is, hogy a négyszögletes üveg hamutartó a látogató csészéje előtt volt. - Ágnes, menj le a térre játszani - mondta nagyfi. Kelletlenül ment, kicsit sértődötten a felnőttekre. Az előszobából hallotta, hogy nagyfi kiabál: - A felelősséget is...! - Elcsuklott a hangja. - Sajnos, a felelősség... - mondta a látogató. - Nagyfi kiment az előszobába, becsukta utána az ajtót.

A cipőjében a talpbélés mintha felgyüremlenék. Nyugvás! - szól rá a lábujjaira. Elolvassa az utolsó mondatot, vesszőt tesz a *Hát erről szó sincs* után, s így folytatja:

...mert én itt nem tudom megvalósítani magam, és azt hiszem, külföldön sokkal jobban meg tudja valósítani magát az ember.

Ahogy leírta, megkönnyebbült. „Ebben a néhány szóban benne van minden, és apa meg fogja érteni. De azt ne higgye, hogy összevesztem itt a gyerekekkel!”

Segítek a társaimnak a tanulásban, és van egy kisfiú, egy első, akivel sokat foglalkozom, sakkozni is szoktam vele.

„Annyi minden kimaradt ebből a levélből. Hiába... Sokszor szavakban se lehet elmondani mindazt, ami fontos. Az ember elkezd, és más, tökéletlen valami sül ki belőle. Vagy el se kezd az ember...” Ezen eltöprengett egy keveset.

Apa, írjunk gyakran egymásnak!

Szerető lányod

Ágnes

Utóirat: Sok sikert kívánok Kanadában és mindenhol!

KILENCEDIK FEJEZET

A házi füzetek! A házi füzeteket gyakrabban kéne megnézni. Kevés az idő, de mégis gyakrabban kéne.

- Harminc gyereke lesz - mondta Ágoston, amikor idekerültem. - A harminc gyerekről sokat kell tudnia, Irén, nagyon sokat. Tudnia kell, mi foglalkoztatja őket, és mért nem érdekli már, ami idáig érdekelte őket, tudnia kell, melyikre kell kiváltképpen vigyázni, ha meghűlt és lázas, mert mielőtt idekerült volna, Carditise volt, hogy ki szerelmes, ki veszett össze a barátnőjével, minek örülne karácsonyra, mikor lesz a születésnapja, ki gyűlöli a szüleit, akik eldobták, ki vágyódik utánuk, sőt megesik, hogy felváltva érzi a gyűlöletet és a vágyódást. Akad, aki sürgősen meg akarja vitatni magával, van-e célja az életnek, és maga nem mondhatja: most nem érek rá. Majdnem annyit kell tudnia róluk, Irén, mint szülőnek a saját gyerekéről. Már-mint a jórahaló, gondos szülőnek.

- Megpróbálom - feleltem. - Lehet, hogy sikerülni fog, lehet, hogy nem. De meg akarom próbálni.

- Helyes - mondta Ágoston, és rábólintott. - De ne felejtse, hogy a szülő se tud mindent a saját gyerekéről. A legjobb szülő sem. Sokat nem tud.

- Így hát a lehetetlen és a megvalósítható közt kell egyensúlyoznom - mondtam.

- Olyasformán. Mindnyájan azt tesszük.

- Akrobatamutatvány. Megpróbálom.

- Valamennyi gyerekünkről füzetet vezetünk, attól kezdve, hogy idekerültek - mondta Ágoston. - Nézze át őket figyelmesen. Félévenként egészítjük ki, ha kell, gyakrabban. Rávezetjük az egészségügyi lapjuk adatait is. És még valami. Időnként ellenőrizze, hogy rendesen tisztálkodnak-e. Amikor új pedagógusunk érkezik, egyik-másik hajlamos az elkanászosodásra.

...Hát igen. Irén néni a bukszust nézi az ablaka előtt, aztán megint a füzetcsomót. Kinyitja a sorra következőt. Ez a Hunyor! Jója volt magyarból, és micsoda helyesírás! A dolgozataiban alig ejt hibát. És itt?! Mit képzelsz. Hunyor Pötye, a történelemfüzetbe akárhogy lehet írni? És ez a krikszkraksz!

Egy üres füzetlapra merőleges vonalat húzott. A bal rubrikába beírja: *Hunyor (helyesírás, külalak)*.

Nagy Eszter. Az ő füzete rendben van. Eszter mindenképpen rendben van. Egyensúly van benne. Belső egyensúly. Eszter nem küszködik a szülei képével. Meghaltak. Autószerencsétlenség érte őket. Ez világos képlet. Persze tulajdonképpen nem ezért van rend benne és körülötte. Nemcsak ezért. Talán mert nem játszik szerepet. Tud örülni annak, amit az élet ad. És talán, mert nem kell haraggal vagy utálkozással gondolnia senkire...

Kolompár Julis... Megmostam a fejét, remélem használt. „Hol a házi feladat?” És Szeredás tanáros gyöngybetűi alatt Julis írása: „Elvitte a kiscica!” A cicát is odarajzolta a füzet aljára, egy hosszú bajszerű, kunkori farkú cicát, füzetel a két mellső lába közt. Cica, miattad volt a balhé!

Irén néni a fejét ingatja.

Szeredás begurult.

- A tanárával ne szórakozzék, mert meggyűlik a baja! Nekem ne rajzolgasson a füzetbe kiscicát! Közöltem Kolompárral, ha még egyszer megpróbálna szórakozni velem, nem ússza meg egy intővel, de nem árt, ha maga is megmondja neki, Irén.

Szeredásnak igaza volt, bár az is kétségtelen, hogy Julis infantilis alkat. Nem buta, mint Czöndör, hanem gyermeteg. De hogyan magyarázzam meg ezt Szeredás Sanyinak, aki majd kétszer olyan idős, mint én? Vajon tudja-e, hogy a gyerekek egymás közt Neszórakozzvelemnek nevezik?

Engem meg Csámpinak. Rájöttem. Semmi kétség, csámpásan járok. Illetve kifordítom a lábam fejét lépés közben. A balettosok is így járnak, de úgy látszik, nálam csámpásan hat.

Szeredástól én is megkaptam a beosztásomat.

- Irén, a maga gyerekei... Valóságos melegágyai a különcködésnek. Ez a félnótás Kolompár, aztán Kalász, aki hol vihog, hol pityereg, és Tacsina... Hát Tacsina az egy külön műsorszám. Csomós, amikor időnként rákezd a hisztit. Irén, ne vegye rossz néven, ha szólok, hiszen apja lehetnék a korom szerint, maga ajnározza őket. Az ajnározás ugyanolyan káros, mint a túlzott szigor. Talán még károsabb. Ha bent járok a városban, látom azt a sok elkényeztetett kölyköt. Azok az unott ábrázatok! A villamoson a helyüket át nem adnák az idősebbeknek. Miért? Mert a szüleik rászoktatták őket, hogy nekik minden meg van engedve.

- De erről szó sincs! - tiltakoztam. - Biztosíthatom, hogy Kolompár megkapja a magáét.

- Vegye el egy kimenőjét - ajánlotta Szeredás.

- Soha nem viszik ki. Majd kifundálok valamit.

- Na jó. - Szeredás hirtelen kitört: - Nem tudta valami rendes családnál elsütni?

- Nem tudtam. Furcsák az emberek.

- Hát én csak arra akarom figyelmeztetni, és még egyszer elismétlem: az ajnározás veszélyes. És higgye el nekem, a gyerekeinkkel akkor volt a legkevesebb probléma, amikor a nagy erőfeszítések idejét éltük, hogy úgy mondjam, a városalapítás korát.

Szeredás gyakran emlegeti azt az időt, a Gyermekváros hőskorát. Ágostonnal együtt ők voltak az alapítók. A romos kastélyban lavórban mosakodtak, az ablakokat az első évben papírral ragasztották be. A törmeléket közösen hordták el, feleségük is segített. Az egyik tanítónő élen járt a kubikolásban. Pedagógusok meg gyerekek együtt dolgoztak. A sportpályák helyén akkoriban szemétdomb éktelenkedett. A kis házak, a gyerekek meg a nevelők lakásai később épültek, mindegyiknek megvan a története.

Ajnározás, szigor, motyogja magában Irén néni, míg a füzeteket nézegeti. Hunyor és Kalász helyesírási korrepre megy. Tacsit megdicsérni... Eltalálni a helyes közéletet. Megérteni őket és mégis... Bravúros artistamutatvány. Úgy szeretni őket, hogy ne érezzék: vannak kedvenceim. Kik a kedvenceim? Akik a legtöbbet vívódnak. Akiknek a legnagyobb szükségük van rám. Tudni róluk, amennyit csak lehet, és belenyugodni, hogy nem tudhatunk mindent. Ismerni őket. Megtalálni a helyes mértéket! Lehet, hogy erre is születni kell, mint ahogy zenei tehetséggel vagy botfüllel születik valaki. De a zenepedagógusok szerint jóformán nincs botfülű ember. A zenei hallást szorgalommal és türelemmel fejleszteni lehet. A helyes mérték talán ugyanígy megtanulható. Ha megkérdezném Ágostont? Ő tudja. Sose beszél róla, de biztos tudja. De ő talán azt válaszolná: önmagának kell megtalálnia, Irén. Nincs eligazítás. Ez nincs leírva semmiféle nevelési KRESZ-ben. Talán azt mondaná: bízson önmagában és a gyerekekben, de egyiküktől se várjon hibátlan eredményt. Igen, azt hiszem, ilyesmit mondana,

és különben is temérdek a dolga. Minden gyerek benyithat hozzá, és az iskolák, a gazdaságok, a tanműhelyek... Fölösleges, hogy még én is. Fölösleges és tulajdonképpen hiábavaló.

„Az új gyereke, ez a Szili, eszes és szorgalmas lány - mondta Szeredás. - Logikus koponya. Hallom, a reáltárgyakból korrepetál is a többiekkel. - És hozzátette: - Ha nem húzódoznék a nagy szavaktól, azt mondanám rá: példamutató.”

Hát nem... Nem értek egyet Szeredással. Ágnessel több a probléma, mint Tacsival, Kolompár Julissal meg jónéhánnyal együttvéve. Nem igaz, hogy minden úgy van, ahogyan elhisszük magunkról, ahogyan eljuttassuk. Talán akaratlanul játszunk el. A példamutató Szili Ágnes egyenes úton halad arrafelé...

Ezért akarok beszélni vele.

Nem lesz könnyű. Biztos, hogy nehéz lesz.

Most megy másodszor Irén néni lakásába. Vannak, akik gyakran járnak be hozzá, főként Tacsinai meg Kolompár. Legutóbb meg is jegyezte Bencsik: - Tacsi, ma igazán kiadósan lelkiztél Irén néninél.

Csaknem mindegyik gyerek eljár egy felnőtthez, Hunyor sokszor a kertészéknél üldögel. Kalász Andi az egyik óvónőnél, akinek műhelyoktató a férje. Csomós Szilvi hol ennél, hol annál ül. Hja, akinek egyetlen nap száz arca is van! Pere Árpinak, Nagy Ivónak meg a többi srácnak mind van egy-egy felnőtt bizalmasuk, még Pistának is, ő Szeredás Sanyi bácsihoz, más néven Neszórakozzvelemhez bejáratos, aki azt szokta mondani, ha egy gyerek nem készült: Ne szórakozz velem, kispajtás.

„...Én nem járok senkihez sem. Nincs szükségem rájuk. Nem értenének meg. Azt, ami fontos, nem mondom meg nekik, mert hiába is mondanám. A falat... A megvalósítást... Azt, hogy egyre többet bosszankodom.

Engem Irén néni hívott.”

Ágnes megnyomja a csengőt.

„Az első alkalomkor azt kérdezte Irén néni, hogy kicsit beleszoktam-e az új környezetbe. - Egy kicsit már igen - akkor azt feleltem. Azt hittem, hogy idővel egyre könnyebb lesz, kivált a denevéreken aratott diadal után. Hát nem lett könnyebb, sőt...”

Nyílik az ajtó. A csöpp előszobában éppen hogy elférnek ketten. A fogason ott lóg Irén néni műírha bundája.

„És ha most ismét megkérdi, megszoktam-e az új környezetet?...

Mit akar tőlem?... Biztos, hogy akar valamit?”

A szobában az íróasztali lámpa ég. Ágnes a mennyezetig érő könyvespolcot nézi, meg a futónövényt a két vastartóban a falon.

Irén néni előrehajol az alacsony karosszékből, a két kezét keresztbe fonja a térdén.

- Mondd, Ágnes, észrevetted, hogy a társaid nem szeretnek annyira, amennyire tulajdonképpen megérdemelnéd?

„Hát megindult a szöveg. És milyen rámenősen! Rendben van, nem teketóriázunk!”

- Észrevettem, hogy nem állhatnak... egyesek - Ágnes érzi, hogy kicsit elpirul.

- Nem ezt kérdeztem. Te valami másra válaszoltál.

- Hát igenis észrevettem, hogy vannak, akik gyűlölnek. Nem vagyok hülye!

Irén néni a fejét rázza.

- Erről szó sincs. Ezt vedd ki magadból.

- Engem ugyan nem bánt, ha acsarkodnak rám, de igenis ez a helyzet. Egyesek gyűlölnek.

- Vigyázz, ha nagyon elhiszed, végül te fogod meggyűlölni őket.

Ágnes rábámul. Összeszorítja a száját.

- Maradjunk egyelőre annál, amit az imént mondtam: nem szeretnek annyira, amennyire alapján véve megérdemelnéd. Szerinted mi az oka?

Ágnes hallgat egy darabig.

- Nem fontos - mondja aztán.

- Valószínű, hogy elgondolkoztál rajta.

- Nekem nem fontos.

Unottan akar válaszolni, de az arca elsötétedik.

Kis szünet következik.

- Nekem fontos. És másoknak is.

„Kik azok a mások? - Ágnes a könyvvállványt nézi meg a futónövényt a falon. - Mire akar kilyukadni Irén néni? Velem nem fog lelkizni!”

- Néha azt képzeljük, nem fontos, hogy szeressenek bennünket, aztán egyszerre csak azt érezzük, hogy valami nagyon hiányzik - mondja Irén néni. - Elhallgat, olyan a képe, mintha gondolkoznék valamin. - Veszekedve is szerethetjük egymást - mondja aztán, és rábólint.

Ágnes felhúzza a szemöldökét, mintha gúnyosan azt kérdezné: Csakugyan? Aztán hirtelen elkomorodott: nagy jut az eszébe. Mennyit veszekedtek, mert nagy, szegény feje, irtó régi-módi volt!

- Az a lényeg, hogy törődjünk egymással. - Irén néni elengedi a térdét. - Hogy nekünk is fontos legyen, ami a másoknak az.

Ágnes türelmetlenül megmoccan a karosszékekben. Meddig tart még? Befejezhetné! Lábai kezdik a tornát.

- Persze az embernek olykor nem fontos, ami másokat érdekel, illetve azért válik fontossá, mert másoknak szívügye. Érted, ugye? Ha törődünk a többiekkel...

- Én törődöm a többiekkel, és ha az ellenkezőjét állítják...

Elfogja a keserűség. Hát ezt érdemli? A hálátlanok! Mennyit gyúrta velük a matekot, a fizikát, lemásolják a példáit, puskákat küld dolgozatíráskor, és még azt állítják... Van pofájuk azt állítani... Bemószerolták Irén néninél. Vajon ki mószerolt? Tacsinai? Csomós? Kolompár?

- Segíték nekik a tanulásban, sokszor fél óráig vagy még több is rámeleg.

Irén néni megint bólogat, mintha biztatná: Folytasd csak.

- Ez nem számít? - kérdi dühösen Ágnes.

- Persze hogy számít, hiszen dicséretet is kaptál érte. Az igazgató bácsitól is, tőlem is.

Ágnes hallgat, de a tekintetével, azaz a mozdulattal, ahogy kihúzza a nyakát, és dacosan felveti a fejét, azt kérdezi némán, hetykén, félreérthetetlenül: Ha ti is elismeritek, hogy segítetek, akkor mi itt a hézag?

- Mármost az a kérdés, hogy miért is segítesz a társaidnak; azért, mert törödsz velük, vagy azért, hogy megmutasd, hogy *te* ki vagy? - Várt egy kicsit. - Az utóbbi esetben saját magaddal törödsz.

- Tökmindegy, hogy miért teszem. - Ágnes zavart is, haragos is.

- Láthatod, hogy nem mindegy. Megérezni, hogy miből ered a segítség.

- Fő az, hogy segítetek. Az eredmény.

Irén néni hallgat.

- Szeretném tudni, ki áskálódott ellenem! - tör ki indulatosan.

- Senki. Nem tűröm az áskálódást.

- Hát akkor honnan...? - Nem fejezte be a mondatot.

„Honnan tudja Irén néni, hogy nem szeretnek annyira, amennyire megérdemelném? Vagyis hogy nem állhatnak, hogy gyűlölnék, irigykednek rám.”

- Tudom már! - kiált fel hirtelen. - A múltkori teszt. - A szeme dühösen villog.

A kérdések... Ő akkor hiányzott, de Kalász Andi részletesen elmondta az egészet. Irén néni füzetlapokat osztott szét. *Kik azok a gyerekek az osztályban (fontossági sorrendben), akikkel a legszívesebben barátkozol? Mit becsülsz bennük leginkább a jó tanuláson kívül? És legfelül: Nyomatott betűkkel töltsd ki, a nevedet ne írd rá!*

- Fogadok, hogy engem itt senki nem kívánt barátjának. Nem azért, mintha nekem fontos lenne - dünnyögi. Ránt egyet a vállán. - És ha ezentúl senkinek nem segítetek a tanulásban? - A hangja hirtelen élesre vált.

- Megteheted. De éppen azt bizonyítod be vele, hogy nem másokkal törödsz, hanem csakis saját magaddal.

„Ha ott lettem volna, senkit nem írok be. Ezek után, hogy engem... Egyetlen erélyes vonással kihúztam volna a válasz helyét. Hosszú, egyenes vonás, azt jelenti: senki. Senkivel nem akarok barátkozni közületek. Senkit nem szeretek.”

Irén néni szavai hirtelen utolérrik:

- Egyébként tévedsz, megneveztek téged is. Igaz, nem sokan. A jótulajdonságaidat is felsorolták: bátorság, becsületesség... - Kicsit elmosolyodik: - Okosság.

- Hányan vannak?

Megbánta, hogy a kérdés kicsúszott a száján. Már késő, kimondta. Bár harapta volna el a nyelvét!

- Ketten. Mindössze ketten. Holott bátor vagy, becsületes és okos. Ezen érdemes elgondolkozni.

Nincs mit tökölnödni rajta. Világos. Többségben vannak a buták! A buta a butához vonzódik! Ezt akarta odavágni, de a szándék elakadt benne. És maga is elámult a szavain, mintha egy idegen Ágnes szólalt volna meg, akinek nem tud parancsolni, s éppen az ellenkezőjét mondja, mint amit ő az imént állított.

- És hányadik helyen...?

- Az egyik elsőként, a másik öt között ötödiknek, ha jól emlékszem.

„Vagyis utolsóként! Ki az a kettő, aki engem választott?... Bátorság! A bátorságot Pista írta. Szinte biztos, hogy ő. És a másik? Kalász, Czöndör, akik annyit köszönhetnek nekem, vagy esetleg Nagy Eszter? Vagy mégis inkább Tacsinai? És a nagy kérdés, a legfőbb: ki nevezett meg az első helyen, és ki utolsóként? Ha előttem lennének a válaszok, ha láthatnám, hogy melyik tulajdonságom alapján helyeztek! De aki utolsóként... az inkább hanyagolt volna... Akár Pista, akár más, ha négyen is fontosabbak neki, inkább semmit se írt volna, vagy akár azt: Gyűlöllek. Nem állhatlak. Az ötödik hely! Ötödik kerék! Persze ha látnám a válaszokat, valószínű, hogy rájönnék, kinél vagyok az első, kinél az utolsó.”

Irén néni szavai elsuhanak mellette, lehullanak, alighogy megütik a fülét.

A beilleszkedés - mondja Irén néni - nem könnyű, de ha arra gondolunk, mi a jó, vagy mi fáj másoknak, a többieknek... Erőfeszítés... eleinte nagyobb, egyre kisebb... Végül már csak azt érezzük, hogy társaink vannak. Barátok, társak...

Nyomja a sódert. Ágnes mogorván gubbaszt a karosszékekben. Beilleszkedés! Micsoda hülye szó. A szekrény jut eszébe, nagy régi szekrénye, kiesett az ajtaja, az asztalos azt mondta: Ez nem olyan egyszerű munka, ide nekem be kell illeszteni egy éket - és mutatta, hogy hová fogja beilleszteni.

Irén néni arcába néz mereven.

„Meg akarom valósítani magam... Mi lenne, ha odakiáltanám Irén néninek, mint az a srác a tévében? Sokan kiröhögték, pedig igaza volt. És nagyinak is igaza volt abban, hogy anya mint vegyész legalább ötször annyit keresett volna Nyugaton. Nagy beszorozta anya fizetését hol öttel, hol nyolccal, bár Hajdú néni azt mondta, hogy ez a számítás nem reális, mert nálunk sok minden olcsóbb. De nem is az a fontos, mit számígtatott nagy, hiszen minden fizetést átszámított nyugati valutára, ez volt a mániája. Az a fontos, ki nevezett meg engem az első helyen a barátjának, és az a fontos, ha elismerik rólam, hogy bátor vagyok, okos és becsületes, akkor kész röhej, amit ráadásul vagy főként kívánnak tőlem. Hát csak kívánjanak!

Irén néni halkán köhécsel, ez a szokása, ócska szokás, a gyerekek meg tudják különböztetni a bosszús köhögést az elégedettől, sőt van egy figyelmeztető köhögése is.

- Nagyon örülnék, Ágnes, ha a jó tulajdonságaid listája valamicskét kibővülne.

Újabb krákogás. Biztató mosoly.

„Rossz - mondja magában Irén néni, míg arcán ott tétovázik a mosoly. - Rossz a szövegem. A jó tulajdonságaid listája... Meg hogy kibővülne. Valamicskét. Valamicskét kibővülne... Ki a csoda beszél így? Senki! Egy nagyképű pedagógus! Csapnivaló regényekben szónokolnak így, amelyeket Száz évvel ezelőtt írt valaki, aki akkor se tudott írni. Ha rádörrentem volna Ágnesre: Ne basáskodj! Ne csodáltasd magad! Ha szigorú vagyok vagy pajtáskodó... Esetleg igyekszem szívhez szóló lenni. Ez a legnehezebb. A szívhez szólás. De így... A jó tulajdonságaid listája... Hát ezt elszúrtam. Alaposan.

Harminc gyereke lesz, mondta Ágoston. Sokat kell tudnia róluk. Majdnem annyit, mint a szülőknek a saját gyerekükről. A jóra való, gondos szülőnek...”

Nézi Ágnest.

Ágnes hallgat. Kicsit félrefordítja a fejét, csak egész keveset, hogy a tekintetük elkerülje egymást. Szürke köd tapad az ablakra.

„...A szülő se tud mindent a gyerekéről. És nekem harminc gyerekem van.”

- Ágnes, én azt szeretném... - Elakad. Lesüti a szemét. -...hogy teljesen köztünk légy.

Ágnes egyre a ködöt nézi; mintha vastag, szürke függöny borítaná be az ablaküveget. Kihúzza magát ültében.

- Elmehetek, Irén néni? Matekoznom kell a gyöngékkal, példákat gyakorolunk, holnap doliírás lesz.

Feláll, kicsit meghajtja a fejét Irén néni előtt, ahogy nagy tanította. Otthon sose csinálta, de itt azért is! A jólnevelt Szili Ágnes meghajol, ha idősebbnek köszön. Bár, ami azt illeti, Irén néni még csak huszonéves. De Szili Ágnes úrilány! Szegény nagy mindig az úrilányokkal példalódzott.

Ágnes lemegy a lépcsőn. A társalgó üres, megáll a térelválasztó előtt, összeszűkül szemmel, komoran nézi egy ideig, aztán belerúg. Nézi a narancssárga meg kék figurákat, magában motyogja: Kikerics-sárga meg hupikék galambok! - és még egyszer belerúg, akkora erővel, hogy felszisszen fájdalomában.

Irén néni a szobájában megrázza a fejét, mintha vitázna valakivel, aztán kimegy a csöpp konyhába, kávé tesz fel.

Csomós Szilvi megnyomja a csengő gombját, vár, hogy kinyíljék az előszobába vezető ajtó, s az ismerős lépések megtegyék a rövidke utat a szobából a bejáratig. Amikor bent a szoba ajtaja kinyílik, fénynyaláb hull előre, este a villany hol széles, sárgálló híd, hol keskeny, rézsútos palló, aszerint, hogy melyik lámpa ég odabent, nappal csak sápadt, derengő ösvény vezet ajtótól ajtóig. Szilvi vár, a tréningje zsebébe nyúl, megtapogatja a kettőbe hajtott levelezőlapot. Felöltik benne, hogy kiskorában a villany széles, sárga nyalábjáról a mesebeli aranyhíd jutott az eszébe. Milyen buta is tud lenni egy gyerek!

- Mindjárt nyitok!

A hang a konyha felől hallatszik. Szilvi ismét megtapogatja a kettőbe hajtott postai lapot, mosolyog, homloka aggodalmas ráncokba húzódik, a mosoly eltűnik, a száját rágja.

A fényhíd a konyha felől vágódik ki, ajtó nyílik.

- Éppen kávé főztem - mondja Irén néni. - Gyere, Szilvi!

„Én is fogok feketézni - gondolja Szilvi. - Majd ha felnőtt leszek. Sok cukorral fogom inni a feketét, és közben cigarettázom. És gin fizet hajtok fel, mint a filmekben.” De ezt csak úgy mellékesen gondolja, amíg Irén néni kitölti magának a kávé, s egy szem cukrot dob bele.

- Mi van, Szilvi?

Csomós most a zsebe fölött tapogatja meg a lapot.

- Apa írt.

Irén néni a feketéjét issza, és Szilvi csinos cicaarcát nézi. Egy kamaszlány üde arca: mosolyog, de csak a szája, a homlokán ráncok vékony barázdái.

A homlok aggodalmas, ráncából most előtipeg a kis Csomós Szilvia, akit az apja részegen elkártyázott, s aztán fenyegetőzve, sírva visszakövetelt, Szilvi, akit koldulni küldtek a szülei, amíg a házbeli fel nem jelentették őket a Gyermekvédelmi Osztályon. A szőke frufru alól kibukkanó apró, aggodalmas ráncokból előlép Csomós néni, és elismétli, hogy neki elege volt a cirkusból a részeges férjével... És Szilvi mosolyából felbukkant az a színes, csillámos

karácsonyi üdvözlét, karácsonyfával és pezsgősüveggel, amit Szilvi disszidált anyja küldött Münchenből - négy éve, amikor ő idekerült -, közölve, hogy jól megy a sora, férjhez ment egy törökhöz, egyéves a kislánya, és majd küld fényképet. A homlok ráncáiban ott volt a csalódás, hogy a fénykép nem érkezett meg, és az anyja nem írt többet. A töpörödött nagymama is előbújt a ráncokból (már halott), a nagymama, aki időnként meglátogatta Szilvit, pityergett, és azt hajtogatta: Mindennek az a részeges apád az oka! - S a két pártfogó család is ott van a ráncokban: Szilvi mind a kettővel összeakaszzkodott. - Ilyen pimasz kölyköt életemben nem láttam - állapította meg az első számú patronáló, a második azt mondta: Kimutatta a foga fehérjét ez a lány!

„Tulajdonképpen mind a két patronálónak igaza volt - gondolja most Irén néni.

Az első akkoriban vitte ki Szilvit, amikor az a csillámos karácsonyi üdvözlét megérkezett (Szilvi napközben a fiókjában, éjjel a párnája alatt őrizte). A patronáló család udvari, kétszobás lakásában Szilvin hirtelen dicsekvési roham tört ki, a csillámos, színes üdvözlét tündéri ragyogást árasztott anyukájára, aki tizenkét szobában lakik Münchenben, férjhez ment egy hatalmas török úrhoz, palotában fog lakni, és rövidesen őt is odaviszik. - Anyukámnak nem két szobája van, hanem tizenkettő - ismételte. A patronáló végül begurult, és megjegyezte, hogy anyuka bizonyára takarítja azt a tizenkét szobát. Szilvi zokogásban tört ki, az ételhez hozzá se nyúlt, hiába kínálták, békítették, konok hallgatásba zárkózott. Irén néni jól ismerte ezeket a dühös hallgatásokat, persze ő azt is tudta, hogy valójában a csillámos karácsonyi üdvözlét volt mindennek az oka.

Igen, mindennek, mert a második családnál akkor történt az a kínos eset, amikor Szilvi végképpen elvesztette a reményét, hogy Münchenből vagy Törökországból vagy a világ valamelyik tájáról üzenet érkezik, s a csillámos képeslapot se tartotta már éjjelente a párnája alatt, nappal a fiókjában, lehet, hogy eldobta, ki a szemébe, de meglehet, hogy a szekrénye mélyére dugta. Persze megértetni az összefüggést egy régi karácsonyi üdvözlét és Szilvi tette közt... A második számú patronálónak a maga szempontjából tökéletesen igaza volt, hiszen Szilvi maga se tagadta, hogy a nagyobbik Pirex-tálat szándékosan... Az első véletlenül csúszott ki a kezéből. - Bántott a vigyázatlansága, a rózsás Pirex-tálat a férjemtől kaptam a nevem napjára - magyarázta a patronáló. - De csak annyit szoltam: „Ha az édes gyerekem lennél, most megbüntetnék.” - És erre ő... Rám néz, a szeme villog, mint a madarat leső macskáé, lekapja a polcra a másik, a nagyobbik Pirexemet, odacsapja a konyhakőre, hogy ripityára török. „Tessék! Most megbüntethet!” kiabálta.

És ha elmagyaráztam volna a patronálóknak a kétségtelen összefüggést a csillámos karácsonyi üdvözlét meg a földhöz csapott Pirex-tál közt, és ők megértik -, tűnődik Irén néni. - Ha elmondtam volna nekik, hogy négy éven át Szilvi mindennap várta, hogy az anyja újra írni fog, és fényképet küld, és négy éven át mindennap csalódott, s a vége felé tudta, tudnia kellett, hogy remény nélkül reménykedik, és mégis ebbe a reménytelen reménységbe kapaszkodott ki tudja, hányszor 365 napon keresztül, s aztán földhöz csapta a Pirex-tálat, hogy az ripityára tört. Feltéve, hogy megértik, ami persze kétséges, az sem változtat a helyzeten. Szilvit nem engedhetjük többé ki családhoz. Robbanásveszélyes.”

- Szóval írt apád - mondja. Felhajtja a kávé, a csészét félretolja, a tekintetével kérdez.

Szilvi belenyúl a tréningnadrágja zsebébe, kihúzza a kettőbe hajtott postai lapot. Törődött, számárfüles lap, jó néhány napja hordhatja a zsebében.

- Azt írja, hogy meg fog látogatni, és kapok tőle száz forintot.

Elhallgat. Mosolyog, de a mosolyába belevegyül valami nyomasztó tudás.

- Tessék elolvasni.

Irén néni a dülöngő betűket nézi. Nyel egyet.

- Hát igen - mondja. És megismétli: - Igen...

- Irén néni mit gondol?

Azt gondolja, hogy amióta Szilvi a Gyermekvárosban él, az apja egyszer sem jelentkezett, ezt a lapot talán részeg felbuzdulásában írta, és lehet, azóta meg is feledkezett róla; azt gondolja, hogy az árvák sorsa könnyebb, rendezettebb, ők tiszta képet őrizhetnek magukban a soha nem ismert szülőkről, a száz forintot Szilvi aligha fogja megkapni, és most újra kezdődik a reménykedő várakozás, a mindennapos csalódás és végül a keserű tisztánlátás. Arra gondol, hogy neki most felelnie kell a kérdésre, de éppen azt nem mondhatja ki, amit gondol. Biztatni Szilvit? Lelkiismeretlenség. De ha csak fikarcnyi remény van, hogy ez a részeges mihaszna beváltja a szavát... És meglehet, csak azért váltja be, mert szüksége van a nagyocskára. Volt példa rá, nem is egy. Persze az is megtörténhet, hogy - amint mondani szokás - jó útra tért.

- Válaszolj apádnak, minél előbb, ha még nem válaszoltál.

Szilvi belefúrja pisze orrát a levegőbe.

- Aha! - mondja, s a torkából feltörő hangból Irén néni megérti a szemrehányást: „Mellébeszél. Nem ezt várom tőled.” És gúny is van a hangjában, azt közli: „Engem ugyan nem versz át!”

- Szilvi, reméljük, hogy apád... - elakadt, a megfelelő szót kereste - ...beváltja az ígétét. Persze meglehet, hogy nem az történik, amit az ember remél. Erre fel kell készülni, de nem szabad kétségbe esni miatta. Ezt gondolom.

- Hm... - Szilvi krárog, mintha a torkára száradt keserűségtől akarna szabadulni. - Hát én is tudom... lehet, hogy frankó lesz, de az is lehet...

A mondat félbemarad.

- Egyszer beleharaptam a kezébe - mondja tűnődve.

- Ütötte anyut. Erre emlékszem, pedig egész kicsi voltam. Az arcára már nem emlékszem pontosan, csak arra, hogy kis bajsza volt. - A viharvert lapot visszasüllyeszti a tréningje zsebébe. - Majd elválnak.

TIZEDIK FEJEZET

Néha arra ébredt Ágnes, hogy esik. Reggelenként félhomály derengett körülötte, amíg a villanyt fel nem gyújtották. A park fái csupaszon meredeztek, a vasárnap délelőtti kirándulásból visszatérve a gyerekek hosszasan kaparták, tisztogatták le a cipőkről a sarat, s a kerti utak kavicsain olykor nedvesen fénylett a víz. Kétszer színházban voltak, a *Bánk bánt* nézték meg és *A mosoly országát*, és sokáig vitáztak azon, melyik darabhoz váltanának jegyet, ha tőlük függne. A reggeli kocogók közül kimaradt Bandi bácsi, megműtötték, epekövet vettek ki belőle, a matek- és fizikaórákon Piri néni helyettesítette, szerdán és pénteken reggel héttől nyolcig tartotta meg az óráját, másként nem tudták a tanrendbe beosztani. Szerdán és pénteken sötét volt, amikor felkeltek, és nem a műkakas szólt, hanem Irén néni ébresztőórája berregett. Aztán visszajött Bandi bácsi, de azt mondták, jó ideig nem fog kocogni, és mire visszajött, a többi napokon is sötétben szólt az ébresztő, s a sötétbe belopódzó derengésben vonultak az ebédlőbe reggelizni. Végül sötétben keltek fel vasárnaponként is, és olykor a példamutató Nagy Eszter meg a készséges, engedelmes Kalász is morcosan, zúgolódva bújt ki az ágyból.

A térelváltástó alján két kis vájat, két folt támadt a festésben, ott, ahol Ágnes megrúgta. Kolompár fedezte fel: - Valaki nekiment, nézzétek! - Hunyor azt mondta: - Ki lehet javítani; Bencsik azt mondta: - Nem lehet, mert el fog ütni.

Ágnes tekintete néha a két foltra tévedt. Restelkedett. Nem azt restellte, hogy belerúgott a térelváltástóba, hanem azt, hogy hallgatnia kell róla, hogy lapít. De olykor éppen ellenkezőleg, büszkeség fogta el, mintha valahonnan messziről, magányosan figyelné a többiek fontoskodását a két kis tompa folt miatt.

Karácsony előtt megérkezett Orsi húga, az ovisok kiscsoportjába került, és Czöndör négynek nevezték el. Czöndör négy az óvodában együtt van a bátyjával, Czöndör hárommal, éjjel is egymás mellett alszanak, mert az óvoda fiúkat és lányokat éjszakára se választják külön. Orsi izgatottan újságolta el, hogy a három legkisebb Czöndört is felkutatták hosszas nyomozás után, mert mindegyiknek más a vezetékeve; egyelőre nem kerülhetnek a Gyermekevárosba, mert még nem töltötték be a harmadik évüket, de Orsi kiszámította, hogy az ő utolsó esztendejében együtt lesznek mind a heten.

Aznap, amikor Orsi kishúga megérkezett, nekieredt a hó, sűrű, nagy pelyhekben hullott, reggelre ellepte az utakat, megült a fák ágain, és szinte bokáig süppedtek bele.

- Hóbundát öltöttek a fák - jegyezte meg Tacsinai, s azt is hozzátette, hogy a frissen hullott hónak kellemes illata van, de ezt senki nem észlelte rajta kívül.

Hóembert csináltak a ház előtt, de másnap elvitte az olvadás.

Azon a listán sokat töprengett Ágnes. Jó lett volna teljesen megbizonyosodni arról, hogy ki sorolta fel őt az első helyen. Karácsony előtt már azon a ponton volt, hogy megkérdezi Pistától, és ha ő volt, meglepi egy műbőr pénztárcával, ezen senki nem ütközhet meg; Nagy Eszter is készített meglepetést a srácának, igaz, hogy Eszter meg kis fésűt, tükröt és ráspolyt kapott tőle. De végül mégiscsak jobb volt, hogy nem kérdezte meg, mert Pista nem adott neki semmit karácsonyra, és egyesek talán koptatták volna a nyelvüket, hogy ő meg ajándékkal lepi meg, bár miért nem lepheti meg egyik jó barát a másikat, ha futja a pénzéből, függetlenül attól, hogy ki a fiú, ki a lány. De végeredményben jobb, hogy nem vette meg a műbőr pénz-

tárcát, mert ahogy Pukinak összebütykölt Pista egy színes dobozt, úgy neki is csinálhatott volna valamit, ha csakugyan az első helyen szerepel nála.

Mi minden történt azon a télen?...

Az történt, hogy Csomós Mikuláskor meg karácsonykor nagyon várta az apját - legalábbis Hunyor azt mondta -, időnként nagyon élesen nevetgélt, és fűzni kezdte Nagy Ivót, bár Ivó sem az a srác, akit féltetni kell. Mikuláskor piros zacskót kapott mindenki, szaloncukor, csoki és dió volt benne, aztán közeledett a karácsony, de itt nem írták fel a gyerekek a táblára: VAKÁCIÓ, és nem töröltek le mindennap egy betűt, hogy végül csak egy nagy Ó maradt. Huszonnegyedikén délelőtt mindegyik házban fenyőfát díszítettek, és mihelyt besötétedett, meggyújtották a gyertyákat meg a csillagszórókat, kiosztották az ajándékokat. Ágnes egy sci-fit kapott meg egy kis tasakot az írószereknek, és ez igazán rendes dolog volt Irén nénitől: észrevette, hogy ő szereti a sci-fiket, és azt is, hogy az írószertartójának a villámzára kiszakadt, ha nem vigyáz, kipotyog belőle a golyóstoll meg a cerka. Mégis dühös volt Irén nénire a zsebpénz miatt. Amikor az első küldemény megjött, Irén néni behívta magához, és azt magyarázgatta: - Havi kétszázat nem kaphatsz kézhez, hiszen a többieknek egy hónapra húsz forint jut. - Végül arra lyukadt ki, hogy az összeg felét a takarékbba teszik. - Így is ötször annyi esik rád, mint a társaidra - mondta. Hát ez igaz, de pizszokul rossz dolog, hogy beleszólnak mindenbe, és megnyirbálják a szabadságát. Irén néni átnyújtotta a betétkönyvet; kedve lett volna földhöz vágni, torkig volt a „többiekkel” meg a „társaiddal”. Akkor járt harmadszor Irén néninél...

Az történt, hogy Pukinak hat darab filctollat vett karácsonyra, apa írt Kanadából, és Londonból újévi üdvözetet küldött, de a vidám karácsonyt és boldog újévet kívánó lap január derekán érkezett meg, apa nem adta fel idejében.

És az történt, hogy készülődtek az évről évre megismétlődő jelmezbálra. (Az elsőt akkor tartották, amikor tulajdonképpen még nem is volt igazi Gyermekváros, mert a parkban mindössze egyetlen épület, a hajdani kastély állt.) Az első jelmezbált abból az alkalomból is rendezték, hogy a hajdani kastélyt kitatarozták, s a gyerekek, a nevelők meg Erős Ágost kitakarították és elhordták a szemétdombot. Miközben rendbe hozták a kastélyt, a pincében egy hatalmas ládában rengeteg limlomot találtak, régi ruhákat, cipőket, mindenféle kacatot - tollas legyező is volt közte. Ezekből készítették a maskarákat.

Azóta sok jelmezbál volt, hiszen Zsiráfka is csak hallomásból ismerte a régi időket meg a nagy láda történetét.

Január derekán a patronáló textilgyártól megérkeztek az anyagok: minden osztályból öten kaptak belőle, s ezt az öt gyereket titkos szavazással választották a nevelők meg a gyerekek és azok, akiknek valami köze volt az osztályhoz, vagyis a műhelyoktatók, sőt a konyha is. Az *ötök* a jelmezszereny részvevői. A többiek válogathattak a régi ruhák közt, bár a javát az „ifjak” vitték el.

- Jövőre mi is ifjak leszünk - mondta lelkes derűlátással Kalász, amikor néhányan zúgolódtak.

- Annak örülsz, hogy jövőre az akkori nyolcadikosoknak marad a vacak holmi? - vetette oda Csomós. És még azt is hozzátette, hogy Kalász helyében ő nagy, rózsaszín csokrocskákkal ékesítené.

Csomós hangulata sűrűn változott, mozdulatai még gyorsabbak, türelmetlenebbek voltak, mint máskor; kora délután tanszoba előtt egyszer átment a többiekkel a varrodába jelmez-ügyben, neki is látott az alakításnak, aztán abbahagyta, és kijelentette, hogy utcai ruhában megy a jelmezbálra, de az is lehet, hogy ott sem lesz, mert unja a bulit.

Ágnes eleinte fanyalogva vette tudomásul ezt a nagy készülődést, de hirtelen elkapta a láz: tervei, ötletei támadtak. A nadrágjára és a pulóverére színes maradékból égitesteket varrt sűrűn, keménypapírból főveget készített, égszínkékre festette, s a kékséget temérdek csillaggal szórta tele.

A jelenetet többször is elgondolta Ágnes. És most, amikor odalép a fiúhoz, pontosan úgy kezdi, mint a képzeletbeli hangján:

- Bolygóközi utas vagyok!

- Látom - válaszol Pista. És aztán azt kérdi, pontosan ugyanazt, amit Ágnes képzeletében kérdezett: - Messziről érkeztél?

- Meghiszem azt! A galaktika Synax bolygójáról.

- Aha! Jó hosszú út.

- Hát igen. De tudod, a világűrben utazva másként telik az idő.

- Na igen, de még úgy is hosszú.

- Persze, de a legújabb módszerek...

- Ühüm. Ugrás a hypertéren át. Két pillanat alatt befutsz ezer fényévet. Olvastam én is.

- Sejtem. Tőlem kaptad kölcsön a könyvet.

A társalgás elakadt. A bolygóközi a lábujjait mozgatja.

- Na és mért pont a Földre jöttél? És ide? - kérdi aztán Pista.

- Ha nem tetszik, itt se vagyok.

(Sértődött hang.)

- Egy szóval se mondtam. Én csak azt kérdeztem, hogy mért éppen ide a Földre jöttél.

- Érdekel a Föld. Különleges távcsövemen már régóta figyelem.

- Elhoztad?

- A távcsövet? Bent van az űrhajómban.

Ágnes igazít egyet a fővegén.

- Egész jól sikerült - jegyzi meg Pista.

- Mi?

- A jelmezed.

- Puki segített a festésben. A főveg felét ő csinálta. Négy egész darab gombfestéket használtunk el.

Ahogy kitervezte... Meg kell tudni! Biztos akar lenni benne. De hát egyenest mégsem szögezheti Pistának a kérdést: te választottál engem első helyen? - Egyszer már olyan jól kifundálta, hogyan szedje ki belőle, és most nem jut az eszébe. Erőlködve kereste a megfelelő szavakat, de csupa lényegtelen, oda nem való semmiség jutott az eszébe.

Az emelvényen elkezdődött a jelmezversenyeselek felvonulása. Egy darabig szótlánul nézték.

Valahogy neki kell vágni! - biztatja magát Ágnes.

- Érdekel engem a ti Földetek!

Elvörösödik, eszébe jut, hogy ezt már mondta egyszer.

- Nem rossz hely, bár él rajta egy csomó ócska alak.

- Képelem. Engem főként az érdekel, hogy milyen nálatok a barátság.

- Hogyhogy milyen? Nálatok, a Synax bolygón talán nincsen barátság?

Ágnes habozik.

- Van, csak...

Csomós Szilvi megy el mellettük, nylonzsinegből font korbácsot suhogtat, valahonnan hosszú, fekete csizmát szerzett, a szoknyája éppen hogy takarja a fenekét. A hálóban kijelentette, hogy nyolc általános után artistaképzőbe megy.

- Csak? - ismétli meg Pista.

- Engem az érdekel, ami itt van a Földön. Hátha itt más a barátság, mint nálunk a Synaxon. Tízezer fényév távolságban vagytok. Például ha te barátodnak tartasz egy lányt vagy egy srácot... Nálunk egyremegy, hogy lány vagy fiú az a jó barát, és csak a hólyagok képzelnek mindenfélét...

Pista felhúzza a szemöldökét.

- Nagyjából a Földön is hasonló az ábra.

- De én azt szeretném tudni... - Megint ránt egyet a fövegén. - Például te milyen tulajdonságok alapján választod ki a barátodat? - Vár egy pillanatig, aztán egész halkán: - A legjobb barátodat. Aki a legfontosabb neked az összes gyerek közt.

Pista feszülten, merőn néz rá, majd elkapja a tekintetét.

- Nálatok a galaktikában, a Synaxon biztosan volt ilyen kérdés-felelet, hiszen a ti bolygótokon fejlettebb az élet, mint itt a Földön. Te mit írtál? - kérdi puhatolózva, és most oldalról néz rá, lesipuskás módon.

- Én semmit. Én akkor torokgyulladással feküdtem. Nem emlékszel?

- Csakugyan. - Elvigyorodik. - Kiestél a szövegből.

- Hát igen, de játsszunk tovább! Na, én frissiben érkeztem a galaktikából, nekem itt minden szokatlan.

- Idővel megszokod.

Ágnes hirtelen elkomolyodik.

- Felelj arra, amit kérdeztem.

- Mit kérdeztél?

- Hányszor mondjam el? Azt, hogy milyen tulajdonságok alapján választod ki a legjobb barátodat.

- A jó tulajdonságai miatt. És te?

- Én is. Én is a jó tulajdonságai miatt. Csak én...

A tekintetük egymásba fonódott.

- Csak te...?

- Nem írhattam be akkor semmit, tudod, torokgyulladással feküdtem. Ne mondd megint, hogy kiestem a szövegből. Én...

Elakadt a hangja.

- Most érkezted frissiben a galaktikáról. - Hirtelen megfogta Ágnes kezét. - Csinos vagy. És nagyon karcsú...

A tenyerük egymásba simult, az ujjaiuk összefonódtak. Lassan lóbálják a kezüket. Egy darabig így állnak szótlán.

- Kit nevezted meg a legjobb barátodnak? - kérdi aztán Ágnes. - Az első helyen?

Pista hallgat. Olyan különös az arca. A válaszon tűnődik, vagy restelné kimondani? Aztán megszólal, lassan rágva a szavakat:

- Már megint az első akarsz lenni!

De nem ereszi el Ágnes kezét, szorítja erősen, hogy szinte fáj.

- Ha nem értesz meg, elszállok innen, vissza a Synaxra, a galaktikába - mondja Ágnes.

A jelmezből másnapján váratlanul újra megindult a havazás. Nagy pelyhek szálltostak, rá-erősen keringtek, himbálóztak, majd szaporán rákezdedt a hó, sűrűn, szakadatlanul hullt, fehér függönyt vont az ablakok elé. Mély, süppedős nyomok maradtak a lépések után. Hunyor, Bencsik és Kolompár hóembert csinált a ház előtt, Kalász Andi, Nagy Eszter meg Pere Árpi egy másikat az óvodásoknak, Ágnes és Pista együtt húzta a szánkót, több mint féltucat elsős szorongott rajta, s azt kiabálta: Rénszarvasok! Rajta, rénszarvasok! - Ők egymásra néztek ki-pirult arccal, szorosan fogták a kötelet, előrehajolva szaladtak, s a lábuk alatt porzott a hó. Ez jó volt. De aztán Tacsinai kiabált: - Ágnes, gyere havat söpörni, mi vagyunk beosztva! - s akkor Ágnes megint elkeseredett, hogy unos-untalan belepiszkálnak az életébe.

Aztán végleg elolvadt a hó, ismét világosban keltek fel, az újságban rendszeresen elolvasta a sakkrovatot, de apa nevével nem találkozott. Olykor elképzelte, hogy ott van nála Londonban, hiszen tulajdonképpen ott lenne a helye apa mellett, ott egészen más, sokkal tágabb lehetőségek vannak, kivált, ha valaki tudósnek készül, de az az igazság, hogy apa nem válaszolt az ő hosszú levelére. Érettségi után Londonban járhatna egyetemre, persze gyakorolni kéne az angolt, de itt nincs angoltanítás, az ifjagnál sincs, sok mindenben pitya hely ez. Ha mákos tészta volt ebédre, mindig eszébe jutott London, pedig az angolok nem is csinálnak mákos tésztát, ők inkább pudingot esznek. A mákos tészta a kedvence a palacsinta mellett, itt soha nem lehet belőle annyit, amennyit akar, és nem is úgy tálalják, ahogy szereti, ahogy nagy szokta, ujjnyi vastagon megszórva porcukros mákkal. A mákos tésztáról mindig beugrott neki London és más messzi városok, ahol apa versenyez vagy versenyezhet, és egyszer azt mondta magában elkeseredve: Megfulladok itt!

De erről nem lehet senkinek se beszélni. Hallgatni kell róla, akárcsak arról, hogy belerúgott kétszer is a térelválasztóba.

És aztán megjött a tavasz, a kert zöldbe borult, a lombok közt a napfény ábrákat dobott a földre, szeszélyes, cikcakkos ábrákat, mintha ollóval vágta volna ki őket. Bencsik lefestette a platánfát a házuk közelében: kiálló gyökerei sikerültek a legjobban. Vasárnaponként kirándultak. Apa Stockholmból megeresztett egy képeslapot, éppen mielőtt a raj kétnapos kirándulásra készült a pilisi hegyekbe, ahol helyrajzi neveket fognak gyűjteni. Az egész osztály, vagyis az egész raj, Nagy Ivó kivételével, aki a Csomós-ügy miatt büntetésként visszamaradt.

Kora reggel indultak különbusszal. Ivót senki sem hiányolta, az volt az általános vélemény, hogy rondán viselkedett, és az sem mentsége, hogy Szilvi füzte egy darabig, s aztán letette. Ivó azzal próbálta mentegetni magát Irén néni előtt, Erős Ágost előtt, a gyerekek előtt, hogy merő hülyéskedésből írta rá nyomtatott betűkkel egy sürgönyblankettára: *vasárnap joevoek laotogatoa keetszaaz forintot hozok apuka.*

A blankettát a postaügyeletes Bencsiktől kunyerálta el, bemesélte neki, hogy postást akar játszani a kicsikkel, de az is lehet, hogy megszedítette Bencsiket. Ivó azt hajtogatta, hogy nem akarta átrázni Szilvit, holtbiztos volt benne, hogy rögtön észreveszi, hecc az egész, észreveszi az első pillantásra, hiszen egy alsó tagozatost se lehetne megetetni a ceruzával írt szöveggel, de Szilvi kitépte a kezéből, meg se kérdezte, hogyan jutott Ivó hozzá, csak rohant és kiabálta: - Jön az apukám! Hoz kétszáz forintot. - Ivó állítólag utánaszólt: - Marháskodtam, ne vedd komolyan! - de Szilvi ügyet se vetett rá.

Ivó pizok módon viselkedett, az viszont más kérdés, hogy Csomós így bedőlt az ócska trükknek. Ceruzával írt sürgöny! És egy nyolcadikos beveszi!

- Azért vette be, mert nagyon várta - mondta Czöndör, és néhányan álmélkodtak, hogy éppen ez a buta Orsi találta fején a szöveget. Később Tacsina megjegyezte, hogy Szilvi nem a valóságot látta, hanem azt, amit akart, de ez, bár szépen hangzott, és Taci megtörülte könnytől elhomályosult szemüvegét, mégiscsak ismétlése volt annak, amit Orsi kimondott.

Közrészvét fordult Csomós Szilvi felé, pedig általában nem kedvelik, és felháborodás Ivó ellen. Az apró termetű Dugó, ez a csendes, bivalyerős gyerek irgalmatlanul felpofozta. Nyitott tenyérrel ütött, először tenyérrel jobbról, aztán balról a keze fejével. - Marháskodtam, ne vedd komolyan - mondta utána barátságos hangon. Ivó megtántorodott, neki akart ugrani Dugónak, de aztán meggondolta magát.

A zajra átjött a kicsiktől Zsiráfka. - Ne szórakozzatok, gyerekek.

Átvette Sanyi bácsi szavajárását, csak a „kispajtást” hagyja el.

Ivó félt, hogy a hálóban még jobban elverik, de nem nyúltak hozzá. Szabó Pista kihirdette az ítéletet: egy hétig senki nem áll szóba vele. Padszomszédja az osztályban levegőnek nézte, a tanszobában az asztalpárja átköltözött, menet közben széles ívben kikerülték.

Ivó eleinte hetykén, aztán komor közönyt megjátszva fogadta a kiközösítést. Végül megtört. Nagy Eszternél próbálkozott:

- Higgyétek el, hülyéskedtem!

Eszter elfordult tőle.

Így hát Nagy Ivó számára tulajdonképpen jótétemény, hogy nem mehet el a többiekkel. Hunyor azt indítványozta, vonják le a kirándulás két napját az egyheti kiközösítésből, de az indítványt elvetették.

- Megköszönném, ha ezt a témát hanyagolnátok - mondta ingerülten Csomós.

Nagy Eszter rögtön átváltott:

- Beszéltem Póka Janóval, az ő rajuk tavaly gyűjtött helyrajzi neveket.

- Na és? - kérdezte Bencsik.

- Azt mondta, frankó volt. Jól szórakoztak a neveken. Az ő őrük begyűjtött egy Csikormadombot. Vicces, mi? És volt egy Aligvárom szőlő is, de azt nem Janóék őrse gyűjtötte.

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Az a kirándulás! Olykor egy-egy részlete bukkant fel Ágnes előtt, máskor lepergett előtte szinte elejétől végig, mert közben noszogatta önmagát: „És aztán? Mi történt aztán?” Néha ugyanazt a pillanatot dobta elé újra meg újra az emlékezete, azt az állóképpé merevedett pillanatot: szétszapja a bozót ágait, liheg, már csak egy-két lépés választja el a tetőtől. Kolompár szalad felé, visít: - Ezért melóztunk mi az uborkákkal? - és Csomós: - Ne ugrálj! Én a te helyedben nem ugrálnék. - De az később volt. Előbb Pista támadt rá. És a többiek...

- Egyik-másik részlet aprólékos pontossággal vésődött belé. A buszban Pere Árpai kutyaugatást utánzott. Hunyor macskanyávogást, Tacsinai a vértesszőlősi ősemberről, Sámuelről kezdett egy kiselőadásba, s azon vitáztak, tudta-e Samu a fejét forgatni, vagy meg kellett fordulni neki, ha oldalra nézett. A kalauznő unos-untalan kellemetlenkedett, először Kandikó Kareszra, aki a beteg Homok helyett vette át a rajt, rászólt, hogy ne dohányozzék, Karesz el is oltotta a cigarettát, de a kalauznő nem hagyta abba a kioktatást: buszban csak akkor lehet dohányozni, ha senkinek sincs kifogása ellene, mire Karesz begurult és megkérdezte:

- Van kifogása valakinek az ellen, hogy cigizzek?

Ők kórusban kiabálták, hogy nincsen.

- De nekem van - mondta a kalauznő, és sürgősen rászállt a hosszú Árpira, hogy ne dobja ki a lábát, meg Orsira, hogy ne szemeteljen az amerikai mogyoróval, pedig Orsi nem szemetelt, nylonzacskóba rakta a héjakat, de a kalauznő csak fújta a magáét, amíg Irén néni rá nem szólt:

- Megkérem, hagyja abba a köztöködést.

Arra is világosan emlékezett Ágnes, hogy a leszállásnál kavarodás támadt, Tacsinai visszanyomult, mert az orkán fejkendőjét a buszban felejtette, Bencsik a golyóstolláért csörtetett vissza, kicsúszott a tréningruhája zsebéből, az ülések alól halászta ki, míg a kalauznő mellén keresztbe font karral álldogált a kocsi mellett, és azt mondta:

- Ráér a dolgozó, persze hogy ráér!

A csöpp tóra is emlékezett, a kaptató tetejéről pillantották meg, és Hunyor hangjára is:

- Ez a mi saját, külön bejáratú Tarhány tavunk! Kit hányjunk bele?

- Nagy Ivót - pusmogta Kolompár, mert Irén néni előző este a hálóban az egyetemista gyűjtő-útvjáról mesélt, hogy milyen nagy szám volt nekik, amikor a szájhagyományból kiderítették, hogy egy kis állóvizet azért neveznek Tarhánynak, mert egy halász a hódoltság korában sok törököt fojtott belé.

- Tar-hány - tagolta Irén néni - vagyis a halász a vízbe hányta a tar fejű törököket, de mi se-hogy se tudtuk elképzelni, hiszen a víz már alig volt terjedelmesebb egy jókora libaúsztatónál.

Irén néni még azt is hozzáfűzte, hogy a helyrajzi nevek gyűjtése néha valóságos nyomozás, mint a Tarhány esetében is, mert kiderült, hogy valaha csakugyan mély tó volt ott, s azt is mondta, ha ez az első kóstoló gyűjtés kedvükre lesz, nyáron, sáttortáborozás idején megismétlik, az anyagot elküldik az illetékes megyei tanácsnak, sőt a Földrajzi Társaságnak is, és behozott mutatóba egy vaskos könyvet, amely Somogy megye helyrajzi neveit sorolta fel. - Előbb-utóbb a többi megye is sorra kerül, s a mi gyűjtésünk is része lehet a nagy egésznek - mondta, s azzal fejezte be, hogy sok téglára van szükség, míg egy ház felépül.

Hunyor azt pusmogta: - A jövő a panelépítkezésé!

Vihogás tört ki. Irén néni elpirult, de nem szólt semmit.

A fahídra is emlékezett a szakadék fölött, a korlátja egy helyen hiányzott, a tériszonyos Tacsinait azonnal közrefogták. Nagy Eszter ment elől, Tacsí a vállába fogódzott, Árpí a nyomukban, készenlétben, hogy elkapja, ha esetleg megtántorodik, s hórihorgas termetével meg kinyújtott két kezével az apró termetű Tacsí mögött Ágnest az őrangyalra emlékeztette a Hajdú néniék hálósobájában függő képen; az őrangyal a szakadék szélén kap el egy kisgyereket, aki még Tacsinainál is lúdtalpasabbnak látszott.

A kakukk szavára is emlékezett, a lejtősen kanyargó erdei úton sokáig számolta a kakukkolást. Pista előtte ment Nagy Eszterrel meg Hunyor Pötyével - az úttörő-négytűsáról tárgyaltak, de aztán Eszter lekopott, s ő hirtelen elkeseredett. Nem akart a nyomukban menni, lassított, hogy minél távolabb kerüljön tőlük, Kalász Andi mellé csapódott, és míg a fecsegést hallgatta, azon tűnődött, hogy miért bántja őt, hogy Pista meg Hunyor egymás mellett mennek. Hirtelen belehasított a fájdalom, olyan erővel, mintha megsebeztek volna, és vad féltékenység fogta el.

Beleszeretett volna Pistába? (Ezt a kérdést később is többször föltesse magának.) Biztosan tudta, hogy nem. Ha egy lány szerelmes egy fiúba, csókolózni akar vele meg meggyógyítani, ő pedig nem vágyott rá. Esze ágában se volt smárolni, és ha Pista megpróbálta volna, holtbiztos, hogy ellöki magától. És mégis bánat és harag nehezedett rá, hogy ott lépked Hunyor oldalán, és talán Hunyornak is elmondja, amit neki elmondott.

Igen, Pista elmondta, hogy meglátogatta a nagyanyja, gyászruhában volt, és el akarta őt vinni, de Pista azt felelte: - Én jól megvagyok itt. Egész jól megvagyok. - És amikor a nagyanyja a vér szavát emlegette, Pista azt válaszolta, őt nem érdekli a vér szava, őt hagyják békén a vér szavával. Aztán elmondta Pista azt is, hogy az anyját Margit néninek kellett szólítania, és tízesztendőskoráig úgy tudta, hogy az anyja meghalt az ő születésekor.

Arra is emlékezett Ágnes, hogy küszködött magával, mert oda akart osonni Pötye meg Pista mögé, megtudni, vajon még mindig az úttörő-négytűsáról tárgyalnak (nem valószínű, bár élsportolók mind a ketten) vagy másról, vagy ami szörnyű volna: Pista a kettőjük titkáról beszél Hunyornak.

...És aztán? - faggatta magát később Ágnes. - Aztán mi volt?

A farakásokra is emlékezett, ahová letelepedtek tízóraizni, körözöttes kenyeret ettek, s Irén néni meg Kandikó Karesz figyelmeztették őket, hogy a két darab vagdalt húst mindenki hagyja meg délre, mert a turistaház, ahol babgulyást fognak vacsorázni, csak öt óra tájt érik el. Aztán leereszkedtek egy szurdokba, a földből erős, édeskés illat áradt, a keskeny ér mentén térdmagasságig is megnőtt a páfrány. Kolompár utánózta a kövek közt előbukó kis patak hangját: gluggy-gluggy. A szurdokból felkapaszkodtak a csapáson, Pista akkor már Dugó mellé szegődött, és neki megint az járt az eszébe: hátha Dugónak mondja el? Hátha vele szegte meg a barátságukat?

A fölfelé kígyózó út végén a meredek dombra emlékezett a legvilágosabban, szinte szabályos kör alakjával s a körbefutó árokkal várva vagy még inkább egy erődre hasonlított, tetején a kis fennsík, bozóttal övezett rét, alattuk a falu, ahová másnap gyűjteni mennek. Kandikó előbb légvonalban, majd a térképen mutatta, hogy félkaréjban kerül meg a falut a hegyen, és másnap a turistaházból az arborétumon át érik el. A dombtetőről a falu egész közelinek tűnt, hülyéskedtek is Hunyorral, hogy ugorjon egyet, és lent terem, mert a lányok közt ő vezet magas- és távolugrásban. Arra is emlékezett, hogy bárányfelhők úsztak az égen, és azt mondta: Fenn vagyunk a vár fokán... Csak azt nem tudta már nyomon követni, hogyan támadt az a terve...

Kandikó másfél órás pihenőt hirdetett ki, ebédszünetet és pihenőt fél kettőig, s az összes őrsvezetőnek megbeszélést az akadályverseny szervezéséről, és neki hirtelen kutya rossz kedve támadt. Talán akkor határozta el, hogy az a piszok rossz kedve ne nyomassza, és hogy ne lássa az őrsvezetőket, Pistát és Esztert meg Hunyort, Bencsiket, Perét, Dugót, Kalász Andit, akik az alsós őröket vezetik, ahogy összedugják a fejüket, és Karesz szónokol nekik. Meg akarta mutatni...

Vagy nem is ő, az igazi Ágnes akarta megmutatni, hanem valaki, aki hirtelen felágaskodott benne, s unszolta, lökte. Az a valaki odanoszogatta Orsihoz.

- Ide süss. Akarsz lejönni velem a faluba?

- Minek? - Orsi a vagdalt húst rágta. Nagy falatokban nyelt, kidagadt a fél pofája.

- Gyűjteni.

Orsi értetlenül bámult rá.

- Helyrajzi neveket.

Orsi felhúzta a szemöldökét: - Holnap megyünk oda.

Az agyáig kellett tolni.

- Persze, a többiek. De én fel akarom használni a pihenőt. Irén néni azt mondta, kábé húsz perc innen a falu, ha valaki jól kilép. Marad jó félóránk, esetleg még több.

- De minek? - ismételte meg Orsi.

- Mondom, hogy gyűjteni. Amikor holnap a többiek elkezdik, a mi őrünknek már lesz egy s más a tarsolyában.

Orsit nem lelkesítette, hogy mi lesz az őr tarsolyában. Csak akkor szánta rá magát, amikor rászólt:

- Jössz vagy nem? Megjegyzem, nem kötelező. *Én* megyek.

Miközben lefelé csörtettek, utólérte őket Irén néni hangja:

- Senki el ne kószáljon! Itt maradni a környéken, hallótávolságban!

Átugrották a kis árkot. A turistaút mentén Kolompár és Szkladányi a fűvet pásztázta.

- Ibolyát keresünk! - kiabált Szkladányi. - Hát ti?

- Mi mást - kiáltott vissza Orsi.

„De az rágalom, hogy nápolyit ígértem Orsinak, hogy velem tartson” - gondolta később Ágnes. (Fejére húzott takaró alatt feküdt az ágyban, és sokáig, nagyon sokáig nem bírt elaludni.) „Meglettem volna egymagamban is. Orsira tulajdonképpen azért volt szükség, mert bizalomgerjesztőbb, ha az ember másodmagával kérdegeti a falusiakat. A nápolyi menetközben, illetve loholás közben került szóba.” - Ha a népbolt közelben van, veszünk nápolyit - mondtam neki. Orsi rákezdte, hogy szomjas, inkább üdítőt szeretne. Egy húszas volt nálam, meg aprópénz, abból is nagy ügyet csináltak.

A falu határában, a temető mellett az órára néztem, megállapítottam, hogy két és negyed perc a híja annak a bizonyos húsznak, és Orsi azt mondta:

- Egész jól állunk az idővel, megkérdezzük, merre van a bolt.

Rá akartam szólni, hogy nem a nápolyi az első szám nekünk, de nem szóltam, nehogy azt higgye, sajnálom a pénzemet. Azt mondtam neki, majd ha elkezdjük a gyűjtést, és én a helyiekkel beszélek, elszaladhat nápolyiért meg üdítőért, s a kezébe nyomtam a húszast.

Ott a temető mentén, túloldalt, felbukkantak az első házak, felötlött bennem, amit Irén néni regélt a gyűjtésükről, hogy a temető felé vivő utat az egyik faluban a Halál útjának nevezték meg Agarászi útnak is, mert hajdanában a gróf arra vonult vadászni a kutyáival, s elképzeltem, ahogy vágat a lován, nyomában a kopók. Agarak vagy kopók - vajon azonos a két szó jelentése? Ez is éjszaka jutott Ágnes eszébe, de nem a hálóteremben, a fekhelyén, Tacsinai meg Kalász szomszédságában, hanem egy másik, szőnyegpadlós, keskeny szobában, és belehasított: nincs kitől megtudakolni, vajon kopó meg agár ugyanazt a kutyafajtát jelöli-e?

Egy lány jött szembe, megkérdeztem tőle, mi az utca neve: - Élmunkás utca - válaszolta. Biztos, hogy azelőtt másként hívták. Hirtelen olyan nehéznek, bonyolultnak tűnt a helységnév-gyűjtés. Bekopogni házról házra... Dühös kutya ugatott ránk, láncra volt kötve, vadul csaholt, rángatta a láncát. Orsi nyafogott, hogy szomjas, a kutyás ház mellett kopasz bácsi dolgozott a tornácon. Félig lehajolva bakra fektetett ajtót festett.

- Bácsi, kérem, hogy hívták ezt az utcát azelőtt?

Felpillantott a festésből, úgy oldalvást, de nem válaszolt.

- Szeretnénk tudni, mi volt régebben az utca neve.

- Jó napot - mondta. - Mifelénk köszönni szokás. - És tovább festett.

Köszöntünk neki.

Akkor már Orsi kérdezte:

- Tessék mondani, mi volt a neve régen ennek az utcának?

- Mi volt a neve?

Azt hittem, nagyot hall, vagy ütődött egy kicsit. Megmagyaráztam, hogy gyűjtőúton vagyunk, összeírjuk az utcák meg a dűlők nevét. És hogy jobban megértse:

- Például volt egy hely, ahol a szőlőt Aligváromnak hívták. Mi ilyeneket gyűjtünk.

- No és csak így ketten? - kérdezte, és folytatta a mázolást.

- Nem, a többiek máshol vannak. Mi ezt a részt választottuk.

Orsi közbekotyogott: - Bácsi, kérem, hol lehet a közelben üdítőt meg édességet kapni?

És akkor ott, a szőnyegpadlós, keskeny szobában, a fekhelyen, mintha az ajtórésen átszűrődő fény vetítené elé, Ágnes nagyon élesen látta azt a falusi házat a temető túloldalán, a tornácot meg a bakra fektetett ajtót mázoló ember kopasz fejét, és hallotta a hangját is.

- Hát - mondta, és szünetet tartott, belemártotta az ecsetet a festéktartályba - azelőtt ezt az utcát Rosszcsont utcának hívták. - Lassan húzta végig az ecsetet a fán. - A sok haszontalan fiatal miatt. - Kacsintott egyet. - A bolt a posta mellett van.

- És a posta? - kérdezte Orsi.

- Jobbkézt befordulnak. Onnan már látni.

A Rosszcsont utca gyanúsan hangzott, s amíg Orsi megjárta a boltot, és hozott Traubit (egy üveggel ott helyben megivott) meg egy csomag citromos nápolyit, megtudtam egy nénitől, hogy azelőtt Madár utcának hívták az Élmunkás utcát.

(Miért? Sok madár fészkelte arrafelé? tűnődött Ágnes sokkal később, az átszűrődő fénycsíkot nézte, és leintette magát: Mindegy. Teljesen mindegy.)

Orsi megjött a Traubival, hagytam neki az alján két kortyot, mert annyira leste, és holtbiztos vagy legalábbis erősen valószínű, hogy gyűjtöttem volna még helységnevet, ha Orsi lábával nincs az a zűr. Elképesztő! Orsi amióta az eszét tudja, soha el nem nyalt, s akkor leugrik a töltésről, megbotlik egy vacak kis gödörben, és elvágódik. Felszisszent, amikor feltápászkodott, de eleinte nem fájt neki olyan nagyon, aztán egyre keservesebben esett a járás, hiába támaszkodott rám, s én hiába húztam, egyszerre bögni kezdett, hogy nem bírja tovább, és most mi lesz, és talán eltörött a lába. Úgy óbégatott, hogy megrémültem.

Ha legalább lett volna SZTK-rendelő a faluban, hogy megvizsgálják a lábát! - de hiába próbáltam az agyáig tolni, hogy nem törött el a lába, mert akkor ráállni se tudott volna, nemhogy menni egy darabig, Orsi csak szipáskolt, törülgette a könnyeit meg az orrát, három papírzsebkendő volt nálam, mind odaadtam neki, a nápolyit is otthagytam nála. Az útszélen kuporgott, én szaladtam vissza a többiekhez, kishíja volt a fél kettőnek, életemben nem rohantam úgy, mint akkor. Szúrt az oldalam, úgy éreztem, mindjárt kiszakad a szívem, de tudtam, ha járásba csapok át, nem lesz erőm újra futni, és iszonyúan sajnáltam Orsit, hogy ott bög az útszélen.

Rohantam fel a meredeken, a hátamon csurgott az izzadság, kő gurult le a lábam alól, görgött lefelé, megkapaszkodtam egy ágba, széthajtottam a gallyakat, felértem. Az arcok, a hangok összefolytak, először Kolompáré vált ki, azt visította, hogy nyáron uborkát válogattak a konzervgyárnak, úgy gyűjtöttek erre a kirándulásra, és én elszúrtam az egészet.

- Hol kódorogtál? - rivallt rám Irén néni. Vágott a tekintete. - És hol van Orsi?

Kemény, mozdulatlan volt az arca, amikor elmondtam, hogy gyűjteni akartunk, leszaladtunk a faluba, Orsi elesett, valami történt a lábával, talán kibicsaklott, nem tud járni, ott kellett hagynom.

- Nem hallottad, mit hirdettünk ki pihenő előtt?

- De igen, csak hát... Gyűjteni akartunk. Az őrsnek.

- Az igazat mondd! Mondd azt, hogy te akartál gyűjteni. Azért, hogy tündökölj! És ha elromlik miattad az egész raj kirándulása?!

- Orsit akkor is érhetne volna baleset, ha együtt megyünk mindannyian. Akkor is elcsúszhatott volna.

- Ne köntörfalazz! Önző vagy! Erőszakos! Legalább néznél szembe magaddal!

És hátat fordított.

- Súlyos fegyelemsértés - jelentette ki Kandikó. - Az ügyet rajgyűlésen fogjuk megtárgyalni, most csak annyit mondok.

Nagyképű volt, kiállhatatlan. Fontoskodott. Odáig volt meg vissza, hogy ő vette át a rajt.

Hunyor rákezdte, hogy Orsinak talán eltörött a lába, ő hallott egy esetről, amikor egy sportoló törött lábbal még gyalogolt egy darabig, aztán hirtelen összezsugorlott.

Nekem támadtak, hogy mi lesz Orsival, mi lesz a kirándulással. Dugó jött a hülyeségével, hogy mi járna ezért a partizánok között, egytől egyig úgy viselkedtek, mintha kötéllel vonszoltam volna magammal Czöndört, mintha kényszerítettem volna, igen, mintha én rákényszerítettem volna az akaratomat. Pedig ez nem igaz. És feltéve, hogy részben, egy icipici részben talán igaz, akkor is egy cél érdekében történt.

Egy magasabb cél érdekében, mondta gondolatban Ágnes, ott a keskeny, szőnyegpadlós szobában, s az átszűrődő fénycsíkot bámulta, és hirtelen megrázta a fejét, mint aki önmagával vitázik. Felnyögött. Oldalt fordult, háttal a fénycsíknak.

Arra is emlékezett, hogy Irén néni és Kandikó rövid tanácskozást tartott az őrsvezetőkkel, s úgy döntöttek, hogy valamennyien elmennek a faluba Orsiért.

- És utána mi lesz? - kérdezte Kalász Andi.

- Először is meg kell vizsgálni Orsi lábát. Valószínű, hogy nem fogja bírni az utat, kivált, hogy sietnünk kell. Vagy én viszem haza, vagy Kandikó. Indulás! - mondta Irén néni.

Orsi ott gubbasztott az árokparton, a szeme vörösre sírva, de a nápolyit mind megette. Irén néni megtapogatta a lábát, s a fejét csóválta.

- Itt csak a röntgen lát tisztán. Hazaviszem Orsit. Kandikó, te felvezeted a csapatot a turista-házba. Holnap reggel ott csatlakozom hozzátok.

Dugó és Pista vállalkozott, hogy elcipelik Orsit a busz megállójáig, de közben jött egy teherkocsi, Irén néni stopra tartotta a kezét, a kocsi megállt. A vezető meg a kísérő igazán rendes volt.

- Üljenek fel - mondták. - Elvisszük magukat a legközelebbi rendelőbe.

A kísérő segített beemelni Orsit.

Mielőtt Orsit a kocsira rakták volna, odamentem hozzá:

- Rém sajnálom, hogy nem jössz velünk.

Szipákolt. Rám nézett, szipákolt, de nem szólt semmit.

- Hiába sajnálsz - jegyezte meg szemrehányóan Nagy Eszter.

- Ez nem antivilág, hogy visszafelé forgathatnád az időt - vágta oda Tacsinai.

- Válogatta szegény, válogatta az uborkát! - sopánkodott Kolompár.

Integettünk Orsinak. Ő is integetett, egy ládának dőlve ült. Irén néni átfogta a vállát.

- Előre! - vezényelt Kandikó. - Jól kilépünk, hogy sötétedés előtt feljussunk. Ugyanis kerek egy órát vesztettünk.

Célba vett a tekintetével. Keményen viszonoztam a pillantását.

Dugó megint rákezdte:

- Ha partizáncsapat lennénk, ezért főbelövés járna.

Nem szóltam rá semmit. Elfordítottam a fejem.

Pista került, mintha soha nem lettünk volna barátok, mintha nem beszélünk volna a bátorságról, mintha nem is lett volna az a jelmezbál, és mi nem játszunk, hogy frissiben érkeztem a galaktikáról.

Az erdőben egy szakaszon eltűnt a jelzés, pedig a térkép - azévi kiadás - feltüntette. Sokáig kerestük, de hiába. Kandikó szentségelt. Nem maradt más hátra: kivágtunk a sűrűből az országútra. Jó ideig a kanyargó országúton gyalogoltunk, és lestük, hol tűnik fel ismét a jelzés. Végre felbukkant, és Kandikó, aki régebben már megjárta ezt az utat, elővette a térképet, és megállapította, hogy ha nem akarunk a fák alatt éjszakázni, nagyon kell igyekeznünk.

Vörösen lebukó napkorong, sebesen lopakodó homály, és engem mintha fal választott volna el a többiektől. Hallgattam. Ők se szóltak hozzám. A sötétség még nem ereszkedett le, amikor a turistaházba benyitottunk, és mégis mindenki úgy viselkedett, ha szóval éppen nem mondta ki, mintha Orsinak nem lett volna szabad választása aközött, hogy velem jön, vagy marad a többiekkel.

- Beledöglénél, ugye, ha nem köröszöl le mindenkit - mondta Csomós. Dühös volt, mert én előbb vágtam le a cuccomat a felső ágyra, és neki az alsó maradt.

- Szállj le rólam - mondtam neki. - De sürgősen!

Csak ketten voltunk a turistaház hálótermében, a többiek már az ebédlőben várták a babgulyást. Én levettem az átizzadt blúzomat meg a tréningfelsőt, megmosdottam egy kicsit, és éppen a pulcsimat halásztam elő, ő meg a holmija között matatott.

- Ne ugrálj, Szili. A te helyedben én nem ugrálnék.

- Először is nem ugrálok. Másodszor: mi az, hogy az én helyemben?

- Az, hogy mi itt nem nagyon rajongunk érted. Mondhatnám úgy is, hogy ki nem állhatunk.

- Beszélj csak egyes számban. Azt igenis tudom, hogy ki irigykedik rám.

- Irigykedik rád a nyavalya. Csak éppen elégünk van Stockholmból meg Palma de Mallorcából. És ha már divatbemutatót rendezel, leszel szíves lefekvés előtt lábat is mosni. Nincs kedvem éjszaka a talpad szagolgatni.

Vigyorgott. A vigyorgásától öntött el a düh.

- Felesleges a jó tanács, én minden este megmosdom tetőtől talpig. Engem úgy szoktattak kiskorom óta, hogy lefekvés előtt megfürödjek.

- Aha - mondta és még szélesebben vigyorgott. - Persze. És a sakknagymester papád meg a mamád, aki kutató volt. Unalmas a lemezed.

- Nem az én lemezem unalmas. Más bajod van neked velem.

- Na mi? - kérdezte.

Nem akartam megmondani. Nem állhattam Csomóst, de mégse akartam megmondani.

- Leragadt a nyelved? - kérdezte. - Ki vele!

- Az a bajod velem, hogy irigykedsz rám a szüleim miatt. Mert az én szüleim...

- Tudod, Szili, én a te helyedben nem ugrálnék a szüleimmel. - Megnyalta a száját, mint aki kedvére való falatot nyelt le. - Vegyük például a mamádat. Felrobbantotta a labort, na persze magát is, annyira hajszolta a prémcsit.

- Hazudsz!

- Kérdezd meg Márti nénit, az irodást. Hallottam, amikor elmesélte Terus néninek.

- Nem igaz!

- Igaz! - És még bólogatott is. - Márti néni testvére ott dolgozott. A mamád túl gyorsan emelte fel a nyomást, na, szóval előbb egy kisebb lombikban kellett volna megcsinálni, amit kikísérleteztek, de ő kihagyott egy fontos lépést, és ha meg nem hal, felelősségre vonják, mert sebesültek is voltak, súlyos sebesültek.

- Ezt te találtad ki. Bosszúból, mert a részeges apád...!

- Ha nem hiszed el, kérdezd meg Márti nénit, ő majd elzengi részletesen!

Az ajtó kivágódott. Kalász Andi csörtetett be.

- A leves az asztalon, ti meg itt szájaltok. Muszáj mindig valami zúrnek lenni?

- Nem vagyok éhes - mondtam. - Egyétek meg az adagomat!

- Nagy kegyesen megengedi! - Ezt még odavágta Csomós.

Kalász megfogta a karját, tuszkolta kifelé.

Emlékszem, hogy kibámultam az ablakon: kint sötétség volt. Végláthatatlan, vastag fal volt a sötétség. Aztán lépések kopogtak a lépcsőn. Kifűztem a csukámat, lerúgtam, éppen a pulóverből bújtam ki, amikor Nagy Eszter benyitott.

- Ne vacakolj, Ágnes, kihűl a babgulyás.

- Megüzentem Andival, hogy nem vagyok éhes. Álmos vagyok. Lefekszem.

Eszter sűrű, szinte összenőtt szemöldöke megrándult. Lehet, hogy szólni készült valamit. Nem tudom.

- Nem érted? Álmos vagyok. Aludni akarok.

- Jó éjszakát.

Eszter sarkon fordult.

Utána kiabáltam:

- Kolompárral pedig közöld, hogy kifizetem nektek a kirándulás rám eső részét! Értem senki ne válogassa az uborkát!

Juli dühös volt. Dühében mondta.

- Én mindenesetre kifizetem nektek. És kész.

- Nem kell a pénzed! - Eszter is kiabált. Soha azelőtt nem hallottam kiabálni. - És jól jegyezd meg - ezt már csöndesen, fojtott hangon mondta -, mi nem áruljuk a segítségünket, mint te.

- Árulom? Én?

- Igen - mondta Eszter. - Bámulatot követelsz érte. És basáskodsz.

Elfordultam. Folytattam a vetkőzést. Eszter kiment.

Feküdtem az ágyon, és amikor hallottam, hogy a gyerekek jönnek fölfelé, a fejemre húztam a takarót. Jó darabig fecsegték, én meg se moccantam a fekhelyen.

A sötétben egyre Csomós gonoszsága járt az eszemben, s arra gondoltam, elmondom majd Irén néninek. Csomós hazudott anyáról. De mi elköltöztünk a városból, és nagyfi azt mondta: gonoszak az emberek. Valaki azt mondta: vesztébe rohant. Maga rohant a vesztébe. Talán anyáról mondta. És a látogató, aki a felelősséget emlegette, és nagyfi sírt, s ő is a felelősségről beszélt. De Csomós mégis hazudott, ebben biztos voltam.

Nagyon fájt a fejem, és nagyon nehéz volt, s az is felötlött bennem, megkönnyebbülnék, ha leszűrnám Csomóst, képzeletben bele is döftem a kést. Emlékszem, hirtelen éreztem a levegő súlyát, mintha egy tartályba lennék bezárva, minden olyan szűk körülöttem, és akkor elkezdtem mondogatni magamban: Palma de Mallorca, Stockholm, London, Párizs - és máris jobb volt. Sokáig ismételtettem magamban a városneveket, és elhatároztam, hogy írok apának. Megkérem, vegyen sürgősen magához.

Amikor Ágnes a Gyermekváros postáján közvetlenül ebéd után feladta a londoni címzésű levelet (a borítékra „légi úton” bélyeget ragasztott), Charles Szili felébredt a pulai szállodában. Szokása szerint hajnalban feküdt le. Rosszkedvűen ébredt: a versenyen harmadik helyre került. Azelőtt az effajta kisebb versenyeken első volt, legfeljebb a második. Azon tűnődött, hogy rossz szakaszban van-e átmenetileg, vagy ez a hanyatlás jele. Ilyesmit nem lehet egykönnyen eldönteni. Vannak sakkozók, akik öregkorukig töretlenül őrzik meg képességeiket. Kinézett az ablakon a tengerre, s elhatározta, hogy reggeli előtt úszik vagy húsz fordulót a szálló medencéjében.

TIZENKETTEDIK FEJEZET

A cukorka a szájpadról távozik, arrébb löki a nyelvvel, ujjai a biztonsági öv csatjával babrálnak. A gép nekifutásból felfelé emelkedik. Ágnes úgy érzi, mintha surrogva feszítené a fülét belülről valami, s a gyomra csúszna felfelé a torkába.

„A cukorkát azért adják, hogy az ember dobhártyája be ne szakadjon a légnyomáskülönbség miatt, Hogy ne zúgjon nagyon az ember füle, bár így is éppen eléggé zúg. Hát még cukorka nélkül! Csak azt nem tudom, miért segít a cukorka. Majd megkérdem apától.

Repülök! - mondja magában hangtalanul, és mélyet lélegzik. Repülök!”

- Légitársaságunk nevében üdvözlöm gépünk utasait. A gép...

„Holtbiztos, hogy ezt a szöveget magnóra vették fel. Személyesen csak akkor szól a pilóta, ha rendkívüli helyzet áll elő. Például viharban vagy géphiba esetén. Kényszerleszállás előtt. Figyelem, figyelem! Utasaink őrizték meg hidegvérüket. Kényszerleszállást fogunk végrehajtani! Én persze megőrizném a hidegvéremet, a denevérekkel szemben is megőriztem. De nem a pilóta szólal meg, hanem a másodkapitány vagy egy légikisasszony. A pilótának más a dolga, neki egy másodperc töredéke alatt kell határoznia, döntésétől élet vagy halál függ.

Vajon anya akkor...? Nem szabad most erre gondolni! Londonra kell gondolni. Apára. Apára és Londonra. Angliában sok a sárga nárcisz... Angol verset is tanultam Valér bácsival a sárga nárciszokról. Heti két órát vettem tőle. Nagyi, szegény, azt hajtogatta: Meg akarok adni neked mindent, hogy tiszta lelkiismerettel álljak anyád elé a túlvilágon. Voltak ilyen mondásai; az embernek sírni meg vigyorogni volt kedve. Persze az angolórákat tulajdonképpen apa fizette anya halála után. Felemelte a tartásdíjat. Sárga nárciszok, a Tower, a Temze partján, őrségváltás a királyi palota előtt: sötétkék nadrágos, meggyzín zubbonyos, medvebőr süveg testőrök, London, a Hyde Park, ahol bárki arról szónokol, amiről akar. Csak odaáll és pofázik. Persze meglehet, hogy olyan hülyeségeket szövegel, mint Dugó a partizáncsapatról meg a főbelövésről. Holott úgyszólván mindenki, aki valami rendkívüli dolgot visz végbe, rendet bont. Nem a nyáj kitaposott útján halad, bátran kezdeményez, sőt merészen. Ezt kellett volna odavágni annak a fafejű Kandikónak is a rajgyűlésen.”

- ...a sebessége, és kilencezer méter magasságban teszi meg az utat.

Ágnes kinéz a kerek ablakon: előtte a gép ormótlan, szürke szárnya. Tekintete hiába keresi lent a város ismerős épületeit, a szakadozott, tejszínű gomolyok közt csak a folyó keskeny szalagdarabja és parányi makett-tömbök bukkannak fel. Csíkokkal felsabdalt makett-tömbök.

A gép egyre emelkedik. Ha valaki kiállna a repülő szárnyára, menten lesodródna. De ki se bírna állni. Fizikai lehetetlenség! És ha indulás előtt odakötöznék a szárnyhoz? A szél leszaggatná róla a ruháját, a dobhártyája beszakadna. Kérdés, hogy kibírná-e. Aligha...

A makett-tömbök, a keskeny, fényes szalagdarab eltűntek, az a feszítő surrogás megszűnt Ágnes fülében, gyomra ismét a helyére csusszant. A gép körül sűrű fellegek gomolyognak, mintha tengeren siklana egy hajó szürke, fodrozó hullámok közt.

- ...Gépünk 15 óra nulla perckor érkezik Londonba. A menetidő egy óra harminc perc. Kellemes utat kívánok.

És rákezd a szöveget angolul.

Ágnes hátradől az ülésen. Jó, hogy kifogta ezt a helyet az ablak mellett. Kilencezer méter magasság! Na persze, pitya dolog az ürrepüléshez képest, de azért mégis klassz. Klassz dolog Angliába repülni apához.

A szomszédjára pillant: szakállas, kopaszodó hapsi, most feláll, a csomagtartóból leemeli az irattáskáját, könyvet húz elő, egy angol könyvet, a táskát visszarakja, lehajtja az elülső ülésre szerelt támlát, rákönyököl, olvas, s időnként végigsimít fekete szakállán.

„Vajon angol az ürge? Jó volna beszélgetni vele. Angolul, egy vérbeli angollal. Valér bácsi szerint az angolok sokat beszélnek az időjárásról. Gyakoroltuk is. Süt a nap, ugye? Ma szép időnk van, ugye? Esik az eső, ugye? Hát én így kezdhethem: Felhős az ég, ugye? Kár, hogy nem lehet lelátni.”

A második mondat nem jut eszébe angolul. „Különb is a fekete szakállasnak kéne elkezdenni a társalgást. És az is lehet, hogy nem vérbeli angol. Az angolok inkább szőkék, ez meg szinte cigányos.

Furcsa. Irtó sebesen repül a gép, és mégse érzékelné a mozgást. Nem figyeltem oda, amikor bemondták a sebességet. Megkérdezhetném a légikisasszonytól, amikor majd a kaját hozza. Tessék már mondani, hány kilométeres sebességgel repülünk?... Na nem! Rám bámulna, és azt gondolná: agybaj. És a többiek kiröhögnének.”

A légikisasszony előjön a fülkéből, hosszú tálca a kezében, mögötte kibukkan a társa. Felosztják a terepet. A kontyos középütt kezdi a kínálást, a másik a gép elején. Két adagot leraknak, aztán fordulnak vissza. Ágnes is lekattintja a támlát, rákönyököl a kis asztalra. A szomszéd még mindig olvas.

- Azelőtt bort is adott a MALÉV - női hang mondja Ágnes háta mögött.

- Legutóbb Berlinbe utaztam NDK-géppel. Három átlátszó szelet szalámi, késpenge vékony-ságú sajt. Ne panaszkodjunk a MALÉV-ra. (Öblös férfihang.)

- Ki panaszkodik? Csak megállapítottam, hogy azelőtt bort is adtak. Megjegyzem, nekem nem hiányzik.

Na végre. A szomszéd abbahagyja a művelődést, feltápáskodik, a könyvét a poggyásztartóba rakja, leül, térdére ejtett kézzel várja a kaját. Puki szokott így ülni.

„Fura ez a szakállas, ahogy a nadrágjára tenyerel, a mozdulata szakasztott a Pukié, akár az apja is lehetne. De a vonásai nem hasonlítanak rá. És nem valószínű, hogy Puki apja komoly diplomataféféval Londonba utazna.

Puki az egyetlen, akinek elmondtam, miért megyek el; becsszóra meg kellett fogadnia, hogy senkinek nem szól róla. Talán azért mondtam el neki, mert tudtam, úgyse érti meg. Egy elsős kisfiú nem értheti meg, hogy én meg akarom valósítani magam, és azt se éri fel ésszel, amit Csomós hazudott. Valakinek beszélni kellett az egészről. És jobb annak mondani el, aki még kicsi, és nem értheti meg a kora miatt, mint olyannak, aki megérthetné, de nem akarja. Puki sírt, amikor megmondtam neki, hogy örökre elmegyek, sehogy se bírt megnyugodni, a végén megbántam, hogy szóltam neki. Talán azért is bőgött olyan keservesen, mert benne volt a betegség. El se búcsúzhattam tőle. A kocsit láttam elrobogni, ami Czöndör kettővel együtt beszállította a járványkórházba. Be voltam gyulladva, hogy rám ragasztotta a vörhenyt. Ott ültem az ágyán, és másnap kiűtött rajta. Mázlím volt, hogy megúsztam.

Tudtam, hogy a gyerekek piszkálódni fognak, mihelyt meghallják, hogy elmegyek. Hát piszkálódtak...

- Nem eléggé összkomfortos neked itt - mondta Pista.

- Ami azt illeti, London mégiscsak más egy kicsit.

- Hiszen én is azt mondom: összkomfortosabb.

- Az apámhoz megyek.

Hallgatott.

- Azért, mert te nem tudsz megbocsátani, attól én még...

Közbevágot: - Engem hagyj ki a játékból! - Dühösen villant a tekintete. - Sajnálom, hogy egy mukkot is beszéltem neked magamról. Tudhattam volna...

- Mit?

- Hát azt, hogy a lányokban nem lehet igazán megbízni.

- Menj a csodába az ősz szakállú, ütődött nézeteiddel! - Eszembe jutott a döntő érv, amivel letaglózom. - Az újságban olvastam, hogy a férfiak sokkal több bűnözést követnek el, mint a nők.

Erre nem tudott mit felelni, csak mozgatta azt a széles állkapcsát, mintha az én szavaimon rágódna. Nagy sokára nyögte ki, hogy ő úgy értette: a lányok mindent kifecsegnék.

- Bennem el van temetve a titok, amit rám bíztak - mondtam. - Nyugodt lehetsz. És úgysem tart már sokáig, amíg itt vagyok.

Felelhetett volna rá valamit, de hallgatott, mint akinek tökmindegy, hogy mi van velem.

- Tekintsd hát úgy, hogy itt se vagyok, hanem valahol a galaktikában, a Synaxon.

Erre se válaszolt.

- Tudod, ahonnan egyszer leszálltam ide.

- Kár volt! - vágta oda nyersen. - Maradtál volna ott, ahol voltál!

Kinek is beszélhettem volna? Nagy Eszternek, aki helyeselte, hogy rajgyűlés elé vigyék az ügyet, Tacsinak, aki azt mondta: igenis, megfélemlítetted Orsit, azt akartad, hogy veled menjen, mert szükséged volt egy fegyvernőkre.

Tacsi mindig ilyen fennköltén beszél. És éreztem, hogy irigyel Londonért. Persze nemcsak ő, a többiek is. Elhúzódtak tőlem. A fal mindig ott volt köztünk.

Bencsik megkért, hogy küldjek neki bélyegeket, és próbáljak meg cserepartnert szerezni. Megígértem..."

A két légikisasszony mindig egyszerre végez, eltűnnek a hátsó részben a tálalóban, s aztán fordított sorrendben jönnek elő. Szivacsarca van a hátsó légikisasszonynak, kicsit félrebillenti a fejét, ahogy nyújtja a tálcát. Sonka, szalámi, sajt, vaj van a tányéron, és egy széles szelet lúdlábtorta.

„Ha Orsi itt lenne, kigúvadna a szeme; él-hal az édességért. Ott az útszélien, az árokparton bögött, mint a zálogos tehén, ahogy nagyfi szokta mondani, de a nápolyit mind bekebelezte.”

A szivacsarc most felé hajol, a tálca leröppen Ágnes elé, és Orsi ott áll a felvágott meg a sütemény közt, cinkcsizmás bal lábát előrenyújtja, a torta felé nyomul. Sokáig hordta a cinkcsizmát, inszakadása volt, ami állítólag komiszabb a törésnél, az úszómedencét már feltöltötték, Orsi fél csizmában téblábolt a medence körül, a gyerekeket leste, lekuporodott a lépcsőre, a jobb lábát belógatta a vízbe.

Ágnes egy hunyorítással elhessenti Orsit, a papírtasakból kiveszi a kis műanyag kést meg villát, a sonkával kezdi, lassan, élvezettel rágja.

„A Gyermekvárosban soha nem kaptunk sonkát, se szalámit, párizsit adtak meg füstölt kolbászt. Azelőtt otthon gyakran ettünk sonkát vacsorára, és később is, amikor már ketten maradtunk, nagyfi akkor is sokszor hozott nekem két szeletet. Ő tejeskávét vacsorázott vajas kenyérrel, nyáron aludttejet, de egyszer a sonkámból elvett egy szeletet, a vastagabbat, és befalta.”.

Ágnes most nagyfi tömpe ujjú kezét látja, ahogy a vastagabbik sonka után nyúl. „Nem sajnáltam tőle” - motyogja hangtalanul, és szalámit szúr a villájára. De az a kérdés, hogy nagyfi általában szerette-e a sonkát, vagy csak éppen akkor kívánta meg? Igen, ez a kérdés...

- Na látja, hozzák már a bort - közli a háta mögött az öblös hang.

A légikisasszonynak kiáll a feneke, valóságos padka, a derekát meg elszorítja, és milyen kényesen tartja a fejét!

- Bort vagy üdítőt?

- Üdítőt kérek.

„Orsi benyakalt a boltban egy üveg Traubit, a magaméból is hagytam neki jó kétujjnyit, Irén néni mégis azzal vádolt, hogy nem törődöm másokkal, hogy nekem csak a saját személyem fontos. Elhallgattam előtte Csomós aljasságát. Jól tettem, hogy hallgattam róla. Talán kikérdezik Márti nénit, és ő butaságból vagy gonoszságból ugyanazt mondja, amit Csomós. De Márti néni nem volt ott, amikor az történt, ő csak a pletykákat hallhatta. A rágalmakat... Anya a tudomány hősi halottja, és nem szabad arra gondolni, a testőrökre kell gondolni, a medvebőr süveges testőrökre, válogatott magas fickó mindegyik. Londonban a parkokban véges-végig mindenhol szabad a fűvön sétálni. A parkokra kell gondolni meg a Towerra. A Tower királyi palota volt meg börtön, VIII. Henrik ott fejeztette le két feleségét. De hol a csodában lakott Henrik? Talán csak nem ugyanott, ahol a két feleségét lenyakasztatta? Majd megkérdezem apától...”

A felvágott elfogyott, jöhet a lúdláb. Apró falatokban eszi, a krém szétolvad a szájában. A szomszéd otthagya, a szalámihoz se nyúlt hozzá. „Jól megy egyeseknek. Mi lesz a megmaradt kajával? A légikisasszonyok hazaviszik? Vagy a pilóta viszi haza a családjának? Na, mit hozott nektek apuka? Persze lehet, hogy a légikisasszonyoknak is vannak gyerekeik, férjes asszonyok, csak a címük légikisasszony. Hazamennek, és kirakják a kaját az asztalra. Idővel rá lehet unni a lúdlábakra. Nagyon rá lehet unni.”

- Amszterdam felett repülünk - közli a hang.

Ágnes lenéz. Csak felhőket látni, egyik pillanatban összezsugorodnak, a másikban megnőnek. Tarajos hullámfelhők.

„Ha apa nem lett volna hajlandó magához venni Londonba... Nem tudom, hogy akkor mi történik. Nem nagyon bíztam benne, hogy kivisz. Tulajdonképpen csöppet se bíztam, és mégis reménykedtem. Vagy fordítva: Reménykedtem, de nem bíztam benne. Olyan furcsákat álmodtam. Hat hét várakozást tűztem ki magamnak. És közben megjött apa levele, hogy az ügyvédje megindítja az eljárást. Pénteken érkezett a levél, az előző napon a rajgyűlésen Kandikó hosszasan letolt engem meg Orsit: »A további magatartásotoktól tesszük függővé, hogy részt vehettek-e a nyári sátorozáson.« Ez volt a végszó. Feszített a helyettes rajvezető minőségében. Hízott egy kilót, hogy lecikizhet. Pofára esett, amikor meghallotta, hogy Londonba megyek apához.”

- Ezt a kis műanyag evőeszközt elvinném az unokámnak - a szomszéd sorban mondja az a hegyes orrú néni.

A légikisasszony kávé-t tölt neki.

- Hát... tessék - válaszolja kelletlenül.

- Fantasztikus! - mondja egy férfihang Ágnes háta mögött. - Hogy mi nem jut eszébe egyeseknek!

A néni nem zavartatja magát. Az apró, fehér villát és kést papírszalvétába csavarja, a kiskanállal megkavarja a feketét, azt meg a zacskóba rakja, s az egészet a retiküljébe süllyeszti.

A fekete szakállasnak nyújtják a kávé-t, s a légikisasszony már menne tovább a tálcával.

- Én is kérek! - szól rá Ágnes, és mehökken, hogy milyen éles a hangja.

A légikisasszony sötétkékre festett szemhéja megremeg, a szemöldöke úgy áll, mintha álmélkodna. „Talán nem tetszik neki, hogy kávé-t kérek. Nekem is jár, te padkafenekű! No, már nyújtja a csészét, és megy tovább, hajlong a tálcájával.”

Ágnes cukrot pötytyint a feketébe, nem jó a kávé, sehogy se ízlik, pedig az összes cukrot bele-tette, a csoda tudja, miért vannak úgy oda érte a felnőttek. A csésze alján megüledett cukrot nézi. „Anyá vasárnaponként, amikor otthon ebédel, egy szem mokka-kockát belemártott a feketébe, és amikor jól átitatódott, kiskanálon odanyújtotta. Ha kikaparnám a csésze aljáról azt a barnás cukrot, olyan lenne az íze.”

Már nyúlna a kanál után, de a szakállas feléje fordul, vagyis az ablak felé.

„Á, nem fogod majd otthon elmesélni: a gépen egy falánk kislány ült mellettem, a csésze aljáról kikotorta a cukrot. Ezt mesélnéd, de arról fogalmad sincs ugyebár, hogy én mért akartam a számban érezni a feketés cukrot.

A felhőtenger most néhol kettévál, mély fénykutat nyílnak, leérnek a földre. A kutak alján az emberek azt mondják: kisütött a nap. Apa a reptéren fog várni. Még ma délután megnézem Londont. Persze csak egy részét, mert London irtó nagy. Esetleg a Hyde Parkot. Nem, oda délelőtt megyek! A Parlamentet nézzük meg a Big Ben-nel. Lötyögök az utcákon. Az első nap lötyögni fogok az utcákon apával.

Tulajdonképpen apa rögtön magához vehetett volna nagy halála után. De azért klassz dolog tőle, hogy intézkedett. Viszont az is igaz, hogy a gyereke vagyok, az egyetlen gyereke. Remélem, nem nősült meg újra. Fura lenne, ha hirtelen testvéreim támadnának, vagyis kiderülne, hogy *vannak* testvéreim. De azt csak megírta volna apa. És ha nem írta meg? Ha mégis megnősült? Semmi esetre se fogom a feleségét mamának szólítani. De hogy szólítsam, ha egyáltalán létezik? Mrs. Szilinek, illetve Szájlina? Egyáltalán: hogy szólítsam az embereket? Ha megkérdezhettem volna Valér bácsit? Azt hajtogatta az angolórákon, képzeljem el, hogy angol gyerek vagyok. Kitty Szájli voltam, fiúszerepben Jonny Szájli, és Valér bácsi azt mondta, azért megy olyan folyékonyan a beszélgetés, mert közben azt képzelem, hogy angol vagyok.

És mi lenne, ha apát angolul üdvözlőlném? De hogyan? Nem szólhatok oda neki: Hello... Annyi sok év után: hello - mintha ma reggel váltunk volna el egymástól. Hogy vagy? Ez se jó. Az ismerősöknek, meg bemutatkozás-kor szokás mondani: Hogy van? Nem egy apának... Csak megismerjem! Olyan régen nem láttam! El kellett volna küldenem a fényképemet. Persze az is fura, hogy az ember a saját apjának elküldje a fényképét. »A legújabb felvétel, hogy rám

ismerj!« Hát ezt mégse! De meg lehetett volna írni, hogy milyen ruhában leszek. Igen, azt kellett volna!”

Hirtelen belehasít a rémület. Nem ismernek egymásra, vagy apa nem lesz a reptéren, beteg, ágynak esett, vagy - iszonyú lenne! - *megfeledkezett* az érkezés napjáról.

Lehetetlen, mondogatja magában. Lehetetlen. De közben látja magát: magányosan, elveszetten álldogál a reptéren, apa Stockholmban, Leningrádban vagy talán még messzebb, Buenos Airesban, egy szállodai szobában. Mit lehet tenni, ha az embert idegen országban, idegen városban nem várják a reptéren? Mit lehet tenni egyedül, pénz nélkül? Rémület fogja el, a torka elszorul. Lehetetlen, ismétli magában - de ott áll egyedül, az utasok szétszélednek, új utasok özönlenek. Idegen arcokba bámul. Apa sehol.

- Itt nem maradhat tovább - szól rá egy szigorú hang. - Mit képzelsz? Itt nem maradhat tovább...

Akkor hová? Mitévő legyen?

Zúgás feszíti a fülét, rádöbben, hogy lefelé ereszkedik a gép. Az órájára pillant, hát igen... A hang elől figyelmezteti az utasokat, hogy a biztonsági övük legyen becsatolva, a leszállás elkezdődött.

„Mikor repültünk át a tenger felett? Bemondhatták volna: most kelünk át a Csatorna fölött. Ez London!... Hol a Temze?” Legalább a Temzét látná, de csak szürke tömböket lát, világosabb, tompán fénylő csíkokkal szabdalts tömböket, felnyúló kockákat. A házak megnőnek, elsuhanak. Betontér, párába vesző épület, a gép a földön siklik. A kifutópályán, mondja magában.

A hang... hogy ki lehet csatolni az öveket, megérkeztünk Londonba, és viszontlátással búcsúzik az utasoktól... De hiszen nem is látta őket!

Ágnes feláll, noszogatná a szomszédját, az kényelmesen szedelőzködik, leemel a hálóból az irattáskáját meg a felöltőjét, mint egy lassított filmfelvétel, úgy mozog a keze, sokan már a légikisasszony mögött tolonganak, mire Ágnes lekapja a cipzáras szatyrárt meg a kapucnis kabátját. A hónaljánál kis helyen kiszakadt a kabát, de nem látszik a hasadás, és különben is majd vesznek másikat.

A kés-villa néni a légikisasszony mögött nyújtja a nyakát. A gép már áll. Ágnes előfurakszik, a szatyor a vállán, könyökével magához szorítja, mint amikor a Gyermekvárosba érkezett. Egy buszt lát és még egyet, két egyenruhás férfi alulról hidat nyújt fel. Honnan jött elő a gépen az a hapsi, aki bütyköl valamit a híddal? A légikisasszony még mindig elállja az utat. Na végre! A menet megindul lefelé, és már bent ülnek a hatalmas buszban.

- Manchesterbe utazom - újságolja a kés-villa néni a szomszédjának. - A lányom ott van férjénél. Hát ezt a kislányt ki várja?

- Az apám - mondja Ágnes.

A busz megáll a nagy, nyitott üvegajtó előtt, Ágnes hatalmas teremben lépked a többiek nyomában. Futószalag hozza a poggyászokat, forgó korongra csúsztatja, lassan forog a korong a csomagokkal. Csak el ne vigye valaki az övét! Tenyerében szorongatja a poggyászszámot. A kockás bőröndje! Lódulna utána, de egy férfi elkapja az orra előtt, morog valamit... Ez nem az ő kockása. A szám nem egyezik. Sötétkék kockás ez is, de kicsit világosabb és nagyobb is. Most mit gondol ez a pasas? Hátha azt képzelem... El is lehetne vinni a más táskáját. Valaki felkapja és elviszi. Apa nem vár, és elviszik a táskámat tévedésből, vagy ellopják. Izgatottan szorongatja a poggyászjegyet, magában ismételteti a számot. Na végre, a korongon hátul, két nagy bőrönd közt meglapulva felbukkan a táskája! Semmi kétség, a szám is egyezik. Hosszú sor vonul a csomagokkal, aki szemfüles volt, kulin tolja a bőröndjét, sokan a lábukkal rug-

dossák az esővédő folyosón. Kereken húzni, az se rossz, az a köpcös hapsi kereken húzza, mint egy lassan pöfékelő, meg-megálló mozdony. Vonulnak előre, libasorban, úrlapot nyomnak a kezükbe, ki kell tölteni, hosszú pultnál írnak az utasok, Ágnes előhalássza a golyóstollat: név, útlevélszám, angliai cím. Lassan topognak előre. Két egyenruhás férfi nézi az útleveleket, kérdez valamit, Ágnes nem érti, a hapsi megismétli a kérdést. Ágnes a fejét rázza zavartan. Mi történt? Valér bácsival folyékonyan társalogtak. - Angolul csevegünk - így mondta Valér bácsi. És most... Kérem, ismételje meg lassabban - ezt kéne mondani az útlevelesnek, de csak áll a tolóablak előtt, a nagy táska a lábszárához simul, könyökével oldalához szorítja a válláról csüngő sportszatyrot. Beszéljen lassabban, tagoltan, kérem, mert nem vagyok angol - ezt kéne mondani, de izgalmaiban nem jutnak eszébe a szavak. Az útleveles a nyomtatványon mutatja az üresen maradt helyet: Aha, hogy honnan érkeztem! Elő azt a tollat! Magyarország. Hungary, Gyermekváros. Hiába csodálkozol, nincs utca! Csak ennyi: Gyermekváros. De lehet, hogy a férfi a tolóablak mögött nem is csodálkozik, nyújtja vissza az útlevelet. Ágnes ismét felmarkolja a táskáját, mintha lassan mozgó futószalag tolná a hosszú sort a vám felé. - A brit állampolgárok útlevelet külön kezelik - mondja valaki mögötte. Hát ezért tűnt el a szomszédja, a szakállas! Az brit állampolgár. Apa is az.

Egyenruhás nő pattan eléjük.

- Még csak ez hiányzott, a bevándorlási...! - mondja egy hang.

A sor megtorpan. Van, akit simán továbbbereszt a bevándorlási, csak éppen belepillant az útlevelebe, másokat hosszasan faggat. Ágnest engedi tovább. A vám... A vámos is kérdez valamit. Mért nem lehet megérteni ezeket az angolokat? Ki kell nyitni a nagy táskát meg a sportszatyrot is, de a vámos éppen csak belepillant. Megint szól. Mit akar?... Mért nem értem meg, ha *angolok* beszélnek angolul? Ágnes tekintete mintha Valér bácsit keresné, magyarázza meg, mi történik itt! A vámos kereszteteket firkál a két táskára, mintha süketnémával értekezne, mutatja, hogy be lehet zárni. Azért is odavágja neki angolul: - Köszönöm, uram.

Az a láthatatlan futószalag löki tovább egy hatalmas terembe. Tömeg. Emberek sietnek egymás felé. A nagy táska húzza a kezét. És ha apa nincs itt? Akkor mi lesz? Akkor... Ott van! Egy oszlop mellett két hindu nő tözsomszédtságában jobbra-balra tekinget a szemüvege mögül. Ágnes meglódul a táskával, apa is észrevette, eliramlik a két hindu nő mellől, valósággal fut.

- Ágnes! Kislányom! - és átöleli, megcsókolja.

- Apa! Olyan jó, hogy itt vagyok veled!

Apa kalapja kicsit félrecsapva ül a fején.

- Kiveszem a fülugóimat, mert így nem hallom - mondja, és két kis dugót húz ki a füléből, zsebbe süllyeszti. - Idegesít a zaj. Nem bírom. Mit mondtál?

- Azt mondtam: jó, hogy itt vagyok veled.

- Igen - mondja apa. - Én is nagyon örülök. Örülök, hogy itt vagy. A keze lesiklik Ágnes válláról. Megemeli a poggyászt. - Hát ez elég nehéz.

- Majd viszem.

- Á, hagyd csak.

- Ketten visszük. Csak az a fontos, hogy egyszerre lépünk.

- Helyes. Bal lábbal kezdjük. Várj, előbb berakom a fülugókat.

Megindulnak. A kockás táská himbálózik köztük, mint amikor az istáppal... De ez most más. Apával viszik ketten.

- A taxihoz megyünk - mondja apa.

- Nincs kocsid?

- Hiába szólsz, nem értem. - Apa a fejét rázza. - A füldugóm szigetel. Amott a taxi, amivel jöttem.

A vezető elhelyezi a csomagot. Apa odaszól neki:

- Marylebon pályaudvar.

- Hát nem Londonban laksz? - kérdi megdöbbenően.

Apa a fejét rázza. Nem lehet tudni, hogy ez mit jelent, azt, hogy nem lakik Londonban, vagy a füldugók miatt nem érti a kérdést. A kocsiban kiveszi a dugókat.

- Mit mondtál?

- Mért megyünk a pályaudvarra? Nem Londonban laksz?

- Londonban lakom, az egyik elővárosban. Oda vonat jár.

Az utcán emeletes buszok robognak. Ágnes kibámul a taxi ablakán. Kicsit csalódott. Valami rendkívülit várt, csodálatosat. Szürkés épületeket lát, egy-egy áruház elsuhanó kirakatát. Persze, ez amolyan külvárosféle. Apa felé fordul.

- A gépen arra is gondoltam, hogy talán megházasodtál.

- Nem házasodtam meg. - Apa arca most olyan, mintha azt vágná rá magában: Elég volt egyszer! - Miért gondoltad, hogy újra megnősültem?

- Csak úgy eszembe jutott. Tudod, nem örültem volna.

Apa kutatóan néz rá.

- Az imént ezt akartad megkérdezni?

- Igen. - Ágnes érzi, hogy elvörösödik. Hiába, nem bír hazudni, még füllenteni sem. Egyszerűen nem megy. - És még mást is.

Apa egyre őt nézi, de olyasformán, mintha Ágnes átlátszó üvegből lenne, és mögötte vizsgálna valamit. Különös ez a tekintet: fürkésző és szórakozott.

- Na igen - mondja apa, és beszívja a száját. Mire vonatkozik ez a *na igen*? Lehet, hogy nem figyel arra, amit a lánya beszél. Az egyetlen gyereke!

- Azt is meg akartam kérdezni, hogy neked nincs saját kocsid?

- Nincs. A vezetés miatt nincsen. Szórakozott vagyok, és többször meggyúlt a bajom.

- Karamboloztál?

- Nem, de megbírságoltak. Több ízben. Általában az a vélemény, hogy a vezetés megnyugtató.

- Miért megnyugtató?

- Azt tartják, hogy aki vezet, csak az útra figyel meg a vezetéssel kapcsolatos dolgokra, és minden más gondot kivet magából. Hát nekem ez nem ment.

A térdén dobol ujjaival.

- Én majd megtanulok vezetni, mihelyt lehet, én furikázlak.

- Nekem megteszi a vonat meg a metró. Különben is ritkán járok be a városba. - Apa most a sofőr hátát nézi, és mintha a széles hátán túl egy láthatatlan pontra függesztené a tekintetét, még a szemét is összehúzza egy kicsit. - Ha idővel kicsit szeretnél, megvehetem. - Krákog. - Először mindenesetre meg kell tanulnod angolul.

- Tudok angolul. Megírtam neked. Majdnem három évig tanultam.

Apa megint krákog. Meghült? Vagy ez a szokása?

- A végén már a *Micimackóból* is olvastunk - folytatja Ágnes. - Persze a Gyermekvárosban sokat felejtettem. Ott nem volt kivel gyakorolni. Ez az oka, hogy a reptéren, amikor megérkeztem...

Apa ásítást nyom el.

- Éhes vagy? - kérdi váratlanul.

- Nem vagyok éhes. Teleettem magam a gépen. Nagyon jó kaját adtak.

- Egy órán belül otthon leszünk, de ha meggondolod magad, szólj, az állomáson veszünk szendvicset, vagy amihez kedved van. - Rápaskol Ágnes kezére.

Annyi mindent szeretne apának elmondani. Azt, hogy akármit beszélt Pista, mégis legerősebb a vér szava, meg hogy irtó rossz, ha sokaságban vagyunk magányosak. A falról akarna beszélni, hogy az a láthatatlan fal egyre nőtt, és megvádolták, azért segít a gyengébbeknek, hogy csodálják, mert első akart lenni mindenáron. És a Csomós-ügyet is el akarta mondani. Csomós hazugságát. De főként a megvalósulásról kéne beszélni, hiszen biztos, hogy apa is meg akarta valósítani önmagát, talán már kiskorától kezdve.

- Ezentúl mi ketten leszünk - mondja, és egy picit közelebb rúkkol apához.

Apa keze rácsúszik Ágnes karjára, és Ágnes érzi, hogy apa most őt látja, nem tapad egy üveg-Ágnesen át valami távoli pontra.

Égbe nyúló kockaépületek, tetejük párába vész. Vörhenyes, zöldesbarnás házfalak, tompán fénylenek. Széles üvegfelületek, furcsa vonalú erkélyek.

- Új városrész - mondja apa.

- Piszok jól néz ki.

- He? - kérdi apa.

- Nagyon jól néz ki, úgy értettem.

- Aha. - Apa bólint. - Vannak még mutatósabb új negyedek, például Párizsban. Csupa ilyesfajta épület, harminc-negyven emeletesek, és a színeik! Amikor először jártam ott, hirtelenében mintha egy más bolygóra kerültem volna.

„Egy másik bolygó! Hát apa is... A Synax. - Mit becsülsz leginkább a barátodban? - A bátorságot. Én mindig bátor voltam. De Pista cserbenhagyott akkor, rám támadt a többiekkel együtt. És most már olyan messze vagyok tőlük, valamennyiüktől, mintha csakugyan a Synaxon lennék, valahol a galaktikában. És különben is: füttyölök rájuk. Apa mellett vagyok Londonban.”

- Sokat utazol?

Apa tekintete megint elcsúszik.

- Tavasz végén Kanadába megyek, akkor majd elhelyezlek valahol.

- Amikor utoljára láttalak Pesten... - Elhallgat.

Apa alig észrevehetően elmosolyodik.

- Pesten - ismétli meg a szót.

- Bementünk a szobádba nagyival. Egy belapított orrú hapsi ült veled az asztalnál. A tanácsadó.

- Sandner - mondja apa. - Félix Sandner. Ha belapított orrú volt, csak ő lehetett.

- Olyan volt, mint egy bokszbajnok. Az orra miatt. Ha rád gondoltam, felbukkant ő is. És úgy képzeltem, hogy mindenhová elkísér, és folyton tanácsokat ad. Amikor az ember kicsi, olyan butaságokat képzel.

Apa horkanásszerű hangot hallat.

- He? Mit mondtál?

Semmit, nem érdekes! - ezt vágná oda, de magába fojtja.

- Amikor utoljára láttalak Pesten, a tanácsadóval ültél a hotelszobában, ezt mondtam az előbb. Uzsonnánál elmagyaráztad nekem, mire kell a tanácsadó. És parfait-t rendeltél meg tortát. Ezt most mondom.

- Ühüm - dűnnyögi apa.

Mért nem figyel, ha a lánya beszél hozzá, a lánya, akit ezer éve nem látott? Mire figyel?

Hirtelen mintha kirázták volna belőle az ingerült elszontyolodást. Kibomlik előtte a hatalmas körtér a szerteágazó utakkal és a tér közepén az oszlopon lebegő szárnyas gyerekekkel. Szüntelen széles sorokban hömpölyögnek, megtorpannak az autók, az emeletes buszok, s a föld alól szüntelenül özönlik a tömeg. Oszlopos, tejszínű házakat és kirakatokat, egymásba futó reklámokat lát, a reklámok végigkúsznak az épületek homlokzatán. MAX FACTOR, THE TIMES, GORDONS GIN, olvassa. SCOTCH ALES - és rögtön fordítja is: Skót sörök.

- A Picadilly. - Apa keze meglendül, mintha bemutatná. - Kerültünk egy keveset a taxival, hogy meglásd.

- Nagyon rendes vagy, apa.

- Mi vagyok? - kérdi értetlenül.

- Így szokás mondani, ha valaki jó a másikhoz.

- A Picadilly London szíve - közli apa, és láthatatlan vonalakat húz a nadrágján.

„A Picadilly London szíve. London szívében át robogunk, vagyis pillanatnyilag éppen állunk London szívében. Dugóba kerültünk, és mekkorába. A gyerekek most szállingóznak vissza az osztályba vagy a társalgóba. A tanszobát az általános tagozatosok örökölték. Én itt vagyok London szívében! Hát majd megnézhetik magukat a gyerekek a matekkal. Csak nézzék meg!”

- Az a szárnyas gyerek a talapzat fölött az Ámor, ugye?

- Erősz - mondja apa.

- Azt hittem, Ámor, a szerelem istene. Nyíla is van.

- Itt Erósznak mondják, a görög nevén. Egykutya mindkettő. Lövöldöz a nyilával, és akit szíven talál... Te még várhatsz vele, nem igaz?

Apa mosolyog. Megint rápaskol Ágnes kezére a csuklónál. Erósz körül a lépcsőket lányok meg srácok lepik el. Párosban, csoportosan, egyedül. Három srác a kocsival szemközt banánt eszik. „Én is kiülök majd ide - mondja magában Ágnes. - London szívében ülök, és banánt eszem, és nézem a teret.”

A kocsi megindul. Széles, hosszú út, megint egy tér, utcák, terek, kerek, négyszögletes terek, véget nem érő utcák. Ágnesre fáradtság nehezedik, mintha félálomban látná a házakat, apa arcát.

A pályaudvar. Ők ketten ismét megfogják a táskát. Bal-jobb, igyekszik lépést tartani apával. A vonat bent áll. - Jó, hogy elcsíptük - mondja apa -, különben várhatnánk negyven percet.

A szerelvény nem olyan, mint az otthoni vonatok. Nincs oldalfolyosója, a lépcsője egészen alacsony, néhány széles, alacsony lépcsőfok, és már bent ülnek a kocsiban. Szemközt két fiú meg egy lány társasjátékot játszik; kockát dobnak, figurákat tologatnak a térdükre fektetett táblán. A lány valami jópofa történetet mesélhet, mert sűrűn vihognak.

„Jó volna megérteni, hogy mit mond. Valér bácsi módszere! Hátha segít... Kitty Szájli vagyok, angol lány vagyok, Londonban vagyok... De hiába ismételteti gondolatban, egy árva szavukat sem fogja fel. Mi a csodát vacakolt Valér bácsi azzal a John Szájllival és Kitty Szájllival, meg »Képzeld, hogy Londonban vagy«-gyal, ha most valóban itt vagyok Londonban, és az igazi angoloknak egyetlen szavát sem értem.”

- Fáradt vagy - mondja apa.

- Egy kicsit. Éjjel nem sokat aludtam.

- Vacsorázunk, és lefekszel.

Megint rápaskol Ágnes kezére, mintha pici gyerek ülne mellette. Úgy látszik, ez a szokása. Hanyagolhatná. Legalábbis idegenek előtt.

- Én későn kelek - folytatja -, és el ne felejtse, nagyon érzékeny vagyok a zajra. Ha felébredsz, csendben öltözködj fel. Lemehetsz a kertbe, vagy olvasol a szobádban. Fő az, hogy csendben légy. Nem vagy kisgyerek. Megérted.

- Tizenöt éves vagyok, nem kisgyerek. Megérttem. Kint ereszkedik le az alkony. A levegő lilásszürke, a házak eltörpülnek.

- Én ugyanis éjjel dolgozom - mondja apa.

- Éjjelente jár hozzád a tanácsadó?

Vigyorgva kérdi, de apa komolyan felel:

- Egyedül dolgozom. Sakkrejtvényeket csinálok újságoknak, meg készülök a versenyekre. A tanácsadó akkor van velem, ha versenyzem.

Ágnest zavar fogja el. A huszonkét éves Ljubomir Ljubosevics jut az eszébe, aki megverte apát.

- FERIHEGYTŐL A LONDONI REPTÉRIG RÖVIDEBB IDEIG TARTOTT AZ ÚT, MINT ONNAN HOZZÁD - mondja.

- Még két állomás, aztán kiszállunk, s onnan néhány perc gyalog.

Akár egy vidéki kisváros vagy falu is lehetne. A kétszintes villák elmaradoznak, apró, földszintes házak sorakoznak parányi kerttel.

- Ez a bungalownegyed. - Apa feje meglódul a homályba burkolódzó kis házak felé. - Egy nagy területet felparcelláztak. Én is itt akartam házat venni, de későn ébredtem fel. - Sóhajt.

Na persze, apa ezt nem úgy érti, hogy mire felébredt, és feltápáskodott az ágyból, a bungalowokat egytől egyig eladták. Apa képletesen fejezte ki magát. Arról van szó, hogy későn esett le benne a tantusz.

Szegény apa! Biztos nagyon el volt foglalva a sakkal.

- Így hát bérlő vagyok - mondja apa, és a gyengén világított utcában megáll egy kis kertkapu előtt. - Megérkeztünk.

A kertajtótól másfél lépés a házig. Apa kulcsot vesz elő, kinyitja a bejárat ajtaját, az előszobában felkattintja a villanyt. Ágnes apa mögött nyomul befelé.

- Ez a nappali.

Háromlábú karosszékek, padlószőnyeg, íróasztal, mellette a falhoz simulva hatalmas újsághalmaz, valóságos újsághegy, túlnyúlik az íróasztal lapján.

- Az ott a te szobád. - Apa a keskeny ajtóra mutat. - Maradt még benne néhány holmim, mert ott háltam. - A szemközti ajtó felé bök. - Átköltöztem.

- Miattam?

- Nem. Saját magam miatt. A fürdő a te szobádból nyílik. Megcseréltem a hálóhelyünket, hogy engem ne zavarjon, ha reggel megereszted a vizet. Sokat bajlódtam az átrendezéssel.

- Sajnálom.

- Az elsötétítővel bajlódtam - magyarázza apa. - Nem bírok elaludni, ha fény szűrődik be. Hát amíg felszereltem... Nincs kézügyességem.

- A Gyermekvárosban volt egy hálótársam, Tacsinainak hívják, de mi Tacsinak szólítottuk, a fejére húzta a takarót, valósággal eltemette magát az ágyban. - Hirtelen kiböki a kérdést. - Te is ideges vagy, azért nem bírsz elaludni, ha világosság szűrődik be?

- Nem vagyok ideges. - Apa oldalvást néz rá, és megnyomja a nem szót. - Csak megvannak a kialakult szokásaim. Ezzel számolnod kell.

Ágnes nyel egyet.

- Számolok.

- Meg is írtam neked. Az ember ne áruljon zsákbamacskát. Én mindig megmondom kertelés nélkül, ami fontos nekem, és te is mondd meg őszintén. Azt is, ha valami nem tetszik.

- Rendben van, apa; jelszónk: őszinteség, kertelés nélkül. Éhes vagyok.

Apa átfogja Ágnes vállát. Mosolyféle indul el a szeme sarkából.

- Grillcsirkét vettem meg majonézes zöldséget. Jó lesz?

- Remek.

A csöpp konyhában apa teát készít, Ágnes a hűtőszekrényből kiveszi a csirkét meg a zöldséget, és kenyeret szel. A teakészítés sokáig tart, apa forró vizet önt egy kis cserépkannába, s amikor már átforrósodott az edény, kiönti belőle a vizet, három kanál teafüvet szór bele. Ágnes megteríti a nappaliban a felsrófolható asztalon, behordja az ételt, na végre, apa egy nagy pléhkannából Zubogó vizet önt a teafűre.

- Így kell. És állni hagyni legalább négy percre. Nagyanyád főzte a teát - állapítja meg rosszallóan. - A teafüvet forró vízbe dobta és főzte. Ez barbár szokás.

Apa a cserépkannára szögezi tekintetét olyan merőn, mintha valami titkos írás lenne belevésve, amit sürgősen meg kell fejtenie. Vajon miért vált el anya és apa? Anya soha sem beszélt róla.

- A hűtőszekrényben legalul, a zöldségtartóban találsz gyümölcsöt.

Narancsok! Annyi, hogy elfödik a zöldségtartó alját. És négy banán. Ha a gyerekek látnák! Ha ezt látná Csomós Szilvi! Kilelné a hideg az irigységtől. Eszter is odáig volt meg vissza, hogy a születésnapjára a „testvérétől” narancsot kapott. És kár, hogy Dugó nem látja, aki azt mondta: a partizánoknál főbelövés járna annak, aki miatt a csapat nem indulhat el idejében. Eszter rá is szólt: - Ez egy kis túlzás, nem gondolod?

- Tavalyelőtt karácsonykor ettem utoljára narancsot meg banánt. Akkor még otthon voltam. Karácsonykor meg születésnapomra nagyfi mindig vett. - Ezt már a nappaliban mondja. Az asztal mellett. - Datolyát is.

- Nem tudom, tart-e a posta datolyát. - Apa tűnődve mered a levegőbe, megrázza a fejét. - Nem emlékszem, hogy a postán láttam volna datolyát.

- A postán? - Ágnes keze megáll a villára szúrt falattal. Apára mered. Lehetséges, hogy apa... hogy nincsen rendben? Hogy apa megőrült? Nagyfi sokszor mondta, hogy nagyon szórakozott volt. És külön. A taxiban egyszer-kétszer olyan furán viselkedett! Mi lesz, ha apa csakugyan...?

- Azt mondtad, hogy a posta nem tart datolyát? Ez a vékony, akadozó hang mintha nem is az övé lenne.

- Miért nem figyelsz? Én azt mondtam: nem emlékszem, hogy a postán láttam volna datolyát. - Apa rosszallóan húzza össze a szemöldökét. - Persze lehet szólni, hogy szerezzenek be.

Ha apa valóban... Akkor nem szabad ellenkezni vele. Rá kell hagyni mindent. Az elmebetegek megdühödnek az ellenkezéstől.

- Igen, apa...

Lehajtja a fejét. Belül egy kemény kéz szorítja el a torkát, a mellét. Velem mi lesz, ha ő... ha apa...?

- Miért nem eszel? Nem ízlik?

- De igen. Ízlik.

„Nem szabad ingerelni! Nem mutatni, hogy félek. Nem akarok félni!”

Lassan bedugja a falatot a szájába, lopva apára sandít.

- És te is szoktál vásárolni ott... a postán?

- Persze. Jóformán mindent ott szerzek be. A sült csirke is onnan való.

- A csirke?

- Mért mereszted úgy a szemed? Az angol kisvárosokban meg a falvakban a posta egy-szersmind élelmiszerkereskedés is. Nem tudtad?

- Valér bácsi sose mondta. - Apa arcát lesi. - Valér bácsi az angoltanárom volt.

Apa jóízűen falatozza a csirkét. Igazán nem olyan az arca, a tekintete, mint aki... De egy icipici gyanú még motoszkál Ágnesben.

- Tehát az angol falvakban meg kisvárosokban a posta a közért. De ez nem kisváros. Ez London.

- Na igen. De az előváros amolyan kisvárosféle. Töltsd ki a teát. Nekem kétujjnyit a cserép-kannából. Most a forró vizet rá. Rendben van. Magadnak elég lesz egy ujjnyi kivonat. Igyál egy kortyot. Na, milyen?

- Jó.

- Így kell a teát készíteni.

Apa tekintete megint a távolba csúszik. Talán nagyit látja most, aki szerint barbár módon készítette a teát.

- És az ott? - Ágnes a papírdombra mutat.

- Sakk-közlemények. Minden mérkőzés leírását kivágom és elteszem. - Apa fölemeli a kezét villástul, figyelmeztetően. - Nem szabad megbolygatni.

- Gondoltam.

- Azelőtt az előszobában tartottam, de egyszer ledőlt, eltorlaszolta az ajtót. Nem bírtam bejutni.

Tréfál apa? Bolondozik? Vagy komolyan beszél?

- Na és? Kint maradtál?

- Segítséget kellett hívni. Kiemeltük az ajtót.

Mégis komolyan beszélt.

- Járhattál volna rosszabbul is, például bent vagy a szobában, és az újsághalom úgy esik le, hogy nem bírsz kijutni. Akkor fogoly vagy.

- Aha! Csakugyan. A saját magam foglya.

Nevet. Csörömpöl a nevetése.

Ágnes apa ritkuló, őszes haját méregeti. A homloka fölött sápadt folt; ott a leggyéresebb a haja.

- Te mindig sakkozni akartál? Kiskorodtól kezdve?

- Hát... - Apa narancsot hámoz, a tekintete tétova. - Nem hiszem, hogy kiskoromtól kezdve. Bár lehet. Régen volt.

Mikor határozta el apa, hogy megvalósítja magát? Biztos, hogy elhatározta.

- És az én koromban? Tizenöt éves korodban? Na, nem pontosan akkor, de úgy kábé.

Apának tetszik a kérdés, látszik az arcán, hogy tetszik neki.

- Azt hiszem, akkor már igen. Kamaszkoromban... - Hirtelen megkeményedik, összeszűkül a tekintete. - Igen, akkor.

- Én meg nem tudom egész biztosan, hogy mi szeretnék lenni. Sokszor azt gondolom, hogy atomfizikus, máskor meg, hogy csillagász. Mindenesetre olyasmit szeretnék, ami összefügg a matekkal meg a fizikával.

Apa feláll, járkálni kezd, körbejárja a szobát, óvatosan kikerülve a papírdombot. - Holnap beíratlak egy nyelvtanfolyamra, hogy minél előbb iskolába mehess.

Ágnes banánt eszik, nagyot harap bele.

- Tudok angolul... - Aztán helyesbít: - Otthon egész jól ment annak idején, de itt... Lehet, hogy sokat felejtettem...

Apa mintha nem hallaná. Kering a szobában.

- Itt nem értem, hogy mit beszélnek. Az angolokat... A vonatban az a két srác meg a lány, akik szemben ültek velünk... Mintha kínaiul társalogtak volna.

A szavak mintha utolérnék apát, megáll. - Eleinte mindenki így van vele. Eljársz a tanfolyamra, és majd belejössz.

- Veled is gyakorolhatnék.

- Nem! - Apa hangja hirtelen indulatosra vált. - Engem fárasztana. Összpontosítanom kell a munkámra.

Nyersen löki ki magából a szavakat, ahogy kering a szobában és türelmetlenül legyint a kezével. Erősen összpontosított akkor is, amikor a jugoszláv Ljubomir Ljuboviccsel mérkőzött. A huszonkét éves Ljubomir Ljuboviccsel, aki végül megverte. Ágnes hirtelen megsajnálja ezt a kopaszodó, őszülő apát a feltornyosult újsághalmazával. De hogyan mondja meg neki? Ezt nem lehet megmondani. Nem mehet oda hozzá: Apa, sajnállak. - És különben is: mire menne apa a sajnálattal?

- A nyelvtanfolyamok dolga a nyelvtanítás. - Apa a levegőbe suhint, mintha a nyelvtanfolyamokat noszogatná szaporább munkára. - Nagyon jó tanfolyamra íratlak be. - És hirtelen lecsillapodva: - Ki-ki maradjon a saját mesterségénél.

- Rendben van. - De Ágnes úgy érzi, hogy mégis egész rendben. Nem tudná megokolni, hogy miért.

- Holnap bemegyünk a városba. Elintézzük a beiratkozást, szétnézünk egy kicsit. Mit szeretnél látni?

- Hát... - Ágnes habozik. Mit válasszon hirtelenében ebből az óriási Londonból? - Talán... igen, a Towert. És a Hyde Parkot meg a királyi palotát meg...

- Stop! - Apa felemeli a kezét. - Nincs annyi időm. Annyi időm nincsen. Megnézzük a Towert. Isten neki, megnézzük.

- Ha nem akarsz... - kezdi Ágnes sértődötten, de apa közbevág:

- Ha nem akarnám, nem mondtam volna: megnézzük a Towert.

- Mást is mondtál! - Ágnes felpattan. - Azt is mondtad: Isten neki, megnézzük! - A hangja az utolsó szónál kibicsaklik.

- Ne rendezz itt jelenetet.

- Nem rendezek jelenetet, elismételtem a szavaidat, és kész.

- Elférdítetted a szavaimat...

- Szóról szóra ismétetem, amit mondtál!

Kifulladásra merednek egymásra.

- Hohó - mondja aztán apa, és a fejét rázza. - Ide hallgass. Én azt mondtam: megnézzük a Towert, és hozzátettem; Isten neki, megnézzük, ami azt jelenti, hogy meg akarom mutatni neked, jóllehet, vár a munkám.

- Éppen azért - motyogja Ágnes.

- Sose mondok mást, mint amit gondolok, ezt jól jegyezd meg. Nem is tudok, nem is akarok. Ez a helyzet veled meg a munkámmal pillanatnyilag olyan, mint a kétismeretlenes egyenlet. Meg kell oldani: két ismeretlennel. Te pedig csak eggyel számolnál.

Válaszolni akar, de apa folytatja, és megint kering.

- Holnap megnézzük együtt a Towert, és beíratlak a tanfolyamra. Az útra nagyon figyelj, szeretném, ha legközelebb magad is odatalálnál.

- Légy nyugodt, odatalálok.

Apához mintha el se ért volna a megjegyzés.

- Kapsz egy jó térképet, és itthon végigmegyünk rajta az úton. Naponta három órád lesz, utána megebédelsz, a közelben van egy self-service. Várj csak, magyarul mi a neve?

- Önkiszolgáló, de inkább önkinek mondják.

- Nem jutott az eszembe. Megesik, hogy egy-egy magyar szó már nem jut az eszembe.

- Velem gyakorolhatod a magyar beszédet. Engem nem fáraszt, ha gyakorlom veled.

Apa rá se hederít a gúnyra, talán el se ért hozzá. Mintha tokba lenne zárva, átlátszó műanyag tokba, amelyről lepattog a gúny.

- Tudsz főzni? - kérdi váratlanul.

- Igen, a Gyermekvárosban tanultunk főzni. A fiúk is, de ők rövidebb ideig.

- Esténként majd összecsapsz kettőnknek valamit. A postán bő a választék: konzervek, tojás, sonka, satöbbi. Újabban hideg sülteket is tartanak. Hát amíg nem jársz iskolába...

- Minél előbb szeretnék iskolába járni. Azt szeretném, ha nem veszítenék tanévet.

- Helyes. - Apa megáll az újsághalom előtt. - Ami fontos, azt teljes gőzzel kell csinálni. Valami nagy ember mondta. Író vagy tudós, nem tudom pontosan. Szóval egy nagy ember.

Hát ez nem éppen falrengető megfogalmazás ahhoz képest, hogy egy nagy ember aranyköpése.

Apa két újságlapot halász elő abból a halomból.

- Én most dolgozom, te bemégy a szobádba, az lenne a legokosabb, ha lefeküdnél, olvashatsz is, vagy nézed a tévét, de ebbe nem akarok beleszólni. A tévét sose kapcsolod be nagy hangereőre.

- Te nem szoktad a tévét nézni?

- Ritkán. - Apa hangjában türelmetlenség feszül. A hangja mintha tuszkolná kifelé Ágnest. - Megmutatom, hogy kell bekapcsolni.

A kis tévé a keskeny falrész mellett áll, a heverővel szemben, apa lehajol, beindítja.

- És így kell elzárni. Elzárjam, vagy nézed?

- Nézem kis ideig.

- Na, jó. - Apa megindul, aztán hirtelen megáll, visszafordul. Keze rátalál Ágnes vállára. - Hát most ketten leszünk. - Magához húzza és megcsókolja.

Ágnes boldogan felnevet, és belehajtja az arcát apa kardigánjába.

- A reggelivel ne várj - mondja apa. - Készíts magadnak, amihez kedved van, és egyél sok gyümölcsöt, de vigyázz, halkan mozogj.

- Vigyázok, apa.

TIZENHARMADIK FEJEZET

- Szia, honfitárs! Valaki ráüt a vállára.

Ágnes meghökkenve kapja hátra a fejét. Kerek fejű srác vigyorog rá.

- Mögötted ültem az órán. Láttam a nevedet a füzeteden. Szili, ugye. Szili Ágnes.

- Pontosan. Hát téged hogy hívnak?

- Halász Zsolt.

- Örvendek. De a tappancsodat levehetnéd a vállamról.

- Semmi akadály. Mióta vagy Londonban?

- Négy hónapja. Hát te?

- Idestova öt. Rokonoknál vagy?

- Az apámnál. És te?

- A szüleimmel. Az apám a külkerkirendeltségen van. Négy évig maradunk. A te apád dobbantott?

- Dehogy. Angol állampolgár.

- Igazi angol?

- Nem, kiskorában került ki a szüleivel. Még mit akarsz tudni?

De nem bánja, hogy az a fiú melléje csapódott. Végre egy korabeli srác. És magyar. A bungalownegyedben, az utcájukban meg a közelben csupa apróság lakik. A postán vásárlás közben néha találkozott egy-két nagyocska gyerekkel, örömet szoba elegyedett volna velük, de nem tudta, hogyan.

- Most hová mégy? - kérdi a fiú.

- Ebédelni fogok.

- Otthon?

- Á, dehogy, elővárosban lakunk. Önkibe járok.

- Sürgős?

Ágnes a vállát vonogatja. - Nem éppen nagyon.

- Hátha nem nagyon sürgős...

Aztán egy padon ülnek a közeli parkban, a híg koratavaszi napsütésben, és datolyát esznek.

- A csoportomba, ahová mostanig jártam, ott is van egy magyar lány - meséli Zsolt. - Az apja meg a bátyja dobbantott, de még hogyan! Képzeld, elutaztak Jugóba, zsupsz be a tengerbe, és átúsztak Olaszországba! Mit szólsz hozzá?

- Hát merszük az volt.

- Én is ezt mondom. A báty még csak hagyján, de egy apa, aki átússza a tengert... Az enyém aztán holtbiztos, hogy nem váгна neki.

Ágnes megpróbálja elképzelni apát a tengerben, útban Jugoszláviából Olaszország felé; talán a vízben is keringene, mint otthon a szobában. Egyáltalán, szokott apa úszni?

- Itt palacsintát sütnék - folytatja Zsolt.

- Hogyhogy?

A tengerben köröző apa eltűnt.

- Úgy, hogy. Ez a foglalkozásuk. Tolóablaknál árulják a palacsintát. Az egyik árulja, a másik süti.

- Nem a legprimább foglalkozás.

- Ezt mondom én is. Egyrészt belevaló hapsik, hogy átúszták a tengert, másrészt azért, hogy palacsintát süssenek naphosszat, kár volt átúszni. De meg kell hagyni, hogy klasszul csinálják. Fellódítják a sütit, rántanak egyet rajta, hopp, a palacsinta megfordul a levegőben. A csaj elvitt hozzájuk, megnéztem. Palacsintát nem adtak. Az őseim nem örültek volna, ha meghallják, hogy ott jártam.

Ágnes kérdően néz rá.

- A dobbantás miatt - magyarázza Zsolt. - Az apám a külkerkirendeltségünkön van. Az a magyar nagykövetséghez tartozik. Úgy van kiírva: A Magyar Népköztársaság Nagykövetségének Külkereskedelmi Hivatala. De nem az öregem miatt hanyagoltam őket. Nem tetszettek nekem.

- Hát... Megkínálhattak volna palacsintával. Nem rokkannak bele.

- Nem a palacsinta miatt, de az embernek rosszul esik. Magyarok egymás közt... A te apád mit csinál itt?

- Sakknagymester.

Zsolt rábámul.

- Mást nem csinál?

- Ez éppen elég. - Ágnes hangja szinte rendreutasító. - Versenyez, meg tanácsokat ad versenyzőknek, és sakkrejtvényeket dolgoz ki. Legutóbb megnyerte a nemzetközi mérkőzést Manchesterben - vágja ki büszkén.

A társalgás elakadt.

- Játsszunk Londont! - indítványozza aztán Zsolt. - Azt, hogy ki mit látott Londonból, de csak a híres dolgokat szabad említeni, és pontosan kell emlékezni rá. Múlt vasárnap játszottuk a konzuléknál, de kettesben is lehet.

- Ha te már játszottad, akkor előnyben vagy.

- Nem akarod?

Ágnes habozik.

- Akarom, de előrebocsátom, hogy neked előnyöd van, mert már játszottad.

- Kaphatsz három pont előnyt.

- Ötöt.

- Még azt se tudod, hogyan megy a játék.

- Hogyan megy?

- Én azt mondom: Stop, Trafalgar Square. Erre te gyorsan rávágysz valamit, ami ott látható. Világos?

- Kezdhetjük! Stop, a félkarú Nelson tengernagy szobra az oszlop tetején.

- Stop, az ágyúkból öntött figurák az oszlop alján.

- Stop, a galambok.

- Nem látványosság!

- De igen. A nagy mennyiség miatt.

- Na jó, legyen. Stop, a szökőkutak a fiatalokkal, akik beleugrálnak.

- Láttad? - kérdi Ágnes gyanakodva.

- A konzul mesélte, amikor nálunk volt. Szilveszterkor szoktak beleugrálni. Azt mondta: vállalkozó kedvű fiatalok megmerülnek a szökőkutakba szilveszter éjjel. Most te kezded.

- Stop, a Tower.

- Stop, a középkori egyenruhás örök a kerek bársony tökfödőjükkal.

- Stop, az Árulók kapuja.

Ágnes a cipője orrával a földet bökdösi. „Bárka halad a folyón. A halálraítéltekkel átsiklik az Árulók kapuja alatt. Csomós Szilvi ül rajta hátrakötött kézzel. És Kandikó, a rajvezető azon a kiránduláson. Rémülten merednek a soktornyú, komor várra. Dugó is ott lehet azon a gályán, vagyis inkább bárkán, hiszen ő pofázott, hogy a partizánok közt főbelövés jár annak, aki késlelteti a csapat indulását. Sápadtan és reszketve szállnak ki az elítéltek a bárkából, és amikor ott állnak...”

- Stop, a Fehér-toronyban a kínzóeszközök meg a hóhérbárd - mondja Zsolt.

„...ott állnak sápadtan és reszketve, én előlépek, és csengő hangon kihirdetem: Megkegyelmezek nektek. Még neked is Csomós, pedig rondán viselkedtél.”

- Stop, az ékszerterem a királyi koronával.

- Melyikkel? - kérdi Zsolt.

- Hogyhogy melyikkel?

Ágnes szeme összeszűkült. Vigyázat! Résen állni! Hirtelen ott lépked az ékszerteremben apával. Odahajol egész közel az üvegszekrényhez. És hirtelen megérti, mire akar Zsolt kilyukadni. Hát le fog bőgni!

- Két királyi korona van - mondja Zsolt, és vigyorog. - Egy hibapont neked.

- Tévedés. Van egy királyi korona, és van egy indiai császári korona. Máskor nézd meg jobban, mi van kiírva. Egy hibapont neked.

- Tökmindegy, hogy királyi vagy császári korona.

- Nem mindegy. Ha mindegy volna, nem lenne kétféleképpen kiírva. Folytatod vagy befagyatál?

- Nem fagytam be. Stop, a királyi jogar a világ legnagyobb gyémántjával.

- Fegyvergyűjtemény!

„...csengő hangon hirdetem ki a kegyelmet. És akkor Pista azt mondja: Nagylelkű vagy. Mi nem értettünk meg téged. - Irén néni meg a többiek lehajtott fejjel, szégyenkezve ismétlik meg Pista szavait: Nem értettünk meg. - Én kézen fogom Pukit. - Te velem maradsz...”

- Véres-torony - mondja Zsolt. - Ahol a kis hercegeket elintézték.

- Ketten voltak, tudjuk. Várárok.

„...Nem állítom, hogy én szent vagyok, mondom nekik, de mindennek az az oka, hogy ti félreismertetek...”

Hirtelen elunták a játékot. Zsolt megkérdezte, mi lenne, ha a koronaékszereket elrabolnák. Például a hatezer gyémánttal díszített indiai császári koronát.

- Semmire se mennénk vele. Egyszerűen nem tudnánk eladni.

- Tegyük fel, hogy kicsempésznénk. És részletekben értékesítenénk. Világos, hogy csakis részletekben.

- Hát az Interpol? Azt képzeled, az Interpol ölbe tett kézzel ül?

- Világhírű műkincseket csaptak már meg, és nem jöttek a nyomukra - jegyzi meg Zsolt.

- Na, és feltéve, hogy valaki megveszi, és nem bukik le... Hát aztán? Mire megy vele? Titokban eldugott helyen megnézheti.

- Pedig a rablott műkincseket is megveszik. Azért rabolják el.

- Kész hülye, aki megveszi.

- A felnőttek sokszor nagyon hülyék tudnak lenni. Nem vetted még észre, hogy örökké a pénzről beszélnek? Pedig van nekik. Egész szépen van nekik. Nálunk is folyton pénzről szövegelnek. - Zsolt a száját biggyeszti. - Unalmas.

Ágnes eltűnődik. Hogy is volt ez? A Gyermekvárosban nem sok szó esett pénzről. Nyáron a nagyobbak mind dolgoztak, így került ki a húsz forinton felül a zsebpénz. A ruhát a gyerekek maguk választották a kiszabott összegből. Persze Irén néni beleszólt, néha akadékoskodott. Hunyorral össze is rúgott cipőügyben. Kalász Andi azt tervezte, ha majd állásban lesz, minden nap puffancsot fog reggelizni. Néha morogtak a gyerekek, hogy kevés a margarinos kenyér. De tulajdonképpen puffancsról volt szó, margarinos kenyérről, teletalpú cipőről. Nem magáról a pénzről. És azelőtt? Nagyi a lelkemre kötötte, ha vásárolok, a pénztárca alul legyen a szatyorban, ami persze nagyiféle rigolya volt. Szemmel kell tartani a szatyrot, és kész. Tulajdonképpen nagyi se beszélt unos-untalan a pénzről. És anya? Ő kocsira gyűjtött, Wartburg de Luxe-re. De anya sem... Megrázkódik.

- Most azt számolgatják, mit kaparnak össze, mire hazamegyünk - folytatja Zsolt. - Nem valami üdítő ezt hallgatni esténként. És nálad?

- Apa nem sokat törődik a pénzzel. Azt hiszem...

- Akkor nálatok normálisabb a helyzet.

- Hát... őt a sakk foglalkoztatja.

Aztán az üldögélést is elunták. Forgalmas utcákon lötyögtek, kirakatokat néztek, hirdetéseket. Ágnesnek korogni kezdett a gyomra.

- Éhes vagy? Muzsikál a gyomrod. Azért nem kell elvörösödni.

- Nem vörösödtem el.

- Az éhség nem szégyen, csak kellemetlen.

- Jelentkezz sürgősen a BBC-nél! Ilyen bemondásokkal holtbiztos, hogy állandó műsort kapsz. Na, megyek kajálni. Tudsz erre egy önkít?

- Gyere fel hozzánk. A mamám mindig úgy főz este, hogy másnap ebédre marad nekem, össze is csaphatunk még valamit. A közelben lakunk. Jöhetsz nyugodtan, nincs senki otthon. - Elvigyorodott. - Nem kell félned, nem rohanlak le.

Mit képzelsz ez a Zsolt!

- Nem szoktam félni, és aki megpróbálna lerohanni...

Tulajdonképpen nem illik beállítani egy idegen helyre kajálni, de hónapok óta most beszélget először úgy istenigazában egy hozzávaló gyerekkel. Akivel nem kell keresgélni a szavakat. Akinek nem kell azt mondani: Ismételd el újra; nem értem... Apa nagy ritkán elvitte ismerősökhöz. Ott vagy sokkal kisebbek voltak a gyerekek, vagy már szinte felnőtt fiatalok. Cramptonék nagylánya - amíg apa Manchesterben versenyzett, egy hétig náluk lakott - csaknem mindennap késő este járt haza az utolsó vonattal, és hét végén felszívódott a srácával.

- A hátsó lifthez megyünk - mondja Zsolt. - A két hátsó lift meg sem áll a tizedik emeletig. - Lenyomja a tizennégyes gombot. - Majd ha lefelé megy, akkor kivált klassz. Zutty, és máris a földszintre érkeztél. Na, fent vagyunk. Meg kell várni, amíg kinyílik az ajtó. Magától nyílik.

- Fotócellás. - Azt ne képzeld Zsolt, hogy ő nem tudja, milyen elv szerint működnek az ilyen ajtók.

- Irány a kaja! - vezényel Zsolt, amikor benyitnak a lakásba. - Sült hal és gezemice - állapítja meg bosszúsan. Belehajol a hűtőszekrénybe, kurkászik benne. - Hal és gezemice - ismétli. - Látnod, ezt se állhatom az ősökben. Eldöntik, hogy mi jó az embernek, és mi rossz. A mamám esküszik a sült tengeri halra, mert hogy a foszfortartalom...

Ágnes a sült halat nézi, felméri tekintetével. Zsolt mamája nem erőltette meg magát ezzel az ebéddel. Ettől nem lesz gyomorrontás.

- Helyettem döntenek - folytatja Zsolt. - A sör például szerintük rossz. Mármost a fiataloknak. De azért mi iszunk. - Egy üveg sört húz elő. - Csak tudnám, hol a sörnyitó! Hol a csodában...?

- Miattam ne keresd. Nem szeretem a sört.

- Na jó. - Zsolt mintha megkönnyebbülne. Kést, villát fog, a villát beleszúrja a sült halba, készül, hogy megfelezzék.

- Nekem a kisebbik részt.

- Nem akarod növelni az agyad foszfortartalmát? Szelj kenyeret.

- Az ősök - folytatja Zsolt tele szájjal - úgy csinálnak, mint akik tudják, hogy a gyerekük mit akar, és mit nem akar. Jobban tudják, mint én vagy te. Azt képzelik, hogy az embernek muszáj azt akarni, amit ők akarnak. Nálunk például azt akarják, hogy azt akarjam, hogy a közgázra menjek érettségi után. Négy év alatt perfekt angol leszel, mondják. Rendben van, tényleg jól megtanulok négy év alatt.

- Négy évig maradtok kint?

- Addig. És te?

- Én... Örökre. Talán örökre.

- A legtöbb ős ilyen, kiosztják ránk a szerepet. Értesz?

- Persze, csak hogy én nem tűrném...

Amit Zsolt mond, az nagyon érdekes. Tulajdonképpen nagy is... Azt mondogatta: ha majd elvégezted az egyetemet... Csak megégném, hogy elvégezd az egyetemet! Még azt is mondta: Dr. Szili Ágnes... Az én unokám... És a Gyermekvárosban is... A középiskolás lányok gyermekgondozást tanulnak. Igen, ott is eldöntik helyettük, hogy mit akarnak. Na persze, ott arra is kell gondolni, hogy mire kikerülnek, szakma legyen a kezükben. És apa? Apa nem akar helyettem. Ő csak saját magáért akar. Apa... Ő semmiféle szerepet nem oszt rám. Senkire se. Ez jó. Mi hát a rossz? Mégis, mi a rossz apával? A gondolat után bámult. Nem fér be sehogyse a szavakba, hogy mi is a rossz.

- Én nem tűröm, hogy helyettem akarjanak, mert akkor nem tudom megvalósítani magam - mondja.

- Azt hiszed, én tűröm?! - csattan fel Zsolt. - Tudod, mi a célom? El fogok menni Afrikába. A feketék közé. Vagy egy olyan hapsi expedíciójához szegődöm, mint Coustaud kapitány. A fia biztos, hogy még működni fog egy pár év múlva. Bár Coustaud ellen sincs kifogásom.

- Én magfizikus akarok lenni. - Az űrkutatásról inkább nem szól. Arról még korai beszélni. - A Coustaud-expedícióban én is benne lennék. Persze a könnyűbúvár-kiképzést korán kell elkezdeni. Coustaud azt mondta, hogy a fia hároméves korában már a víz alatt úszott. - A homlokát ráncolja, mint aki erősen gondolkodik valamin. - Vagy még annyi se volt.

Zsolt bólogat.

- Irtó ciki volt, ahogy becserkésztek az elsüllyedt japán hajót, és a fiatal Coustaud nem találta az utat kifelé, és ott állt koponyával a kezében...

Zsolt felemeli a karját, mintha egy láthatatlan koponyát tartana.

- De van egy bökkenője a Coustaud-dolognak.

- Csak azt ne mondd, azért nem menne nekem, mert lány vagyok.

- Ki beszél rólad? Coustaud-ékről van szó. Az más kérdés, hogy lány nem volt köztük, de erről ne vitázzunk.

- Egyetértetek. Ne vitázzunk erről. - Ágnes elhúzza a száját.

- Szeretném, ha nem szakítanál félbe.

- Bocsánat, uram.

Ágnes sértődötten húzza ki magát.

- Nekem az nem tetszik az expedíciójukban, hogy Coustaud-ék gazdagok.

- Honnan veszed, hogy gazdagok?

- Na hallod! Hajójuk van, meg az a felszerelés!

- Azt más is megvehette nekik.

- Ki az a más?

- Akárki. Akinek elég pénze van, hogy megvegye. Itt nyugaton sok a gazdag ember.

- Na és miért veszi meg nekik az a pofa?

- Hát hobbyból vagy lelkesedésből.

- Lelkesedésből! - ismétli meg a szót Zsolt, és nagyon gúnyos a hangja. - Lelkesedésből vesz egy hajót! - És bólogat. - Ha találkozol ilyen lelkes pacákkal, értesíts!

- Számíthatsz rám. Még nem fejeztem be. Vagy azért teszi, hogy befektesse a pénzét.

- Na látod! - Zsolt hangja diadalmas. - És akkor belepofázik, és rendelkezik, hogy ott merüljenek le, mert azt megveszi a tévé, oda ne menjenek, mert azt nem veszi meg.

- Valahonnan kell pénzt szerezni egy expedícióhoz!

- Persze. - Zsolt maga elé mered, az arca töprengő, mint aki belebonyolódott egy szinte megoldhatatlan problémába. - Tudod, én egész tiszta ügyet akarok.

- Azt kéne, hogy az állam adja a pénzt - mondja Ágnes. - De olyan emberek menjenek el, akiket valóban érdekel az egész. Akik akarnak valamit. Olyanok, mint mi ketten. Van otthon egy barátom. Illetve csak volt. Már nem vagyunk jóban, de én igazságos vagyok, tudom, hogy becsületes, és nem az lenne a legfontosabb neki, hogy mennyit szakít.

Zsolt elvigyorodik.

- Az őszám újabban azt szokta mondani: A bevételek csatornája. Remek, mi? - Legyint. - Hogy a bevétel csatornáján ennyinek meg ennyinek kell befolynia. Vagy az X-ék bevételi csatornája. - Kirúgja maga alól a háromlábú széket. - Maradj, van még tejbepapi reggelről.

Ágnes azon tűnődik, hogyan közölje: utálja a tejbepapit, akkor is, ha tejbe-zabpehely. Itt mindenki eszi, apa is.

- Narancs is van! Kapd el!

Zsolt narancsot dob feléje. Egyik narancsot a másik után. Hajigálják egymásnak a narancsokat, oda-vissza.

Ágnes az órájára néz. Mindjárt öt. Felpattan.

- Szia! Itt se vagyok!

Rendszerint a három húszas vonattal indul haza, esős időben, ha nincs kedve nézelődni, olykor korábban. Egyszer-kétszer megesett, hogy a négy tízessel indult. - Későbbivel ne gyere, mondta apa. - A csúcsforgalom ne érjen a városban. Nyugtalan lennék.

Apa nyugtalan lesz. A buszmegálló... Zsolt azt mondta, az első sarkon balra fordulni, és ott... már látni. Igen, ott ácsorog a hosszú sor. Beállni a végére, kezdődik a csúcsforgalom. Nem lehet tülekedni. Itt senki nem furakodik. Egyszer megpróbálta. Ránéztek. A tekintetükkel lökték vissza. Valaki rásziszegett. Itt talán föl se engednék a buszra vagy a metróra azt, aki tolakodni próbál. Várni kell. Apa már ideges. Fel-alá járkál a szobában... A buszra a sor negyedrészt ha felengedték, pedig még van hely, fent az emeleten bőven van hely, de a kalauz, mint a fegyőr, elállja az utat. Ágnes izgatottan topog, a nyakát nyújtogatja. Metróra kellett volna ülni, de Zsolt azt mondta, messze van tőlük a metróállomás.

Végre egy busz, amire fel lehet szállni. A neonfények már kigyúltak. Ágnes a busz emeletes részéből nézi a fényben úszó Londont. A színes, villogó reklámokat, a kivilágított kirakatokat. Megkéri apát, hogy egyszer menjenek be este a városba. Együtt. Vagy engedje meg, hogy ő egyedül... De apa most biztosan mérges lesz, izgatottan várja a lányát. Már réges-rég otthon kéne lenni!

Kiszállás. Szakad az eső. A pályaudvarra özönlik a tömeg. A vonatra várni kell, húsz percet. Ágnesnek korog a gyomra. Kevés volt a kaja Zsoltéknál, mégiscsak enni kellett volna tejbepapit.

papit. A büfébe vágtat, sokan állnak a pult előtt, de futja az időből. Sajtos szendvicset vesz, az automatából egy szelet csokoládét. Na igen, rémes lehet, ha a szülők folyton pénzről beszélnek, de azért jó, hogy telik szendvicsre meg csokoládéra.

A vonat... Ázott dzsekik, esőkabátok, csurgó esernyők, felfröcskölt harisnyák, nedves pacnik a harisnyákon. Apa dühös lesz. Joggal. Irén néni is irtó dühös volt. „Izgulunk, hogy mi történt veletek, ti meg elcsavarogtok, és nápolyit zabáltok!” Zabáltok... milyen durván fejezte ki magát... És Eszter: „Az egész raj cikizik...” Valaki körbesüvített: „Első Szili Ágnes miatt!”

Az ablaknál két fiatal pasas detektívesdit játszik. A helyi vonatokon majdnem mindig detektívesdit vagy sakkot játszanak. A figurák mágnesesek, hogy le ne csússzanak, ha zökken a vonat. A detektívest olykor négyen is játsszák, ketten egymás mellett, ketten szemben. Fel-nőttek is, meglett emberek.

A szerelvény elindul. A levegő sötétlilás, sűrűnek látszik, mintha lilás háló ereszkednék alá, egyre sűrűbb, gyorsan sötétedő háló.

Ágnes a játéktáblára sandít. A detektívet feltartóztatja a piros jelző, a bűnöző egérutat nyert három dobás erejéig. Amikor apával a reptérről hazamentek, akkor is ezt játszották, s éppen ugyanígy, szemben vele. De akkor egy szavukat sem értette. Most ha nem is ért éppen mindent, de nagyjából igen... Mire ősszel iskolába kerül, addigra holtbiztos, hogy mindenkit meg-ért, és egyáltalán...

A bűnözőfigurás dob. Egyest. Még két dobása van. Rágyújt. Abban a pillanatban, amikor kattan az öngyújtója, Dr. Szili-Szájli Ágnes, a világhírű atomfizikus bevonul a királyi palotába. A Buckingham-palota lépcsőin halad felfelé. A világbékét biztosító találmánya ünnep-lésére gyűltek egybe. II. Erzsébet érdemei elismerésül baronetté emeli. Nem inkább lorddá? Ez esetben a megszólítás: Milady. És ha baronet? Talán akkor is? Tudja a nehézség. Meg kéne kérdezni. - Az ön találmánya jótéteménye az emberiségnek - mondja a királynő. - Megállít a levegőben és szétszór a világűrbe mindenféle támadóeszközt, legyen az atombomba vagy bármi lövedék... - Úgy van, felség...

A bűnözőfigurás hapsi zsebre vágja az öngyújtót, a cigi a szájában. Hatot dobott, és ráadásul előre is ugorhat. Jókora egérutat nyert. Már aligha csípi el a detektív...

- Önnek az a kívánsága, hogy a készülék titkát csak néhány kipróbált híve ismerje meg. - Úgy van, felség. Ezt kívánja az emberiség érdeke. - Nevezze meg őket!... - Mondjuk, Zsolt, Nagy Eszter és Tacsí is. És Pista. - Örölnék, ha barátságot kötne a fiammal, a walesi herceggel. - Nem, felség, erről szó sem lehet. Nagyon sajnálom. Sorry.

- Megint egyes. És mehetek vissza - mondja szemközt a hapsi.

A bűnöző most a detektív veszélyes közelségébe került. És a tilos jelzés megszűnt a detektív előtt.

- Fantasztikus - mondja a detektív-játékos, és felemeli a kockát. - Maga vagy egyet, vagy hatot dob. A közepes számokat mellőzi.

- Csakugyan - mondja a másik. - Úgy látszik, mellőzöm a közepest.

A közepest... A közepes méretet... Nem angolul mondják. Magyarul. Valahonnan nagyon mélyről, gomolygó sötétből beszél Ágneshez az a monoton hang. Mellőzte a közepes méretet a kísérletnél. Kis térfogatról áttért az üzemi térfogatra.

Hirtelen összeállt minden részlet, sebesen, élesen, kivédhetetlenül előtte volt, beléje hatolt, minden porcikájába, rázúdult a vasúti fülkére, a bent ülőkre, az ülésekre, az elhátráló tájra is,

minden csak mögötte látszott mellékesen, bizonytalanul. Hiába keresett fogódzót a tekintete. Mindenfelől azok az összeálló részletek tolakodnak elő. - Siettette az eredményt - mondja az a monoton hang. Így történt. Tik-tak, mint az óra ketyegése. Siettette, siet-tette... - Maga rohant a veszébe - mondja egy másik, rekedtes hang. Igen, anya siettette az eredményt, és ezért történt, és ezért vitázott nagyí sírva a felelősségről, amikor őt leküldte a térre, és ezért költöztek ők el, és ezért mondta nagyí, hogy gonoszak az emberek, és Csomós nem hazudott. Illetve talán mégis rágalmazta anyát, mert anya hibázott ugyan, és maga rohant a veszébe, és ha történetesen sokan vannak a laborban, még rémesebben végződhetett volna, de egyáltalán nem biztos, hogy a prémiumért tette. Pénzért. Erre semmi bizonyíték nincsen. Ez hazugság, igen, talán hazugság. De anya nem hősi halottja a tudománynak. Nagyí nem mondott igazat.

Milyen pontosak, félreérthetetlenek a tárgyak. Ülés, támla, fűtőtest, ajtókilincs, hamutartó. Az ablaküveget éles vonal választja el a kerettől. A tárgyak felismerhetők, senkit nem vezetnek félre. A számok se. A térképen is látni világosan, hogy meddig terjed egy ország. Ilyen tisztán kéne látni, hogy az ember mért tett valamit, úgy kéne nyomon követni, mint a folyó útját a térképen, eredéstől a torkolatig. Miért tette anya? Másoknak akart hasznára lenni, azért sietett? Vagy mégis a prémiumért? Esetleg nem magáért a prémiumért, inkább azért, hogy kitűnjön, hogy kitüntessék...

Amikor én rávettem Orsit... Amikor a táblánál magyaráztam a gyerekeknek... Árulod a segítségével. Bámulatot követelsz érte! - mondta Eszter. - Első akarsz lenni mindenáron - vádolt Pista. Nem igaz! Én voltam köztük a legjobb fej. Messzemenően a legjobb.

Ha anya nem sajátmagáért siettette azt a kísérletet, akkor áldozat, és senki nem hibáztathatja, még akkor sem, ha a laboráns megsebesült. Miért nem lehet tisztán látni a szándékot, éppen úgy, mint a tettet? Ágnes, észrevetted, hogy a társaid nem szeretnek...? Tulajdonképpen Irén néni is a szándékról beszélt akkor.

Ágnes lassan megrázza a fejét, mintha önmagával vitázna. Az a hang a gyomrában, mellkasában szüntelenül zakatol. Egyre ugyanazokat a szavakat ismétli. Muszáj figyelni rá, pedig fáj a feje.

Szemben a két hapsi befejezi a játékot. A tolvaj volt a fürgébb, a detektív nem csípte el. Az egyik ürge, a szemüveges, zsebre vágja a figurákat, a táblát összekattantja, és a sportszatyrába teszi.

Kint, ahol a villanyfény felitta a homályt, apró, kertes házak suhannak el. Készülni kell a leszálláshoz.

Mit fog szólni apa?

Zuhog az eső, fúj a szél, magas fejhangon zúgatja a huzalokat, ráncigálja, tépi Ágnes esőkabátját. A gyéren világított utcán egy-egy kocsi robog végig, felfröcsköli a vizet, gyalogost alig látni. Akik bejárnak dolgozni, az állomás mellett parkoltatják a kocsijukat, ha távolabb laknak. „Idővel én is... Ha megtanulok vezetni. Ha apa majd megveszi a kocsit. Apa csúnyán le fog tolni és igaza lesz, csak el ne bögjem magam. Négy órára kellett volna hazaélnem, és mindjárt hét. Háromnegyed volt, amikor leszálltam. Nagyí az előszobában toporgott, ha késtem egy kicsit, és azok a lelki fröccsök...! Az arénázás...”

Tócsába lép, bokáig csap fel a víz.

A házak mintha hátrább húzódtak volna. Függyönt von az eső a házak elé. Sötét az utca és kihalt, észre se vennék, ha megölnék valakit. Az emberek bezárkóznak a házakba, a tévét nézik, vacsorát készítenek. Talán apa is az előszobában topog idegesen, vagy az ablaknál lesi

a sötét utcát. - „Alkonyatkor ne mászkálj egyedül. Nemrégiben volt itt egy csúnya eset - mondta. Mi volt az a csúnya eset?

Ő maga rohant a vesztébe...”

Az egyik kertajtóból kibukkan egy férfi. „Jó, hogy valaki ott megy előttem a járdán. Biztonságot ad. Ha mögöttem jönne, a hátam mögött, nyugtalanítana. Furcsa, ugyanaz az ember ha előttem megy, megnyugtat, a hátam mögött idegesít, de így van. Ha előttem lépked, nem vagyok egyedül. Ha a hátam mögött jön, minden megtörténhet.”

A férfi ott elől megáll, elnyeli egy kert. Ágnes ismét egyedül van. A szél arcába csapja az esőt. Befordulni, és aztán a negyedik ház. Aki nem ismerős, sokáig bolyonghatna, a házzámokat nem látni. A negyedik ház. Sötétség. Talán apa nincs is otthon. Elindult keresni a lányát. Talán az állomásra ment, és elkerülték egymást. Nincs más hátra, meg kell várni otthon, amíg apa hazakerül ebben az ítéletidőben. És lenyelni szó nélkül, mukkanás nélkül, ami aztán következik. A letolást! Apa haragját. Amikor úgyis olyan rémes minden. Hiszen az már szinte bizonyos, hogy anya... Az már bizonyos, hogy anya a vesztébe rohant.

Ágnes átmegy a parányi kerten, előveszi a kulcsot, benyit az előszobába. Megborzong. „Teát készítek - motyogja magában. - Iszom egy csésze teát. Addig hátha megjön apa. Kirakok mindent a vacsorához, akkor talán lecsillapul egy kicsit. Látja a figyelmességet. A lányának első gondja volt kikészíteni mindent a vacsorához, mihelyt hazaérkezett. Három óra késéssel, jegyzi meg majd apa. Lehord. Mit is felelhetnék? Hallgatok. És ha azt mondanám: tizenöt éves vagyok, nem tűröm, hogy minden lépésemet... Nana, ez egy kicsit erős. Nagyon erős. Inkább valahogy így: Tudok én magamra vigyázni, apa, nem kell aggódni miattam. Tizenöt éves vagyok... És ha apa azt válaszolja fagyos hangon: Megállapodtunk, hogy legkésőbb a négy tízzel indulsz haza. Vagy dühösen kiabál: Mit képzelsz? Halálra izgatom magam miattad!... Csak jönne már apa!”

Ágnes halkan felnyög, kenyeret szel, tányért és evőeszközt rak a tálcára, kitölti a teát. A gyomra megint korog, éhes, de restellne most enni. Apa majd beállít ázottan, feldúlva, ő meg vacsorázik.

A teával megindul a nappali felé. Ha apa hazafelé tart, látni fogja a kivilágított szobát. Látja, hogy ő otthon van.

Ágnes behúzza a konyhaajtót. Háta mögött a csönd mintha nyomon követné; csoszogva lépked, hogy elriassza. Benyit a sötét nappaliba; bal felől lent az ajtórésen keskeny fény csúszik a padlóra. Megáll, az ajtóra mered, s akkor megüti fülét az ismerős krákogás. De hiszen apa itthon van!

Igen, apa ott ül az asztal mellett a besötétített szobában, és - micsoda megkönnyebbülés! - csöppet sem haragos. Az arca, a hangja olyan, mint máskor. - Na, hogy ment a tanulás? - kérdi, akárcsak más napokon; nyújtózik egyet, és azt kérdi: - Mit eszünk vacsorára?

Ágnes aggódva figyeli apát. Látszólag nyoma sincs rajta a kiállott aggodalomnak. Ennyire uralkodik magán? Ilyen vasfegyelemmel? Pedig nem jellemző rá. De talán ezzel a tüntető nyugalommal, sőt közönnyel akarja éreztetni a haragját. És majd kitör. Bandi bácsi szokott ilyen vészjósló nyugalommal beszélni, és aztán jött a dühroham. Csomóst egyszer úgy rántotta fel a helyéről, hogy Szilvi nekilódult a falnak.

- Szalonnás rántotta jó lesz? - kérdi, és elcsuklik a hangja.

- Szalonnás rántotta? - ismétli apa. - Jöhet. - A pudingot megettem délben. - Az arca tűnődő. - Gyümölcsöt fogok enni. A jövőben este mindig gyümölcsöt fogok enni édesség helyett. Hízom.

„A letolás... Túlesni rajta minél előbb! Bár túl lennék már rajta! Megpróbálok magyarázkodni, hogy miért kerültem haza ilyen későn. Talán...”

- Apa, a tanfolyamon megismerkedtem egy magyar gyerekkel. - Nagyot lélegzik. - Egy korombeli sráccal. Zsoltnak hívják. Halász Zsoltnak.

Apa a derekát masszírozza. Átnéz Ágnes feje fölött.

- Nagyon rendes srác - folytatja Ágnes. - Az apja kiküldetésben van Londonban. A Kirendeltségünkön dolgozik. A magyar nagykövetség külkereskedelmi hivatalában. - Nyel egyet.

Apa hunyorog. Miért hunyorog apa?

- Azt hiszem, ez a hivatalos neve a kirendeltségnek.

„Ezt miért mondtam? Mi a csodának? Rátérni a lényegre!”

- Tanfolyam után felmentem hozzájuk. Elbeszélgettünk.

Vár, hogy most mi lesz. Mi következik? Apa hallgat. Ez a vihar előtti csend!

Apa most a széket billegtet. Előre-hátra, előre-hátra inog, hullámszik a szék támlája.

- Nekem három tojásból csinálj rántottát! - A szemöldökét összehúzza. - Nem, elég lesz kettőből. Esetleg ötöt üss fel összesen. Nekem ne szalonnával süsd. - A hasát tapogatja. - Az én részemet sonkával készítsd. Na, szóval akadt egy korodbeli pajtás. Jól van, persze még jobb volna, ha angol gyerek lenne.

Ágnes ott áll előtte, az arcába bámul.

Megértette! Már tudja, hogy apa nem vette észre! Apa észre se vette, hogy ő több mint három órát késett. Hogy a sötét bungalownegyedben, ahol a közelmúltban valami rémség történt, egymaga caplatott a szakadó esőben. Apának eszébe se jutott, hol lehet az egyetlen gyermeke. Miért késik? Mi történt vele?

„Apa egyszerűen megfélekezett rólam - mondja magában. - Észre se vette, hogy nem köszönök be hozzá, ahogy szoktam: Szia, megjöttem. - A születésnapomról is megfélekezett. Igaz, megvettük az ajándékot vagy egy héttel előbb, bevonatoztunk a városba, együtt mentünk az áruházba, apa megkérdezte, mit szeretnék, és magának is vett két trikóinget meg egy pár szandált. De a születésnapom úgy múlt el, mint akármelyik közönséges nap. Meg se nyikkant róla. És ha én nem említem előzetesen, hogy maholnap tizenöt éves leszek, talán eszébe se jut ajándékot venni.

Apa nem topogott izgatottan, mint nagy, nem leste az előszobában, nem indult neki az esőben, nem kiabált, mint Irén néni a kiránduláson, nem dühöngött, mint Kandikó, nem támadt nekem. Sose mondta, hogy ez meg az a hibám, hogy ki akarok tűnni, hogy akaratos vagyok, hogy azt szeretem, ha felnéznek rám. Arra figyelmeztetett, hogy ne lármázzak, mert ő zajérzékeny. Hogy csendben legyek. És ha reggelig se kerülök elő? No, az mégiscsak feltűnt volna neki. A vacsorakészítés miatt csak leesett volna benne a tantusz.” Hirtelen kitört:

- Megfélekezettél a születésnapomról!

- Hogyhogy? - Apa abbahagyja a szék billegetését. Az arca most olyan, mint aki erősen összpontosít. - Na nem! - A fejét rázza. - Kaptál ajándékot, emlékszem, együtt vettük meg. Mit is vettünk?

- Fényképezőgépet meg egy retikült.

- Úgy van! Fényképezőgépet meg retikült. Hát akkor? - Apa széttárja a két karját, mint aki nem érti. - Kaptál egy fényképezőgépet meg egy retikült.

- Kaptam. Igen. De a születésnapomon, pedig vasárnapra esett, és itthon voltunk, a születésnapomon meg se nyikkantál.

- Ide hallgass! - Apa hirtelen megmerevedik. Az arca szigorú. A szemében dühös, zöldes fény villan fel. Kemény, zöldes fény a szürkés szemében. - Én nagyon nem szeretem, ha tőlem többet követelnék, mint amennyit adni akarok, vagy adni tudok!

- Én nem követelek tőled többet! - Ágnes felháborítja ez az igazságtalanság. Ilyen értetlenség!

- Nekem nem kell több ajándék. Vedd tudomásul, ha feleannyit kapok, nekem az is elég. Negyedannyi is! De hogy a születésnapomon meg se nyikkansz! Ha például azt mondd: ma moziba megyünk. Vagy olyan figurát is el tudok képzelni, hogy kirándulunk. A Temzén se hajóztam; vagy csónakázhattunk volna a Regent's Parkban a tavon, vagy...

Azt akarta mondani: ha sehová se megyünk együtt, csak meghúzod a fülem, és hozol egy ünnepi gyümölcstortát, vagy még gyümölcstortát se, csak a fülem húzod meg és megpuszilsz, az is jó, az is elég, csak érezzem, hogy törödsz velem, mert én Cramptonéknál, amikor te versenyeztél, szorítottam neked, irtó szorítottam - de apa közbevág:

- Nemcsak ajándékokban lehet többet követelni. Te nem vagy ostoba. Megértheted. Annyit adok, amennyi telik tőlem. Érted? Ne kezd el te is.

- Még ki kezdte el?

- Hagyjuk! - Apa türelmetlenül legyint. - Értsd meg, hogy nem bújhatok ki a bőrömből. És ha kibújhatnék... - Krákok egyet. - Nem akarok.

Ágnes úgy áll ott, mintha odaszögezték volna a szőnyegpadlóhoz. Szólni akar. Válaszolni. Minek?

- Na jó - mondja halkan. Ránt egyet a vállán. - Megyek, készítem a vacsorát.

„Nem! - mondja magában hangtalanul, amíg átmegy a nappalin. - Ilyennek nem szabad lenni. Senkinek sem.” - Anya - motyogja a konyhában, és nekidől a hűtőszekrénynek.

Anyára gondol, és önmagát látja. Ott áll a kék-sárga térelválasztó előtt, és kétszer belerúg. Miért? Az ujját harapdálja. „Hülyeség, hogy belerúgtam, hülyeség, hogy eszembe jut. Megtettem és kész. Dühös voltam.”

Képek, szavak vágódnak elé.

„Maradtál volna a Synaxon! - Pista arca komor, mint akkor a kiránduláson.

- Megvalósítom magam! - kiabálta a fiú a tévében.

- Pajtások, fegyelmi tárgyalást kell folytatnunk. - Kandikó mintha nyársat nyelt volna, olyan merev volt. - Az eset a következő...

- Anya! - ismételve magában Ágnes. Miért nem lehet tisztán látni? Magamat sem... Semmit.”

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

Zsolt megáll, körülnéz.

- Ez a kert akkora, mint egy lepedő.

- Van még kisebb is ennél, arrább. Az csak gyereklepedő.

Ágnes jókedvű. Menetközben a vonaton végigbeszélgették az egész utat. Az utcát is az állomástól idáig. És az is jó, hogy amíg a kulcsot bedugja a zárba, nincs egyedül, Zsolt ott ácsorog mellette, a salakot bökdösi a cipője orrával.

„Klassz nap a mai. A tanár a tanfolyamon megdicsérte a fogalmazványom. Nagy sötét autó robog a sötétben. Így kezdődik az olvasmány. Otthon írni kellett egy történetet valamiféle autóról. És volt, aki nem tudta megcsinálni. Vagy egy-két hülye mondatot nyekergett el. Belőlem meg szinte kipattant a sztori a mentőautóról. Miss Szájli, mondta a tanár, nagyon jó. Very well. Hát ez egy very well-nap. Pénteken mindig korán végződik a tanfolyam, és néha unalmas a lötyögés a városban. De ma Zsolt meg van híva. Nálunk ebédel.”

Kinyitja a bejárati ajtót, meglebegteti a két karját.

- Mi az, el akarsz szállni? - kérdi a fiú.

- Hát... - Ágnes nevet.

Olyan könnyűnek érzi a testét! Fura, éppen erre gondolt: olyan könnyűnek érzem a testem, hogy szinte röpködni tudnék. Lehetséges, hogy Zsolt megérezte, kitalálta? Lehetséges, hogy ők ketten barátok lesznek, vagy talán még szorosabbá válik a kapcsolat. Idővel...

- Nem rossz ez a kis kert. Meg ezek a kis házak. - Zsolt még mindig kint áll, zsebre dugott kézzel néz körül. - Persze sokat kell furikázni, amíg beérsz a központba.

- Megszoktam.

- Na igen. És nem lakhat mindenki bent Londonban. Nekünk bent kell laknunk. A nagykövetség vette ki nekünk a lakást. Az őszám elődje is ott lakott.

- Olvasni szoktam a vonaton, vagy átnézem a leckét.

- Aha, ezért fújod.

- Nem azért. Én könnyen tanulok.

Hirtelen elszégyellte magát. Ezt talán nem kellett volna... Zsolt is azt képzei talán, hogy ő felvág az eszével.

- Halkan kell beszélni, apa még alszik - figyelmezteti a fiút.

- Majd suttogunk. Mutogathatunk is, mint a süketnémák. Meddig alszik?

- Hát egyig, néha kettőig. Ahogy jön. Tudod, mondtam neked.

- Tudom. Mondtad.

A konyhaajtóban Zsolt mintha horgonyt vetne.

- Azt képzeled, hogy elférünk?

Viccnak szánta? Ágnes zokon veszi. A konyha csakugyan kicsi, asztal nem is fér bele, Ágnes a lehajtható munkalapra terített, mert a nappaliba nem lehet bemenni, amikor apa alszik. De

azt nézze meg Zsolt, hogy mi minden kerül arra a lecsapható lapra! Hideg hús, saláta. A hűtőszekrényben gyümölcskrém. Kora reggel készítette el. Reggel hétkor már verte fel a tojás-habot. Zsolt csak ne ugráljon azzal az egy darab sült hallal! Persze az is igaz, hogy ő akkor csak úgy betoppant Zsoltékhöz.

- Valahogy elférünk azért - mondja.

- Gondolod? Amikor már bekebeleztük a kaját, akkor is?

Ez rendes Zsolttól, hogy méltányolja a fáradozást.

A fürdőszobában kezet mosnak, Zsolt vizet fröcsköl rá, nevetnek, de Ágnes a szájára teszi az ujját: - Pszt!

- Előőrsnek érzem magam - dűnnyögi Zsolt. - Hosszú távon. Vigyázat, ellenség!

- Én előre figyelmeztettelek. - Ágnes hangja kicsit sértődött és restelkedő. - Amikor meghívtalak.

- Tréfáltam. Veled nem lehet tréfálni?

Ezen gondolkodni kéne. Fontolóra venni. Lehet velem tréfálni? Vagy tényleg nem lehet? Pista azt mondta egyszer: gögös vagy. Pedig én csak büszke vagyok. Büszke és önérzetes. De hol a különbség a gög és a büszkeség közt? Mi a különbség? Hogyan lehet pontosan meghatározni? Talán egyszer megbeszélem Zsolttal. Mással kívül beszélhetném meg?

A konyhában felenged a hangulat. Csöndesen röhögnek, hogy Zsoltnak előbb le kell ülni, Ágnes csak úgy fér be a másik székkal. Valósággal benyomul. A két szék szorosan egymás mellett, a combjuk összeér, ez nem jó. Kellemetlen. Ágnes szeretné arrább húzni a combját, de nincs hely, és Zsolt egy kicsit terpeszkedik. Nem szólhat rá a vendégére, hogy ne terpeszkedjék.

Esznek. Ha a gyerekek látnák most, a lányok és a srácok: Pista, Andi, Tacs, Hunyor, Bencsik, de főleg az a nyamvadt, fontoskodó Kandikó meg Dugó. Na és Csomós... De Nagy Eszter is. Látnák, hogy ő itt ül Londonban, a bungalownegyedben, és vendéget hívott ebédre, azaz lunchre. A magyar nagykövetség kereskedelmi hivatala dolgozójának a fiát. De ez nem is fontos. Nem fontos, hogy ki Zsolt apja. Zsolt egy jó fej. Igen, egy jó fejet hívott meg lunchre. A barátját.

- Voltál már Windsorban? - kérdi Zsolt.

- Windsorban?

A sülttel már végeztek. Ágnes az elhasznált táányérok a hűtőszekrény tetejére rakja. Zsolt az ablakot nézi.

Az ablakból egy másik ház konyhájára látni. Ágnes tudja, hogy a konyhában egy szemüveges nő szokott főzni, de nem ilyenkor. Estefelé főz. És olykor kihajol az ablakon.

- Ühüm - folytatja a fiú. - Ahol a királyi kastély van.

- Tudom, hogy ott királyi kastély van.

- Voltál ott?

- Nem.

Ki kell venni a krémet a hűtő aljából, csak hogy a szék valósággal odatapad az ajtajához. Ágnes kipréselődik a helyéről.

- Emeld fel a széket - utasítja Zsoltot. Aztán elébe rakja a krémet. Egy kicsit töppedt, reggel mintha magasabb lett volna. Talán följebb kellett volna rakni, közelebb a fagyasztó részhez. Üvegtányért, kanalakat tesz a polcra. Elő van készítve. Ésszel kell csinálni mindent! A két tányért púposra rakja a pirosas ribizlikrémmel. - Milyen? - kérdi.

- Finom. - Te csináltad?

- Én.

Egy darabig szótlánul esznek, aztán Ágnes megszólal:

- Na és te voltál már Windsorbán?

- Persze. Nincs messze Londontól. Rendes hely. - Zsolt kikanalazta a krémet, valóságos nagy-takarítást végzett a tányérján.

- Egyél még - biztatja Ágnes. - Ami a tálban van, mind kiveheted.

- Elfelezzük. Szóval Windsor: öles várfalak, bástyák, a tornyok meg csipkések.

- Csipkések? Inkább csipkézettek.

Zsolt legyint, mintha azt akarná közölni: Egyre megy. Mit akadémizálsz?

- A gárdisták irtó magasak kucsmában. Kissé idejétmúlt szerelés, de mutatós.

- Londonban nem állnak a gárdisták a királyi palota előtt. Valér bácsi, az a hapsi, akitől régebben angolul tanultam, azt mondta, Londonban a királyi palota előtt látni fogom a medvekucsmás testőröket. Hát nuku. Bent vannak a kapuk mögött, apa azt mondja, azért, mert nagyon bámulták őket.

- Windsorbán kint állnak. - Zsolt eltolja maga elől a kiürült tányért. - Ha akarod, szólok otthon, hogy velünk jöhess Windsorba.

- Hát... - Ágnes arca felragyog. - Benne vagyok. Jó lenne.

- Beszéltem rólad. Az ősöm azt mondta, ismeri a papád nevét a sakkrovatból. Valamikor ő is sakkozott, nem profi módon, csak úgy... Kocsival megyünk jövő vasárnap. A tanfolyamon majd közlöm, hány órákor.

„Apa elvihetett volna Windsorba. Nincs messze Londontól. Egyszer elutaztunk a tengerhez két napra. Neki ott volt dolga. Hűvös, ködös idő volt, dzsekiben mászkáltam a parton, a tenger mintha lebegett volna a párában. Aztán jött a dagály. Fröcskölve nyargaltak a hullámok felém, szaladva hátráltam előlük. Egyre beljebb tódultak a hullámok. Megvártam, amíg nekilódulnak, felém rohannak, s akkor hátráltam. Versenyt futottunk.”

- Biztos, hogy mentek? - kérdi.

- Holtbiztos. Muszáj. A külker minisztériumból egy fejes rokona Londonban turistáskodik. Őt kell odafurikázni. A kocsinkban van hely ötnék. Legalább nekem is lesz partnerom.

Lesz partnerom... Olyan jól hangzik. Zsoltnak talán nem is a windsori kastély a fontos, hiszen látta már, hanem a partner. Én. Igaz, mondhatta volna másként is. Így: És te leszel a partnerom.

- Van szilvás lepény tegnapról. Akarsz?

- Megkóstolhatom. Emeljem fel megint a széket?

- Kirakhatom az előszobába.

- Hagyd csak! - Zsolt legyint. - Megdolgozom a lepényért. - Beleharap. - Műemlék a javából - állapítja meg, és két falat után otthagyja.

Hát ez egy kis túlzás. Vendégségben nem szokás így viselkedni. Még a száját is elhúzta, amikor azt mondta: műemlék a javából. És egyáltalán! Afrikában, valamelyik fejlődésben levő országban naponta friss szilvás lepénnyel fogják traktálni? Vagy ha könnyűbúvár lesz egy expedícióban? De meg kell hagyni, nagyon rendes tőle, hogy felajánlotta Windsort.

- Akkor jövő vasárnap - mondja.

- Talán reggel indulunk, de inkább kora délután. - Zsolt rákacsint, még közelebb rukkol.

- Miért hunyorgatsz? - kérdi Ágnes, és elhúzódik.

- Nem hunyorgatok! - Zsolt fölényes képet vág. - Nekem Eton tetszett a legjobban. Közel van a kastélyhoz, csak át kell sétálni a Temze túlsó oldalára. Az egész egy diákváros, és képzelj, a srácok kockás nadrágban meg zakóban sétálgattak, és mellényt viseltek és csokornyakkendőt. Haláli! Az iskolájukhoz sok kis ház tartozik, azokban laknak.

- Emeletes házak?

- Persze. De nem magasak.

Az apró konyhába most benyomul a Gyermekváros. A házak előtt söprik a gyerekek a járdát. Szánkóval futnak a széles úton. A szabadtéri színpadon, ahol a sportversenyeket is tartják, a zenekar próbál. A tavon ladikok, árnyékuk mellettük kushad a vízen. Ablaktisztítás a fiúknál. Sárga és kék figurákkal a térelválasztó, két rúgás nyomán két horpadás van rajta. Puki szalad felé: Nézd, mit festettem! - Bátor vagy - mondja Pista. A bátorság nagyon fontos tulajdonság. Vitáztunk róla a rajgyűlésen... - A társaid nem szeretnek annyira, amennyire tulajdonképpen megérdemelnéd. Szerinted mi az oka? - kérdi Irén néni.

Ágnes lassan megrázza a fejét.

- Kivel vitázol? - kérdi Zsolt. - Ugyanis csóválod a kobakod.

- Szoktam. Csak úgy.

Hirtelen szétfoszlottak az arcok, a hangok. Ágnes a szilvás lepény roncsait nézi. Tegnap vette, nyilván tegnapelőtt sütötték, de hogy műemlék...?

- Meddig ücsörgünk itt? - kérdi Zsolt. - Nem bánnám, ha kinyújthatnám a lábam.

Ágnes feláll.

- Bemegyünk hozzám.

Zsolt nyújtózkodik egyet. Megint kacsint.

- Ideje!

Ágnes szobájában kinyitják a tévét.

- Nekünk színes tévénk van - jegyzi meg Zsolt.

- Én nem szeretem a színes tévét.

- Pedig jobb.

- Minden sárga rajta. Sárgás.

- Rossz volt a készülék. Vagy rosszul állították be.

Nem tud mit felelni rá. Hajdú néni mondta nagyinak, hogy a színes tévé mindent sárgásnak mutat, a színésznő haja majdnem olyan sárga volt, mint a ruhája. Az az igazság, hogy ő még sose látott színes adást. De ne legyen örökké Zsolté az utolsó szó! És ha annyira nem tetszik neki, hogy a szülei odáig vannak meg vissza a pénzért, miért hozakodik elő a színes tévéjükkel? De mégis jó, hogy Zsolt itt van, hogy jövő vasárnap elmehet velük, és látni fogja a kastélyt az öles bástyákkal. Bár ha öles bástyái vannak, akkor az tulajdonképpen vár, nem kastély. Mégis kastélynak nevezik. A windsori királyi kastély.

A képernyőn nagy füves tér. Gyerekek labdázna. Úgy látszik, nemzetest játszanak. Vézna kisfiú ténfereg a gyepen, lesi a játzókat, kéri őket, hogy vegyék be. - Nem tudsz futni - vágja neki oda egy pufók arcú fürge kislány. A kis srác könyörög, végre beállhat a labdázók közé.

- Csuda megható történet! - dünnyögi Zsolt.

- Hülyeség! - mondja Ágnes.

A kisfiú a képernyőn csakugyan nagyon ügyetlen, nem tud futni, a labdát is maflán hajítja. Társai elzavarják.

- Elzárjam?

- Hagyd!

A kis srác otthon zokog. Anyja szomorúan vigasztalja. És akkor szózat hallatszik. Corpovit tápszer! A vitamindús Corpovit tápszer csodát művel. Egészség! Erő! Zamat! Corpovit!

- Reklám! - kiáltják egyszerre, és vihognak.

A mama és a kisfiú előtt színes ruhába bújtatott vitaminok keringenek. A következő képen a mama boldog mosollyal tart kezében egy Corpovit feliratú dobozt, majd a kis srácot látni, vad iramban vágat a labda után, elkapja, messzire hajítja.

- Rajta! - biztatja Ágnes és Zsolt a hirtelenében megerősödött gyereket, aki most versenyt fut, és fölényesen lehúzza társait.

- Rajta! - kiabálják, míg a kisfiú a nézőkkel szembefordulva közli, hogy naponta este-reggel Corpovitet fogyaszt.

Krimi következik.

Lépcsőház. Lift ereszkedik le. Megáll. Kinyílik az ajtaja. Egy holttest zuhan ki belőle.

- Corpovittól a hulla is feltámad! - ordítják, míg a szereplők neve megjelenik a képernyőn.

- Dupla adag Corpovitet a hullának!

Az ajtó kivágódik. Apa rohan be. Pizsamában és papucsban, ahogy kiugrott az ágyból. A bal keze ökölbe szorítva.

- Elment az eszed?!

Apa valósággal suttog. Ez a suttogás rosszabb, mintha kiabálna.

- Ki ez a fiú? - A hangja elfulladt. Hörög. - Azt kérde, ki ez a fiú?!

Remeg az orra, az egész arca hullámozik.

- Ki ez a fiú?!

Zsolt mintha megdermedt volna. Kitátja a száját, és becsukja. Nem jön ki rajta hang.

- Apa... - kezdi Ágnes. Elakad. - Ő az, akiről már...

Zsolt úgy pattan fel, mintha áramütés érte volna.

- Halász Zsolt vagyok.

Zsolt szabályszerűen bemutatkozott, de apának nem lehet bemutatkozni.

- Azt kérdeztem tőled, Ágnes, ki ez a fiú?

- A barátom! - vágja ki Ágnes. - Együtt járunk a tanfolyamra.

- Menjen innen!

- De apa, én meghívtam Zsoltot! Mondtam neked, hogy...

- Ez a fiú menjen innen!

- Ő is meghívott Windsorba.

- Bánom is én. Csendet akarok! A házamban csendet akarok!

- Megyek! - Zsolt kiabál. Pipacsvörös az arca. - Ha ezt tudom...!

Felcsattanó hangja elfullad.

Apa kinyitja a bal markát. Tenyerében a két füldegó. A tenyerén tartott két füldegóval mutatja Zsoltnak, hogy kifelé. Kifelé innen!

Balkezes. Ágnes csak most vette észre, hogy apa balkezes.

Zsolt bevágja maga mögött az ajtót.

- Nekem csöndre van szükségem. Nyugalomra. Verseny előtt állok.

Apa mintha a füldegóihoz beszélne. Nem kiabál, a hangja inkább panaszos. Kinek panasz-kodik?

Ágnes egy pillanatig bénultan áll, aztán Zsolt után iramodik. Az utcán éri utol.

- Zsolt, ne haragudj!

A fiú mintha süket lenne. Zsebre tett kézzel üget.

- Zsolt, engem irtó bánt...!

- Téged bánt?! Jó vicc! - Zsolt a vállát rángatja. - Közölhetted volna, hogy az apád...

A kezével mutatja, hogy dilis.

- Ne képzeld, hogy mindig ilyen. Dehogy! Az volt a baj, hogy felébresztettük. Versenyre készül.

- Miattam! - Zsolt lohol tovább.

Ágnes lépést tart vele.

- A verseny miatt ilyen. Ha nem lármázunk...

A fiú hirtelen megáll.

- A verseny miatt! Kész röhej! Egy piti sakkozó. Mit bámulsz úgy? A papám mondta. Ért hozzá. Az apád egy vacak, másodrendű sakkozó!

Szembefordulnak egymással.

- Nem igaz! Legutóbb is első lett Manchesterben!

- Na bumm!

- Fogd be a szád! - rivall rá Ágnes.

- Te fogd be a szád!

A válluk szinte összeér.

- Afrikáról pofázol, a feketékről, és válogatós vagy!

- Kopj le rólam!

- Válogatsz! Igenis! A szilvás lepénybe beleharaptál, és otthagytad.

- Mert vacak volt, ha tudni akarod. Száraz volt, és a szilva...

- Mi bajod a szilvával?

- Erjedt volt benne a szilva.

- Megjátsszod magad! Hőzöngsz a pénz ellen, meg hogy a szüleid...

- Kopj le rólam, de sürgősen!

Ágnes vissza akar vágni, de a hang a torkába szorul. Hátat fordít a fiúnak, sebesen lépked hazafelé.

„Sehol se vagyok - motyogja magában. - Sehol se!”

Szipákolva sír, a könnyek végigfolynak az arcán. Nincs nála papírzsebkendő, keze fejével törli a könnyeit.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

„A hétvégék unalmasak. Hét végén majd mindig esik, és nincs mit csinálni. Nem lehet reggeltől estig olvasni. Ősszel jobb lesz, ősszel iskolába fogok járni, gyerekek közt leszek. Nyáron is jobb lesz, apa megígérte, hogy két hétre elutazunk. Valahová, úgy mondta, hogy valahová. Talán a tengerhez...”

Ágnes az ablaknál áll, kibámul az esőverte utcára. Mutatóujja apró hullámvonalakat húz az ablaküvegre. Gurulnak lefelé a vízcseppek az üvegen, van, amelyik magányosan szalad lefelé, van, amelyik egy másikkal egyesülve. Olykor több csöpp is összefut, és picinyke patak lesz belőle.

„Ha nincs az a zűr Zsolttal, ma kirándultam volna. Zsoltékkal lennék Windsorban, együtt néznénk az öles várfalakat meg a bástyák csipkézett tornyait, bár lehet, hogy a csipkézett tornyok nem tartoznak a bástyákhoz, hanem egy másik részhez... Mindegy. Most úgyse tudom eldönteni. Egyszer majd megnézem. Elmehetek oda magam is. Esetleg ősszel, amikor már iskolába fogok járni, pajtásokkal. Ide nem hívok senkit. Rémes volt, hogy apa annyira balhézott. Igaz, apa a kezdet kezdetén is kikötötte, hogy csöndet akar, és mi lármáztunk, de neki mégse kellett volna akkora balhét csinálni. De az is igaz, hogy Zsolttal nem vesztettem sokat. Semmit se vesztettem. Eleinte klassz srácnak látszott, aki akar valamit. Valami újat. De aztán... Csak hantázott a fejlődésben levő országokról, Afrikáról, expedíciókról. Más, mint amilyennek mutatja magát. Az emberek gyakran egészen mások, mint amilyennek mutatkoznak. De hogyan lehet felismerni őket? Az igazi énjüket? Hogyan?

Anya nem hősi halottja a tudománynak, a robbanás az ő hibájából történt. Siettette az eredményt. Kihagyott egy fokozatot... Miért? Tulajdonképpen ez dönti el a lényegét. Mert ha anya önzetlenül, a tudomány érdekében, az emberek javáért siettette... Akkor anya mégis áldozat, a tudomány áldozata.

De hogyan lehet kideríteni az igazságot?”

Ágnes az ablaküvegnek dönti a homlokát.

„Ha megkérdezhetném valakitől. Ha volna tanú. Kell lennie!”

Kergetik egymást a cseppek az ablakon. Egyik-másik kis ideig rátapad az üvegre, aztán megindul, gördül lefelé.

„Idővel visszautazom Magyarországra. Elmegyek oda, beszélek anya hajdani munkatársaival. Nem árulom el a nevem. Sorra végigkérdezem valamennyit. De az még sokára lesz.”

Kibámul a konok, szürke esőbe. Időnként elsuhan egy autó, egyébként kihalt az utca.

„Moziba is mehetnék - motyogja, de csak álldogál az ablak előtt. - Ilyen vacak időben nem is olyan nagy szám az a windsori kastély. Bár talán már Etonban vannak Zsolték, a kockás nadrágos, csokornyakkendős srácok között, akik mellényt is viselnek. Ha ugyan Zsolt igazat beszélt, mert talán csak felvágott. Az biztos, hogy a Gyermekvárosban egy srác sem lenne hajlandó ilyen majomparádében sétafikálni.”

Vonalakat húz a bepárasodott ablakra, a gyerekek arcát rajzolja, csak egy-egy vonást, a többit hozzáképzeli. Nagy Eszter a seprős pillái alól tekint rá, Tacsinai a vastag szemüvege mögött hunyorog, a hosszú Áрпи krumpliorrán vízcseppek szaladnak végig. Hosszú, vízszintes vonal. Pista kiugró állkapcsa. A szeme... Dióbarna, de zöldes árnyalat is van benne.

Hirtelen abbahagyja. Az üres idő ránehezedik. Csak áll az ablaknál, ujjait mozgatja a levegőben, mintha azt várná, hogy valaki hirtelen megfogja őket. Az ujjait. A kezét.

Átmegy a nappaliba, a könyveket mustralja. Amiket a kölcsönkönyvtárból hozott haza, mind ki-olvasta már. Kivette *A dzsungel könyvét*, mert azt szereti, ötödikben kapta a bizonyítványáért. Azt nem volt nehéz angolul olvasni, kicsit emlékezett a magyar szövegre. Kivett egy Agatha Christie-t: *Gyilkosság a golfpályán*, hát azzal befürdött. Az elején huligános párbeszéd, a szótárban hiába kereste a kifejezéseket, és aztán rájött, hogy már ismeri a sztorit, csak magyarul más volt a címe: *Az ijedt szemű lány*. Elbeszéléseket is vett ki, az egyikben árvizet írt le a szerző, ahhoz képest elég unalmas volt, egy ezredesről is olvasott egy történetet, aki Indiában élt a lányával.

Ágnes apa könyveit nézegeti, egyikbe-másikba belelapoz, visszarakja. *Az inkák földjén*. Valamennyi képet ismeri benne. *A kutya és az ember*. Talán kutyát tartott valamikor apa? *A római civilizáció története*. Szó se lehet róla. *Poirot karácsonya*. Olvasta ezt is. A teljes Shakespeare.

Nincs kedve olvasni. Tévét nézni sincs. Ásít. Nyújtózkodik. Ismét ásít egyet.

Rendet fog rakni az előszobaszekrényben. Ráfér!

Ágnes a magas faliszekrény előtt kuporog. Mi mindent zsúfolt itt össze apa! Ócska teniszütő, két labda. Nocsak, teniszezett! Apa shortban, fűgén szalad a labda után, elkapja, visszahajítja az ütővel. Vajon mikor teniszezett apa? Mielőtt megnősült? Vagy anyával játszott? Egy másnak repítették a labdát? És aztán elváltak, és apa elvitte az ütőt Angliába? Vagy itt Angliában játszott? Félretaposott tornacipő. Ebben teniszezhetett. Esetleg a kertben dolgozott benne. Tréningruha begyűrve, teljesen jó állapotban, sokkal rendesebb, mint amit most hord. Begyömöszölte ide, és megfedekezett róla. Kemény fedelű füzet, oldalt az ábécé piros betűivel. Címek vannak benne, telefonszámok. Esernyő fogantyúja. Cipők. Micsoda lomtár! Pulóver. Még használható. Jó meleg gyapjúpulcsi. Doboz, spárgával összekötve. Mit tartogat benne apa?

Ágnes kinyitja, beletúr.

Fényképek... Legfelül egy kislány, fodros nyári ruhában, a hajában szalag. Mosolyog. Anya?... Ez anya lenne kislány korában? Igen, anya. A másik képen fiatal nő, rövidre vágott haja, akár a sisak. De itt is egészen fiatal. Tizennyolc éves lehet, legfeljebb húsz.

Emlékül Karcsinak Margittól. Ez van írva a fénykép hátlapjára.

Ágnes a dátumot nézi. „Anya akkor még nem volt apa felesége. Talán csak a menyasszonya. Vagy akkor adta neki a fényképet, amikor egymásba szerettek. Meddig éltek együtt? Mikor váltak el? És miért? Persze, apával nem könnyű. De azért csak volt egy határozott ok, amiért elváltak. Vagy sok minden összejött? Veszekedtek, mielőtt elhatározták? Milyen keveset tud egyik ember a másiról!

Anya és apa egymásba karolva. Előttük virágágy. Mosolyognak. Ezen a képen már nem olyan fiatal anya. A haját is másként viseli. Sovány, rövidnadrágos, pisze kisfiú. Apa, rá lehet ismer-ni. Vigyorog, trombitát tart a kezében. Fura ilyen vigyori kis kölyöknek látni apát. Pedig ő ez a kisfiú, semmi kétség. Családi kép: anya és apa közt a pöttyös ruhás Ágnes a mackójával. Talán akkoriban készülhetett, amikor apa elvesztett, rendőr hozott haza, és tele torokból bőgtem.”

Törökülésben kuporog a faliszekrény előtt a szőnyegpadlón, a képeket maga elé rakja. „Mennyi Ágnes! Ágnes anya és nagyi közt, Ágnes a rollerével, Ágnes tréningnadrágban és dzsekiben, a haja két copfban, a kép hátlapján dülöngő betűkkel: *Apukámnak*. Egy másik

Ágnes vállára csatolt iskolatáskával. *Ágnes elsős lett!* - ez anya írása. Egy úttörőnyakkendős Ágnes, feszes tartásban. Ezt akkor kapta apa, amikor nagyival meglátogattuk Pesten. És végül előbukkan egy csecsemő, cuclival a szájában, nagy, kerek szemmel bámul, és roppant komoly. A sok fénykép mintha megannyi állomás lenne. Merrefelé?

Rendes dolog apától, hogy megőrizte a fényképet, bár külön helyen tarthatná ezt a dobozt, hiszen tulajdonképpen a lomok között van. És a fényképeket sorrendbe kellett volna rakni, nem így összevissza hányva.

Ki lehet ez a bajszos bácsi? Talán apa apja, a nagyapám? És ez a nő fél lábszárig érő ruhában, a fejét kissé hátradüti, mereven néz, egy tincs a homlokára kunkorodik. Ez talán a másik nagyanyám? Vagy egy nő, akinek apa...?

A doboz alján levelek. Nem illik a más levelét elolvasni. Nem való.”

Ágnes a cumizó csecsemőt nézi, hosszasan, aztán kézbe veszi a legfelső levelet. Anya írása.

Kedves Károly!

Ágnes az idén megint színjeles lett. Röviden írok, sok a dolgom. Nagyon kérlek, ne feledkezz meg a tartásdíj elküldéséről; közel fél évig elmaradtál velem. Az lenne a legokosabb, ha letennéd az évi összeget a bankodba, és megbízást adnál, hogy havonként vagy negyedévenként utalják át hozzánk. Kínos számomra, hogy erről kell írnom, de beláthatod...

Ágnes leteszi a levelet. A fényképeket tologatja, aztán észreveszi, hogy mozognak a lábujjai. Újra kézbe veszi azt a levelet.

A karácsonyra küldött összegből télikabátot vettem Ágnesnek. Megmondtam neki, hogy tőled kaptam.

„Télikabát... Talán azt a liláskéket, amit én választottam. Anya megpróbált lebeszélni, mondta, hogy szétnyílik, de nekem tetszett, hogy liláskék, az egész suliban senkinek nem volt olyan színű kabátja, de hamar megutáltam. Minden lépésnél kétfelé vágódott, mintha hirtelen széthasadt volna. Egyetlen télen át hordtam, aztán a nagy eladta a bizományiban. Na igen, kis hülye voltam akkor. És makacs. De a makacsság jellemerőre is vall. Kitartani a szándékunk mellett. Viszont, ha a szándék rossz? Vagy inkább téves? Amikor rávettem Orsit, hogy önállósítsuk magunkat a rajtól, az is téves szándék volt. Egy kissé. Csak részben, nem alapjában véve, nem teljesen. Ha másként beszélnek velem, be is láttam volna, hogy részben téves volt, de megsértettek. Nemcsak Csomós sértett meg. Irén néni, Kandikó, Dugó, Pista. Mindannyian. Még Eszter is. Nem értették meg, hogy én a közösségért is, nemcsak saját magamért...

Azt a liláskék télikabátot nagyon megutáltam. Van az így. Eleinte odáig vagyunk valamiért, és aztán egyszer csak nem kell. Emberekkel is megesik... Lehet, hogy nem a liláskéket, hanem a téliesített ballont vettük a pénzből, amit apa karácsonyra küldött. Á, nem, a téliesített ballont később kaptam. Anya halála után fekete karszalagot viseltem rajta.

Hát apa megfélemezett a tartásdíjamról. Jellemző rá. De végül is elküldte. Észbe kapott és elküldte. Az emberek nem egyformák. És főként nem mérhetők egyforma mértékkel. Persze apa gondolhatott volna rá idejében, akárcsak a születésnapomra.

Mégiscsak szép, hogy megőrizte anya leveleit. Igaz, az előszobában, a faliszekrényben, de hát van annál rosszabb hely is.

Drága, bolondos Karcsim!

Régen írta anya. Nagyon régen. Akkor én a világon se voltam.

...Nekem is nagyon hiányzol. Számolom én is a napokat. Beírtam a naptárba én is, minden este húzok egy vonalat, és odaírom mellé, hány nap hiányzik még, amíg megjössz. Minden délután hatkor, ahogy megbeszéltük, erősen rád gondolok. Képzeld, tegnap még a laborban voltam hatkor - majd elmesélem, hogy milyen feladatot kaptunk -, a tanársegéd azt mondta, érezzük megtisztelve magunkat harmadéves létünkre - lehunytam a szemem, és erősen rád gondoltam, és akkor a hátam mögött a tanársegéd: Elaludt, Margit? - És én akkor...

Ágnes elpirul. Leteszi a levelet.

Drága, bolondos Karcsim! Apa... Megállapodtak, anya és ő, hogy mindennap meghatározott időpontban egymásra gondolnak. Lehunyják a szemüket, hogy a külvilág ne zavarja őket. Vajon kettőjük közül melyiknek jutott az eszébe? Remélem, hogy apa nem feledkezett meg délután hat órakor, hogy a távolból erősen gondoljon anyára.

Ki tudja, ha nagyon erősen gondolunk valakire, az akarat, a gondolat energiája tovaterjed, és az illető megérzi, olyasformán, ahogyan a hanghullámokat felfogja a rádió vagy a fény-emanációt a tévékészülék. Telepátia. Ezt nevezik telepátiának.”

Homlokát a tenyerébe döntve Ágnes most nagy erővel gondol a Gyermekvárosra. „- Csomós Szilvi, szégyelld magad! - pusmogja magában, és öklével a levegőbe csap. - Pista! Jusson eszedbe, hogy Londonban vagyok! Pista és Eszter és Tacsí és Irén néni! Azt akarom, hogy rám gondoljatok!

Lehunytja a szemét.

- Mindannyian! Jussak az eszetekbe!

Hülyeség!...”

Kinyitja a szemét, a faliszekrényre mered.

„Talán ha szerelmesek teszik. Vagy két igaz barát. Akik egy időre elszakadtak egymástól. De így... Hülyeség!”

A lába elzsibbadt. Kinyújtja. Újabb levelet nyit szét.

Apa akkor verseny előtt állhatott, vagy éppenséggel versenyzett. Anya azt írja, hogy szorít neki, meg hogy kössön sálát a nyakába, és ha lehet, hozzon Saljapin-lemezt és villany-hajszárítót. Ott néhány rubelbe kerül.

Apa a SZU-ban versenyzett, talán Leningrádban, Moszkvában, esetleg Kijevben. A karóráját is a Szovjetunióból hozta.

Utóirat: *A sálát azért kötöttem, hogy viseld!*

Ágnes most nagyon élesen látja anyát. Hazajött a laborból, egyenes derékkal ül a csíkos huzatú karosszékekben, és köt. A kis Ágnes építőkockából várat csinál, olyat, amilyen a képes-könyvében van. Nagyi a vacsorát készíti, és anya köti a sálát apának, aki majd valahol (Leningrádban, Moszkvában, Kijevben?) bebugyolálja vele a nyakát.

A képzelete tolja elébe anyát, sálát kötve? Vagy csakugyan, valóban látta? Arra emlékszik, hogy anya előtt könyv, papírlapok, és ő ott játszik a közelében az építőivel, a sámlin kuporogva, meg arra is, hogy egyszer csúnyán elkáromkodta magát, mert összedőlt a torony, amit felhúzott, és anya akkor rászólt:

- Nem szabad ilyen csúnya szavakat mondani, kislányom.

- Miért?

- Mert akkor nem fognak szeretni.

- Te sem?

- Én sem - mondja anya. - A nagyi sem. Senki.

Ágnes egymás után szedi elő a leveleket. Van, amibe csak belekukkant. Értesítés a banktól: *Kedves Uram...* Micsoda furcsa szokás, hogy a hivatalos levelekben is ez a megszólítás az angoloknál: „Kedves Uram!” Meghívó. Vezetési jogosítvány, réges-régi, valóságos őselet. Ismét anya levele.

Te vagy az egyetlen, aki igazán ismeresz engem. A többiek egytől egyig csak a maszkomat látják, amit önuralomból, büszkeségből viselek. És szeméremből is. Restellném, ha észrevennék, milyen érzékeny, milyen sebezhető vagyok. Egyszerűen nem bírok arról beszélni az emberekkel, ami nagyon mélyen, nagyon erősen bennem van. Tudom, fellengzősen hangzik, de amíg te nem jöttél, olyan voltam, mint az a bizonyos néma gyerek, akinek anyja se érti a szavát, és az a nagyszerű, hogy te is így vagy velem.

Nem szabad tovább olvasni! Mintha a más titkát fürkészné ki, mintha hallgatózna. Nem szabad!

Ágnes elpirul. Összehajtja a levelet, visszarakja a dobozba. Nincs rajta keltezés.

„Talán akkor írta anya, amikor egymásba szerettek, apa meg ő, és minden délután hatkor lehunyták a szemüket, erősen egymásra gondoltak. Vagy házasok voltak már? A házasságuk legelején? Vagy amikor én már a világon voltam?”

Egyre a nyitott faliszekrény előtt kuporog, de nem az akasztókon csüngő öltönyöket, a hal-mokban púposodó holmit látja. Anya áll előtte, mosolyog, de csak a szája, az arca szomorkás, és merőn néz rá, mintha figyelmeztetni akarná valamire.

A csönd zsibbasztó. Ágnes lehunyja a szemét, de így még élesebben látja anyát. A szeme kér és parancsol. - A többiek csak a maszkomat ismerik, amit önuralomból, büszkeségből viselek. Ismerd meg az igazi arcomat! - mondja anya. Némán mondja, kiáltja a tekintetével.

Ágnes lehorgasztja a fejét, anya óriásira nő a szemhéja alatt, és amikor ismét kinyitja a szemét, anya mindenhol ott van, a padlón, a falon, a mennyezeten, a levegőben. Rátapad az ajtóra, kilép a ruhák közül. Figyelmesen és figyelmeztetően néz rá anya. Anya, a tudomány mártírja. Anya, aki kihagyott egy fontos lépést. Anya, aki Wartburg de Luxe-öt készült venni. Anya, aki sálat kötött apának, aki maga rohant a vesztébe, aki mindenáron siettetette az eredményt.

Miért tette? Fontos eredményhez akart jutni, amely hasznára válik az embereknek? Ami segít rajtuk? Ha például egy gyógyszer alapanyagát akarta előállítani? Óriási különbség, hogy miért teszünk valamit, még akkor is, ha hibásnak bizonyult, amit tettünk. Ha a tudományért, az emberiségért tesszük, vagy mint Zsolt szülei...

Anya, miért tetted?

Már nem látja anyát, csak a tekintetét érzi. A láthatatlan tekintet súlyát.

Ágnes összeszűkül szemmel bámul maga elé, hüvelykujját harapdálja, majd hirtelen fel-tápászkodik.

Sokáig guggolhatott, elzsibbadt a lába. Megnyomogatja. Elindul.

Megy egyenest apa szobájába.

- Apa! - Ágnes megáll az ajtóban.

Apa felkapja a fejét, azzal a szokásos mozdulatával, mintha a víz alatt úszna, és hirtelen felmerülne, a száját is eltátja egy kicsit. Ilyenkor azt szokta mondani: He? - de most hallgat. Összehúzza a szemöldökét.

- Valamit meg akarok kérdezni tőled.

- Rajta - mondja apa. Belebök a levegőbe.

Az íróasztal meg a heverő közt éppen csak annyi a hely, hogy apa le tud ülni a székre. Hát igen, az íróasztalt át kellett cipelni ide a nappaliból apa zajérzékenysége miatt. A fényt az ablakból rézsút kapja, előtte a fal. Mintha börtöncellában ülne. Igaz, ott nincs íróasztal. De mégis, akár a börtöncella. És ha meghízik apa, el se fér. Pedig az utóbbi időben felszedett magára egy-két kilót. Pocakot eresztett.

- Apa, én...

- Na, mit akarsz kérdezni? - A nyakát nyújtja, mintha a kérdést várná, és ráncolja a homlokát.

- Meg akarok kérdezni tőled valamit - ismétli Ágnes.

- Mondtad már. Ki vele. Szaporán!

- Nem lehet szaporán.

Közelebb lép. Olyan közel, amennyire csak lehet. Az íróasztal végéhez.

- Halaszd máskorra - indítványozza apa. - Ha nem nagyon sürgős.

Apa előtt sakktábla, papírok. Félig teleírt papíron betűk, számok.

- Fontos - mondja Ágnes. - Nagyon fontos.

- Hát akkor... - Apa kis sóhajt nyom el. Sóhajtást vagy ásítást. Elkomorodik.

- Apa, én iszonyú sokat tanakodtam rajta...

- Tanakodtál?

Apa a fejét ingatja, mint aki nem érti. Ágnes egy pillanatig az arcán érzi a tekintetét, de aztán apa a mennyezetet bámulja, hunyorogva.

- Mit akarsz kérdezni?

- Tulajdonképpen... - Elakad.

Apa türelmetlen mozdulatot tesz a kezével.

- Anyáról van szó, vagyis... A Gyermekvárosban az egyik lány azt mondta...

- Ezzel zavarasz engem!

- Kérlek, nagyon kérlek, hallgass végig! Az a lány azt mondta, hogy anya maga volt az oka a robbanásnak.

- Nézd, Ágnes. Borzasztó volt az a szerencsétlenség, de ami már megtörtént...

- És azt is mondta, hogy anya a prémium miatt siettette az eredményt. A prémium miatt volt vigyázatlan.

- Ne törődj azzal, hogy ki mit fecseg. - A papírlapot nézi az íróasztalon, összeharapja a száját.

- Az a lány gyűlölt engem.

- Na látod. Ne foglalkozz se vele, sem...

- Lehetetlen!

- Ágnes, én verseny előtt állok!

- Én rájöttem, hogy anya tényleg nem volt óvatos. Elővigyázatlan volt.

Apa pislog, feszeng a széken.

- Ugyan, ugyan - motyogja.

- Igen, rájöttem. Hosszú lenne elmondani, hogyan. Mindenféle megjegyzéseket hallottam még otthon, anya halála után, és később is, amikor elköltöztünk, a sok elejtett szó kavargott bennem összevissza, és aztán itt, amikor hazafelé vonatoztam, hirtelen összeállt és... megvilágosodott.

Apa apró köröket húzogat az asztalon. Szólni akar valamit, de Ágnes közbevág:

- Egyszerre minden részlet összeállt, apa. Sose értettem, miért költöztünk el olyan hirtelen, pedig jó lakásunk volt, központi fűtés meg erkély, de hiszen te is voltál ott.

- Hát ez téboly! Elköltöztetek és kész! - Hirtelen felcsattan: - Most mit akarsz ezzel?!

- Nagyi mindig azt mondta, hogy anya a tudomány hősi halottja. De ez így nem igaz. Érted? Anya kihagyott egy fontos lépést, és amiatt történt a szerencsétlenség. Ez biztos. És ha történetesen mások is ott lettek volna...

- Nincsen *volna* - mondja apa. - Csak az van, ami van. A sakktábla itt az asztalon. A kombinációim. Én és te, aki nem hagysz nyugton. És most fejezzük be, mert ennek semmi értelme.

- De van. Igenis van. És azt akarom megtudni, hogy anya miért siettette az eredményt. Ha azért tette, mert segíteni akart az embereken, még ha elismerésre vágyott is mellesleg, de az volt a célja, hogy segítsen az embereken, előbbre vigye a tudományt érted, apa, szóval hasznára akart lenni az emberiségnek, akkor ő mégis hős... De ha csak a saját érdekéért tette...

Elfullad a hangja.

Apa rábámul. A jobb válla lejjebb van, mint a bal. Mintha lefelé csúszna a jobb válla. A kezében ceruza, egy radírvégű ceruza.

- Megmondod végre, mit akarsz megkérdezni tőlem?

- Ezt. Hogy anya... hogy miért történt? Miért tette?

- Én derítsem ki Londonban? Ami évekkal ezelőtt történt? Elment az eszed? - A ceruzával hadonászik. - Ezért törsz rám?

- Apa, te ismerted őt. Nem tudom, miért váltatok el, de te vagy az egyetlen, aki igazán ismerte anyát, mert én akkor csak tizenegy éves voltam, amikor meghalt.

Apa belesuhint a ceruzával a levegőbe, türelmetlenül, mintha alkalmatlankodó rovart kergetne el.

- Ennek semmi értelme. Mondtam már. Szeretném, ha nyugton hagynál. Ha végre-valahára nyugton hagynál.

- Nem! Én tudni akarom. Értsd meg, apa, hogy tudni akarom! - Ágnes érzi, hogy a szemét ellepi a könny. - Te vagy az egyetlen, aki igazán ismerte őt. Neked tudnod kell, hogy a tudományért tette, az emberiségért vagy érdekből. Anya írta, hogy maszkot visel fegyelemből meg büszkeségből... És hogy érzékeny, de eltitkolja.

- Ezt meg honnan veszed?!

- A leveléből. Az ő leveléből. Hát már elfelejtetted, hogy mit írt neked anya?

- Ez aztán mindennek a teteje! A más levelei közt kutlászol!

- Amiket te bevágtál a faliszekrénybe az előszobában, és azt se tudod, mi van bennük. És most felelj! Tudni akarom, hogy milyen volt anya. El lehet hinni róla, hogy érdekből...? Önző érdekből...? Tudnod kell! Lehunyátok a szemeteket minden délután hatkor és egymásra gondoltatok. Tudnod kell! Ha elváltatok, akkor is. Ő azt írta... hogy... hogy sérülékeny, csak nem mutatja. Neked tudnod kell!

- Hagyj békén! - Apa felordít. - Versenyem lesz!

- Te vagy az egyetlen...

- Nem érdekel, hogy milyen volt. Összpontosítanom kell.

- Nem! - Ágnes megfogja apa karját. Belecsimpaszkodik. - Lehetetlen, hogy téged ne érdekeljen, hogy anya... Az lehetetlen!

- Hagyj békén! Nem érted? Azt mondtam, nem érdekel. - Apa már nem kiabál, szinte megfontoltan beszél. - Nyugtot akarok. Menj innen! Menj a fenébe! Versenyem lesz!

Ágnes elengedi a karját, rámered. Hirtelen megértette. Ki kell mondania:

- Te nem törödsz senkivel. Te csak magaddal meg a sakkal törödsz. De a sakk is te vagy. A sakk senkinek sem használ. Csak neked.

Elakad. A szavakat keresi. Hirtelen felbukkannak. Fagyosak a szavak, hasítanak és csörömpölnek benne. Meg kell szabadulni tőlük!

- Te senkivel sem törödsz. Neked nincs közöd az emberekhez. Senkihez.

Apa most ránéz, aztán elsuhan a tekintete egy távoli, láthatatlan pontra.

- Meglehet - mondja. Vállat von. Ceruzájával a papírlapok közt piszkál. - Megmondtam neked a legelején, hogy nem bújhatok ki a bőrből, és nem is akarok. Te akartál ide jönni.

- A Gyermekvárosban volt, aki szeretett, volt, aki gyűlölt. Veszekedtünk is. De ilyen, mint te... Ilyen közönyös senki sem volt.

Apa egy kis mozdulatot tesz. A mozdulata azt mondja: ilyen vagyok. Sajnálom. Hagyj békén! Hagyj békén!

Megrázza a fejét.

- Hagyj békén - mondja.

Ágnes a heverőn kuporog. A szőnyegpadlóra mered, aztán a falra, a tapéta halványzöld csíkjaira; mintha egyre közelebb nyomulnának. Halványzöld vonalak a homokszínű tapétán. Párhuzamos vonalak. A párhuzamosoknak nincs érintkezési pontjuk egymással, csak valahol a végtelenben...

Kóvályog a feje. Talán megkönnyebbülne, ha sírna, de nem bír sírni. Van, aki unos-untalan bög, mint Tacsí. Csomós meg könny nélkül hisztizett. Aki bátor, az nem sír, és nem is hisztizik; tisztán akar látni. Mindent. Önmagát is.

„Egyedül vagyok. Egyedül, mint a végén, a Gyermekvárosban. Nem, az más volt. Ott haragudtak rám. De eleinte szerettek. Na persze, nem mindenki. Olyan ember talán nincs is, akit mindenki szeret. Később romlott el. Nem értették meg, hogy én... Hogy nekem a saját megvalósításom... Azért romlott el. Nemcsak azért. Más oka is volt. Én...

Arcát a két tenyerébe temeti.

- Magammal törődtem mindig - motyogja.

Nem! - mondja magában rémulten. - Nem úgy, mint apa! Nem úgy!”

Lassan forgatja a fejét, mintha az ismerős tárgyaktól várná a feleletet. Borsózöld csíkok a homokszerű tapétán. Párhuzamosak. Nincs érintkezési pontjuk.

„Azt akartam, hogy csodáljanak.”

Lehunyorja a szemét, de csak egy pillanatra, mert azok a csíkok ott futnak a lezárt szemhéjai alatt is.

Megrázkódik.

„Aki bátor, nem fél semmitől. A denevérektől sem féltam. Aki bátor, szembenéz saját magával.”

Homlokát nyomogatja, mintha onnan préselné ki a megbújó szavakat.

„Segítettem nekik, de akkor is én voltam a fontos. A saját személyem. Hogy én vagyok köztük a Jani... Ezt érezték. Undokok voltak, de egyik-másik azért volt undok, mert törődött velem. Most már tudom, Pista és Irén néni és Eszter. Tacsik is. Igen, ő is, amikor azt mondta, hogy nem értem ott az egészet. Csomós persze gyűlöletből volt undok. Belerúgtam a térelválasztóba.

Az ember tesz valamit, és csak később érti meg, hogy miért tette.

Anyá... Közveteket gyűjtöttünk együtt, vasárnaponként sokszor mentünk kirándulni. Anya másokkal is törődött, idegenekkel is. A takarító néni az üzemből sokszor látogatta a kórházban. Nem volt a tudomány hősi halottja, de törődött másokkal. Hibás volt, mert siettetett a kísérletet, de talán azért tette, hogy segítsen. Talán főként azért tette. Apa kizárja magából a többi embert. Mindenkit. És én...”

A párhuzamosoknak nincs érintkezési pontjuk.

És hirtelen némán és súlyosan, hogy szinte koppannak benne a hangtalan szavak:

„Az a fegyelmi a Gyermekvárosban nem fejeződött be. Itt folytatódik. Én magam folytatom.”

Előregörnyed. A szobába belopódzott a homály, szétterül, sűrűsödik, ráborul a tapétára, már nem látni a borsózöld csíkokat. A tükör sötétlő vízmedence. Parányi, sima tó.

Kint nyílik az ajtó. Lépések nesze. Apa tart kifelé.

„Az a fegyelmi itt fejeződött be.”

Ágnes feláll, megindul. Lassan, mereven mozog.

Apa kávéát főz magának a konyhában.

- Meg kell mondanom neked, apa... - Ágnes hangja csak egy pillanatra torpan meg. - Én vissza fogok menni. Én nem bírok itt élni. Otthon akarok élni.

Apa rábámul meghökkenten. A homloka ráncokba szalad.

- Neked tisztára elment az eszed. Felhúztad az orrod, de most nincs időm lelkezni veled.
  - Tudom, nem lesz könnyű, de visszamegyek közéjük.
- Apa féloldalasan néz rá. Az arca fáradt.
- Majd beszélünk róla. Most feküdj le, vagy nézd a tévét, de fülhallgatóval.
  - Csak ezt akartam megmondani neked... Azt, hogy vissza fogok menni közéjük. Ne haragudj. És most békén hagylak.

A TÖRTÉNET VÉGE

Irén néni benyit az irodába. Ágoston az íróasztalnál ül.

- Rendben van, Irén. A minisztérium beleegyezett, Ágnes visszajöhet.

Irén néni sóhajt egyet megkönnyebbülten, vagy inkább csak szusszant.

- Mit szóltak?

- Azt, hogy úgy látszik, kedvelem a nehézségeket.

- Mit felelt rá?

- Az igazat. Azt, hogy mi itt egyáltalán nem szeretjük a nehézségeket, nagyon jól meglennénk nélkülk, de az élettel együtt jár, hogy vannak nehézségek, és ha mód van rá, meg kell oldani őket.

Irén néni a platánfát nézi az ablak előtt. Tűnődő a tekintete.

- Tudja, amit Ágnes a rengetegről írt... Hogy úgy hatolt önmagába, mint a rengetegbe...

Ágoston keze megmozdul, az iratok közt keresgél. Irén néni elhallgat.

- Mihelyt megérkezik az értesítés a minisztériumtól, mi is mellékelünk néhány hivatalos sort a Gyermekváros nevében, Irén. Feltehető, hogy szükség lesz rá a konzulátusunkon. És csatoljuk az apa beleegyezését.

- Megírom Ágnesnek... - Irén néni mozdul egyet, már tápászkodna.

- Várjon még egy kicsit. Ezt is el kell intézni. A nyaralást az NDK-ban. Gondolkozott már, hogy ki menjen a gyerekei közül?

- Hát... Tulajdonképpen Nagy Eszter érdemli meg a leginkább, de én Tacsinait javaslom.

- Igen, igen. Romlott megint a látása.

- A bal szemén.

- Ha jól emlékszem, fél dioptriával.

- A bal szeme most hat és fél dioptriás. Aztán... Érzelmi válság is. Dugó foglalkozott vele egy ideig. Tudja, amíg Dugó olyan apró volt.

- Most növésnek indult. Rohamosan. Tavasszal majd egy fejnyit nőtt az a gyerek. Értem. Szóval Tacsinai.

- Eszter körül minden rendben van. Azért javaslom Tacsinait.

Most látja Tacsit a tengerparton, Rügen szigetén. A puha sárgás homokban áll, s vastag szemüvegén át a tengert nézi. A víz fölött sirályok cikáznak.

- Helyes - mondja Ágoston, és már írja is: *Tacsinai Anna*.

Az ünneplőbe öltözött Puki kiveszi a képet a fiókjából. A rajzlap közepén gép repül, egy lány ül benne, a gép körül kék és narancsszínű madarak lebegnek kitárt szárnyal. A rajzlap felső részén süt a nap. Házak is vannak a képen, egy különös formájú, magas, sötét ház, valóságos felhőkarcoló, és több parányi, színes. A rajzlap bal sarkában csónakban egy kisfiú. Puki arra

gondol, kár, hogy az *Ágnesnek* szó túl közel van a kerethez, a g betű alsó szárát nem látni, de az jó ötlet volt, hogy kora reggel a lány hajába élénkpiros virágot festett.

A hálók kiürültek, az óvodások is kint nyüzsögnek már a parkban. A fiúk behordták a gyümölcsöt a konyhába. A nagylányok megterítették az asztalokat ünnepélyesen, virágokkal. Legdíszesebb a hosszú asztal a nagyteremben, ahol ma esküvőt fognak tartani.

Jönnek a *régiek*. Egy csoport már a kora reggeli busszal érkezett. Szállingóznak a parkban, bekukkantanak a kis házakba, ahol felnőttek. Az osztályok, a hálók, a nagyok társalgói, az étterem, a felnőttek lakásai megtelnek a hangjukkal.

Puki a főúton át kivágtat a kapu elé. Már ott vannak. Nagy Eszter és Tacsinai, a Czöndörök, Kalász Andi, Bencsik, Nagy Ivó, a hosszú Árpi és Pista. Most fut be Hunyor. Kolompár a padon ül Irén néni mellett.

Puki most arra gondol, hogy az *Ágnesnek* szó túl közel van a kerethez, de azért a kép igazán jól sikerült.

És arra is gondol, hogy ez a Találkozások Napja.

-&-